

Житомирський державний університет
імені Івана Франка

**«Розвиток професійно-методичної
компетентності майбутнього вчителя
іноземної мови: проблемні завдання»**

Навчальний посібник

Житомир – 2010

УДК 378.147 (076.1): 811.111

Рецензенти:

О.М. Ільченко, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри іноземних мов Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України.

А. Е. Левицький, доктор філологічних наук, професор кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Л.П. Журавльова, доктор психологічних наук, професор, проректор з виховної роботи та зв'язків з громадськістю Житомирського національного агроекологічного університету.

Розвиток професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови: проблемні завдання: Навчальний посібник / Автори: Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Мисечко О.Є., Березенська Л.І., Сіваєва Н.П./ За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2010. – 221с.

У навчальному посібнику досліджується розвиток професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови за допомогою проблемних завдань.

Посібник містить методичні рекомендації щодо використання проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови, тематичний каталог проблемних завдань, тестові завдання для перевірки рівня сформованості методичної компетентності майбутнього вчителя. Для професійного саморозвитку та самовдосконалення пропонується методична майстерня з різноманітними методичними завданнями, у тому числі культурологічними.

Навчальний посібник призначається насамперед студентам – майбутнім учителям іноземних мов освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» і «спеціаліст». Посібник може бути корисним для владачів вищих педагогічних закладів освіти, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, методистам інститутів післядипломної освіти вчителів для використання на семінарських і практичних заняттях з методики викладання іноземних мов, на курсах підвищення кваліфікації вчителів, а також у процесі професійного самовдосконалення вчителів іноземних мов.

Зміст

ПЕРЕДМОВА	7
Розділ I. Методичні рекомендації щодо використання проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.....	10
Розділ II. Тематичний каталог проблемних методичних завдань.....	20
2.1. Проблемні методичні завдання для навчання фонетики.....	20
2.2. Проблемні методичні завдання для навчання лексики.....	29
2.3. Проблемні методичні завдання для навчання граматики.....	37
2.4. Проблемні методичні завдання для навчання аудіювання.....	44
2.5. Проблемні методичні завдання для навчання говоріння.....	53
2.6. Проблемні методичні завдання для навчання читання.....	63
2.6.A. Проблемні методичні завдання для навчання техніки читання	63

2.6.Б. Проблемні методичні завдання для навчання читання як виду мовленнєвої діяльності.....	67
2.7. Проблемні методичні завдання для навчання письма.....	74
2.8. Проблемні методичні завдання для планування уроку іноземної мови.....	81
Розділ III. Тестові завдання для перевірки рівня сформованості професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.....	92
3.1. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я фонетики.....	95
3.2. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я лексики.....	97
3.3. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я граматики.....	99
3.4. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я аудіювання.....	100
3.5. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я говоріння.....	102
3.6. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з н а в ч а н н я читання.....	104
3.6.А. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання техніки читання	104

3.6.Б. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання читання як виду мовленнєвої діяльності	106
3.7. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання письма.....	108
3.8. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з планування уроку іноземної мови.....	109
3.9. Підсумкові тестові завдання для контролю сформованості професійно методичної майстерності вчителя іноземної мови.....	111
Розділ IV. Методична майстерня для професійного саморозвитку.....	117
4.1. Формування фонологічної компетенції.....	117
4.2. Формування лексичної компетенції.....	133
4.3. Формування граматичної компетенції.....	141
4.4. Формування аудитивної компетенції.....	156
4.5. Формування усномовленнєвої компетенції.....	167
4.6. Формування компетенції читання.....	174
4.6.А. Навчання техніки читання.....	174
4.6.Б. Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності	176
4.7. Формування писемної компетенції.....	180
4.8. Формування вмінь планування уроку іноземної мови.....	188
Розділ V. Діалог методичних культур.....	191
5.1. Вивчення іноземних мов	192
5.2. Вчитель іноземних мов	193
5.3. Методи викладання іноземних мов	193

5.4. Планування	197
5.5. Компоненти уроку іноземної мови	201
5.6. Навчальні матеріали	202
5.7. Застосування сучасних технологій	203
5.8. Оцінювання	205
5.9. Професійна підготовка майбутнього вчителя іноземних мов	206
5.10. Професійний розвиток вчителя іноземних мов	207
5.11. Професійне становлення вчителя іноземних мов	208
5.12. Професійне спілкування вчителя іноземних мов	209
Список літератури.....	210
	рекомендованої

ПЕРЕДМОВА

Характерними рисами розвитку системи освіти на сучасному етапі є тенденції сприяння розвитку цілісної особистості майбутнього фахівця, його самоусвідомлення шляхом збагачення досвіду, інноваційності навчання та наближення теорії до практики. Ці процеси стають пріоритетними у визначенні освітніх стратегій. Для вирішення завдання підготовки компетентного спеціаліста педагогічного профілю в умовах нової мовної політики виникає нагальна потреба модернізації змісту, форм і методів професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови.

Формування потенційних можливостей сьогоdnішнього студента і майбутнього спеціаліста в галузі викладання іноземних мов пов'язане з

удосконаленням самого процесу навчання, спрямованого на активізацію розумової діяльності студента, розвиток його професійного мислення. Активізації творчої, пізнавальної діяльності студентів сприяє проблемне навчання, яке в умовах швидкого росту обсягу інформації і необхідності її більш якісної переробки і засвоєння виступає вельми ефективним засобом досягнення міцних і глибоких знань, навичок і умінь, посилення розвивальної функції навчання, включення студентів у навчально-пізнавальний процес, сприяє зближенню пізнавальної, науково-дослідної і предметно-практичної діяльностей.

Автори цієї книжки поставили собі за мету узагальнити накопичений досвід застосування проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в курсі методики викладання іноземних мов, висвітлити проблемні завдання того чи іншого характеру, запропонувати засоби контролю їх вирішення. У роботі над навчальним посібником використана вітчизняна і зарубіжна методична література, а також інтернет-матеріали професійного спрямування, праці з психології, психолінгвістики та педагогіки.

Навчальний посібник складається з п'яти розділів та списку літератури.

У розділі I розглядаються питання загальнометодичного характеру (особливості проблемного викладання курсу методики, типологія проблемних методичних завдань, етапи їх вирішення) та надаються методичні рекомендації щодо використання проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

Розділ II містить каталог проблемних методичних завдань, спеціально підібраних за всіма темами курсу методики викладання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Тематичний критерій, покладений в

основу побудови каталогу, забезпечує опрацювання найважливіших змістових складових даної професійної дисципліни.

У розділі III пропонуються тести двох видів: тест поточного контролю (Progress Test) і заключного (Summative Test), які складені у точній відповідності до програми з методики викладання іноземних мов та засвоєного матеріалу.

Розділ IV містить широке коло навчально-методичних матеріалів (методичні статті, фрагменти підручників, автентичні та навчальні тексти, оригінальна зображальна наочність), творче використання яких для вирішення методичних проблем передбачає самостійне опрацювання студентами запропонованих проблемних методичних завдань і тим самим уможливорює вдосконалення методичної майстерності вчителя іноземної мови.

У розділі V студентам пропонуються проблемні завдання, побудовані на інтернет-матеріалах діалогу методичних культур між вчителями іноземних мов різних країн, самостійне або групове виконання яких передбачає усне обговорення і письмову реакцію майбутніх учителів іноземної мови відповідно до специфіки проблемного питання, задачі або ситуації.

До списку літератури включені найбільш релевантні роботи вітчизняних і зарубіжних авторів.

Зміст навчального посібника відповідає основним розділам дисципліни «Шкільний курс іноземної мови та методика його викладання», яка є невід'ємною складовою підготовки вчителя іноземної мови (бакалавра і спеціаліста), а також відбиває багаторічний досвід роботи викладачів кафедри методики викладання іноземних мов і прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Авторський колектив висловлює глибоку вдячність рецензентам - доктору філологічних наук, професору, завідувачу кафедри іноземних мов Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України О.М. Ільченко, доктору філологічних наук, професору кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка А.Е.Левицькому і доктору психологічних наук, професору, проректору з виховної роботи та зв'язків з громадськістю Житомирського національного агроекологічного університету Л.П. Журавльовій, які люб'язно погодилися вивчити рукопис і зробили низку цінних зауважень, врахування яких сприяло вдосконаленню змісту посібника.

Навчальний посібник призначається насамперед студентам – майбутнім учителям іноземних мов освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» і «спеціаліст». Посібник може бути корисним для виладачів вищих педагогічних закладів освіти, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, методистам інститутів післядипломної освіти вчителів для використання на семінарських і практичних заняттях з методики викладання іноземних мов, на курсах підвищення кваліфікації вчителів, а також у процесі професійного самовдосконалення вчителів іноземних мов.

Автори будуть вдячні за пропозиції та зауваження щодо структури і змісту посібника.

І.В. Самойлюкевич,

кандидат педагогічних наук, доцент

Розділ I. Методичні рекомендації щодо використання проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови

Для вирішення завдання підготовки компетентного спеціаліста педагогічного профілю в умовах нової мовної політики потрібно докласти чимало зусиль. У методичній літературі останнього десятиріччя з'явилися фундаментальні дослідження, які спрямовані на пошук ефективних шляхів формування професійної компетентності майбутнього вчителя. Це роботи О.Є. Антонової, В.П.Безпалько, О.А.Дубасенюк, С.Ю.Ніколаєвої, О.Б. Бігич, в яких розглядається сутність професійної компетентності, її структура, компоненти та засоби формування.

Проте реальність сьогодення підтверджує, що розвиток методичної компетенції у складі професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в більшості випадків залишається декларативною вимогою.

З огляду на необхідність модернізації змісту, форм і методів професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, зумовлених Болонським процесом, європейським документами, що регламентують нову мовну політику в Європі та в Україні, з метою поліпшення формування професійної компетентності майбутнього вчителя нами застосовуються проблемні методичні завдання як ефективні інноваційні технології професійної підготовки вчителя іноземної мови у вищому педагогічному закладі освіти.

У педагогічній та методичній літературі останніх років приділяється багато уваги розробці інноваційних технологій навчання (В.М.Єремєєва, В.В.Кабакчи, Ю.І.Пассов, О.О.Першукова, В.В.Сафонова та ін.). Учені визначають технологію навчання таким чином. Технологія навчання – це послідовність операцій і процедур, які складають у сукупності цілу дидактичну систему, реалізація якої в педагогічній практиці призводить до досягнення конкретних цілей навчання і виховання за оптимально короткі терміни, з найменшою витратою педагогічних сил і засобів.

У світлі формування професійної методичної компетенції під педагогічною технологією навчання ми розуміємо проектування педагогічної діяльності вчителя

щодо відбору необхідного навчального матеріалу, приведення в систему форм і методів формування комунікативної компетенції учнів і послідовної реалізації проекту майбутнього формування методичної компетенції на практиці, який сприяє розвитку методичного мислення вчителя як особливого феномена, актуалізації його смислоутворювальної діяльності і формування його професійної компетентності.

Учені підкреслюють, що будь-яка педагогічна технологія повинна задовольняти основні методичні вимоги: мати наукову базу, спиратися на певну наукову концепцію, науково обґрунтувати навчальні цілі, володіти ознаками системи: проектувати логіку процес, взаємозв'язок усіх частин, узагальнення.

Формування потенційних можливостей сьогоденного студента і майбутнього спеціаліста в галузі викладання іноземних мов пов'язане з удосконаленням самого процесу навчання, спрямованого на активізацію розумової діяльності студента, розвиток його професійного мислення. Активізації творчої, пізнавальної діяльності студентів сприяє проблемне навчання, яке в умовах швидкого росту обсягу інформації і необхідності її більш якісної переробки і засвоєння виступає вельми ефективним засобом досягнення міцних і глибоких знань, навичок і умінь, посилення розвивальної функції навчання, включення студентів у навчально-пізнавальний процес, сприяє зближенню пізнавальної, науково-дослідної і предметно-практичної діяльностей.

Процес фахової підготовки майбутнього вчителя іноземної мови передбачає вирішення двох основних питань. По-перше, яким чином перевести студента з об'єкта у суб'єкт навчання, тобто з'ясувати, в якій мірі є необхідним педагогічне втручання викладача в процес опанування студентом методичних знань і набуття ним професійних вмінь і навичок. По-друге, за допомогою яких психологічно виправданих засобів (форм та методів) це втручання здійснювати, щоб

забезпечити більш високу якість проміжних та кінцевих цілей навчання та виховання?

Проблемне навчання – це організований викладачем спосіб активної взаємодії студента з проблемно представленим змістом навчання, у ході якого він залучається до об'єктивних протиріч наукового знання та способів їхнього розв'язання, навчається мислити, творчо засвоювати знання.

Проблемне викладання курсу методики викладання іноземної мови складається з таких етапів діяльності:

- формулювання проблемного завдання;
- визначення проблеми;
- індивідуальне або групове вирішення проблеми суб'єктами навчання;
- верифікації (перевірка, тлумачення і систематизація) отриманої інформації;
- використання засвоєних знань у теоретичній та практичній діяльності.

Серед різноманітних напрямів розробки педагогічних технологій найбільш адекватним поставленим цілям є *проблемні методичні завдання*. У педагогічній літературі методичне завдання – це типова проблемна ситуація, яка моделює процес навчання і виховання в школі, аналіз і рішення якої можливі при співвідношенні відомого і невідомого, та застосування відповідних знань.

Професійні творчі, пізнавальні завдання, побудовані на проблемних засадах, є гарним стимулом для самопізнання і самопідготовки, оскільки їх вирішення потребує евристичного пошуку і логічних прийомів, але найголовнішим є самостійне знаходження способу рішення студентом. Використання таких завдань у навчальному процесі має за мету систематизацію професійних знань, навчання дослідницьких прийомів, стимулювання евристичних пошуків, формування логічних способів пізнання, а також розвиток гнучкості мислення, генералізацію дій, виховання ініціативи, заохочення до творчості. Професійні проблемні завдання уможливають звернення уваги студентів на вивчення зв'язків і

відносин, розвивають спостережливість, напрацьовують звичку виявляти причинно-наслідкові зв'язки, розуміти і вивчати закономірності явищ.

Проблемними завданнями в процесі вивчення методичних дисциплін можуть бути:

- проблемне питання;
- проблемна задача;
- проблемна ситуація;
- проблемна дискусія.

Проблемне питання розглядається як проблемне завдання, що має за мету підсумок, організацію або інтегрування інформації з певної теми програми і вимагає застосування встановлених принципів, методів, класифікаційних систем або теоретичних положень для вирішення проблеми. Проблемне питання як засіб вербальної постановки проблеми організує пізнавальний пошук студента, націлює його на виявлення і пояснення причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад: якщо методика навчання іноземних мов – це педагогічна наука, у чому полягає її зв'язок з дидактикою, психологією, лінгвістикою?

Проблемна задача є проблемним завданням, яке передбачає діагностику і оцінювання методичного продукту, системи, досвіду або ідеї з метою визначення навчальної проблеми та її пояснення. Проблемна задача спрямована на формування професійно-методичних умінь майбутнього вчителя іноземної мови та має викликати зацікавлення у її вирішенні. У проблемній задачі створюється протиріччя між наведеними твердженнями або між твердженням і відомою інформацією. Інформаційна конфліктність, що виникає при цьому, створює стимул для активізації пізнавального пошуку і разом з тим визначає предмет й межі пошуку.

Проблемна ситуація - це ситуація інтелектуального утруднення, коли виявлене протиріччя у формулюванні проблеми стає предметом осмислення та інтерпретації. Педагогічна цінність такої ситуації є в тому, що з'являється

можливість зорієнтувати студента на пошук нового знання, виконання навчального завдання у запропонованих умовах з наступним само оцінюванням або рефлексією щодо власної ролі у методичних подіях (поясніть ..., доведіть ..., наведіть докази ...). Проблемна ситуація може бути створена на основі інформаційної прогалини між відомими студентам знаннями і невідомими. Наприклад, під час вивчення теми “At the Library” вчитель сформулював цілі уроку таким чином:

- Практична ціль: формування навичок і вмінь усного мовлення.
- Виховна ціль: формування культури розумової праці.
- Освітня ціль: знайомство учнів з англійською літературою.
- Розвивальна ціль: розвиток логічного мислення.

Як ви вважаєте, чи можна з цим погодитися?

Проблемна дискусія базується на обміні думками з певної методичної проблеми і передбачає її аналіз на предмет встановлення принципів, методів, класифікаційних систем або теоретичних положень. Вона може бути використана тоді, коли зміст навчального матеріалу пов'язаний з проблемами науково-методичного характеру, проблемами та протиріччями, вирішення яких можна опрацювати в імітаційних, а можливо, й у справжніх проектах, що можуть бути застосовані на практиці. Хід такої дискусії значно збігається з ходом звичайної дискусії. Однак тут викладач приділяє відносно меншу увагу процедурі взаємодії, зосереджуючись переважно на висуненні ідей, які і будуть пізніше розгорнуті в завдання — проекти. У цьому варіанті дискусія спрямовується не на загальну орієнтацію в спектрі можливих підходів до проблеми та їх аргументації, а на опрацювання самого змісту кожного з проблемних підходів, які були окреслені під час обговорення.

Вважаємо, що організація професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов на засадах проблемного підходу слід починати з завдань, метою яких є повторення і систематизація теоретичних знань. Основою таких завдань є

проблемне питання, яке передбачає евристичні дії та логічні прийоми пізнання. Питання як засіб постановки проблеми організує самостійний пошук студента. Націлює його на виявлення і пояснення причинно-наслідкових зв'язків. Вибір рішення здійснюється між кількома способами, які, як передбачається, ведуть до необхідного результату. Наведемо приклади таких завдань за всіма темами теоретичного курсу лекцій.

Проблемні питання з теоретичного курсу лекцій

- 1) Якщо методика навчання іноземних мов є педагогічною наукою, у чому полягає її зв'язок з дидактикою і психологією?
- 2) Як пояснити зв'язок методики навчання іноземних мов і лінгвістики?
- 3) Який зв'язок існує між методикою навчання іноземних мов і філософією?
- 4) Як пояснити залежність методики від базових і сумісних наук?
- 5) Якщо методика навчання іноземних мов використовує дидактичні принципи навчання, якого змісту вони набувають у навчанні іноземних мов?
- 6) Як пояснити специфіку дидактичного принципу «свідомості» у навчанні іншомовних граматичних явищ?
- 7) Який зв'язок існує між спеціальними і специфічними принципами методики?
- 8) Яким чином додаткові навчальні матеріали сприяють формуванню комунікативної компетенції учнів ЗНЗ?
- 9) У чому полягає комплексне використання технічних засобів навчання і яким є його вплив на оволодіння іноземною мовою?
- 10) Якщо експеримент є провідним методом дослідження в методиці, то чи правильно стверджувати, що він завжди доводить гіпотезу дослідження?
- 11) Чи можна погодитися з твердженням про тотожність експерименту і експериментального навчання?

- 12) Як пояснити різницю між метою навчання і способом навчання?
- 13) Якщо цілі навчання є стратегією навчання, то що таке завдання навчання?
- 14) Як пояснити той факт, що цілі навчання реалізуються у змісті навчання?
- 15) Як пояснити взаємозв'язок між цілями навчання, сформульованими у Загальноєвропейських Рекомендаціях, та цілями нової програми з іноземних мов в Україні?
- 16) Чому рівні володіння іноземною мовою, запропоновані у Загальноєвропейських Рекомендаціях, зазначені у державному стандарті України з іноземних мов?
- 17) Чи можна погодитися з тим, що мовний портфель сприяє виробленню індивідуального стилю вивчення іноземної мови?
- 18) Як пояснити, що плюрилінгвальний підхід до вивчення іноземних мов став провідним у багатьох країнах Європи, у тому числі в Україні?
- 19) Чи можна погодитися з твердженням про те, що плюрилінгвальний підхід означає оволодіння якомога більшою кількістю мов?
- 20) Чи можна погодитися з твердженням про те, що нова роль вчителя іноземної мови – бути ретранслятором іншомовної культури?
- 21) Якщо згідно з програмою з іноземних мов існують 4 сфери спілкування (особиста, публічна, освітня і професійна), то яким чином вони реалізуються на всіх ступенях навчання іноземних мов у ЗНЗ (2-12 класи)?
- 22) Як пояснити, що тестування стає провідною формою контролю рівня володіння іноземною мовою учнями ЗНЗ в 21-му столітті?
- 23) Чому незалежне тестування з іноземної мови є доцільним для вступу учня до ВНЗ?
- 24) Який взаємозв'язок існує між діагностичними тестами і тестами навчальних досягнень?
- 25) Як пояснити навчальну і виховну функції контролю і оцінювання з іноземної мови?

- 26) Якщо комунікативний метод є провідним у сучасному процесі навчання іноземних мов, то як він втілюється на уроці?
- 27) Чи можна погодитися з тим, що вчитель іноземної мови є комунікативним партнером учнів на уроці?
- 28) Як пояснити появу компетентнісного підходу у навчанні іноземних мов в Україні?
- 29) Чому в 21-му столітті стало необхідним говорити про навчання іноземної мови та іншомовної культури?
- 30) Яким чином знання учнями моделей вербальної та невербальної комунікативної поведінки сприяє оволодінню іноземною мовою?

Постановка проблеми — це завдання викладача. Він може назвати конкретну проблему, наприклад, інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у практику навчання іноземних мов. Спочатку студенти записують власні ідеї. Потім аудиторія ділиться на підгрупи і викладач дає їм завдання проглянути всі записані ідеї та вибрати одну-дві найбільш продуктивні й розвинути їх. Кожна група виділяє представника, який і викладе її думку. Студенти протягом 10—15 хвилин обговорюють їх в групах, вирішуючи проблеми втілення цих ідей у життя. Викладач спостерігає за групами, і коли обговорення закінчується, пропонує аудиторії перейти до загального обговорення, в якому позицію групи представлятиме один учасник. Час виступу досить обмежений, тому виступаючі повинні дуже стисло та ємко викладати свою точку зору.

Після виступу всіх представників груп викладач просить аудиторію обдумати, які ідеї варто було б реалізувати на практиці. Продумування може бути колективним і проходити у формі загально аудиторного обговорення протягом попередньо зумовленого часу, приблизно п'ять-десять хвилин. На цьому робота над даною проблемою закінчується. Але можна її продовжити, використовуючи ті ідеї, розробка та втілення яких може мати продовження у вигляді групових проєктів.

Виконання таких завдань доцільне на наступних заняттях або позааудиторно, за межами університету. Так, після проходження теми «Планування навчального процесу з іноземної мови» студенти можуть провести спільні засідання методичного об'єднання вчителів іноземних мов загальноосвітнього навчального закладу, на порядку денному якого буде саме обговорення планувальних проблем. Наведемо приклади дискусійних проблем за різними темами теоретичного курсу лекцій.

Дискусійні проблеми з теоретичного курсу лекцій

1. Виклики 21-го століття в галузі вивчення і викладання іноземних мов.
2. Навчання мов у полікультурному суспільстві.
3. Інформаційна культура сучасного вчителя іноземних мов.
4. Навчальні стилі: як навчати іноземної мови всіх і кожного?
5. Диференційоване навчання іноземних мов з урахуванням теорії множинних інтелектів: міф чи реальність?
6. Інноваційні технології навчання іноземних мов.
7. Методичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій на уроці іноземної мови та поза його межами.
8. Методи активізації процесу вивчення іноземних мов на різних ступенях навчання у ЗНЗ.
9. Профільне навчання іноземних мов: за і проти.
10. Роль інтеркультурного досвіду у вивченні і навчанні іноземної мови.
11. Навчання мов впродовж життя: як, де, коли?
12. Інтегрований підхід до викладання іноземних мов: міждисциплінарні зв'язки.
13. Європейський мовний портфель як засіб розбудови індивідуальної освітньої траєкторії учня.

14. Самоконтроль і взаємоконтроль на уроці іноземної мови.
15. Виховний потенціал викладання іноземних мов в умовах соціокультурного розмаїття: шлях до толерантності і поваги.
16. Шляхи підвищення мотивації на уроці іноземної мови.
17. Роль і місце проектної роботи у навчанні іноземних мов.
18. Вчитель-менеджер: як створити ефективне навчальне середовище для вивчення іноземної мови?
19. Стратегії критичного мислення на уроці іноземної мови.
20. Професійний саморозвиток вчителя іноземної мови.

Грунтуючись на дослідженні В.О.Калініна, ми проаналізували процес розв'язання студентами проблемних методичних завдань і виявили наступні етапи:

- *мотиваційний* – усвідомлення значущості вибраної проблемної ситуації та необхідності представити її іншим для розв'язання;
- *аналітичний* – особистісне виявлення причин, які впливали на її появу;
- *пошуковий* – пошук і вибір форм і засобів представлення завдань;
- *альтернативний* – розробка різних варіантів вирішення завдань;
- *виконавчий* – представлення завдань і власного способу їх вирішення;
- *рефлексивний* – оцінка і аналіз досягнутого результату.

Названі особливості застосування проблемного підходу до формування професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в курсі методики викладання іноземних мов зумовили необхідність модернізації змісту кожної теми курсу методики викладання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. У наступному розділі пропонуємо тематичний каталог проблемних методичних завдань, спеціально розроблених для опрацювання найважливіших змістових складових даної професійної дисципліни.

Розділ II. Тематичний каталог проблемних методичних завдань

Цей розділ містить каталог проблемних методичних завдань, спеціально підібраних за всіма темами курсу методики викладання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Тематичний критерій, покладений в основу побудови каталогу, забезпечує опрацювання найважливіших змістових складових даної професійної дисципліни. З іншого боку, здійснюється поетапне формування методичного мислення шляхом від простіших до складніших проблемних завдань, а саме починаючи з проблемних завдань теоретичного характеру з наступним

обґрунтованим виконанням методичних дій у проблемних задачах, аналізом запропонованих проблемних ситуацій та їх творчим розвитком. Узагальнення знань з кожної теми навчальної програми та формування власної професійної позиції відбувається у процесі проблемних дискусій, які уможливають не тільки групове обговорення методичних тверджень, але й вироблення теоретичних і практичних пропозицій на засадах кооперації. Кожне завдання має рекомендований режим виконання – індивідуальний, парний, мало груповий або командний, що створює умови для раннього професійного само- і взаєморозвитку майбутніх учителів іноземної мови.

2.1. Проблемні методичні завдання для навчання фонетики

2.1.1. Проблемні питання

1. Відомо, що метою навчання фонетики є формування в учнів англомовної фонологічної компетенції. Які складові фонологічної компетенції? Обґрунтуйте необхідність їх вивчення в школі. Як навчання слуховимовних навичок співвідноситься з формуванням різних складових комунікативної компетенції. Наведіть приклади.

Режим роботи: у малих групах.

2. Пригадайте англійські фонемі та їх класифікацію. Яка група фонем і чому потребує найбільшої уваги з боку вчителя? Проаналізуйте їх.

Режим роботи: у парах.

3. Порівняйте фонетичний матеріал, поданий у чинній шкільній програмі для початкового та середнього ступеня навчання. Як змінюється обсяг фонетичного матеріалу в залежності від ступеня навчання? Яким складовим формування фонетичної компетенції надається перевага на кожному із ступенів і чому?

4. У сучасних вітчизняних НМК з англійської мови для початкового ступеня навчання у книзі для вчителя відсутні практичні рекомендації з введення іншомовних звуків. Як би Ви навчали учнів 1-2 класів вимовляти звуки [θ], [ð], [w], [r]? Яку наочність Ви б використали? Які методичні можливості надаються при цьому?

2.1.2. Проблемні задачі

1. Які методичні помилки допускає вчитель при наступному опрацюванні фонетичного матеріалу? Обґрунтуйте свою точку зору.
- Listen and stamp your feet when you hear...;
  - Pronounce in a whisper...;
  - Listen and tick off the words with the sound...;
  - Repeat the words in chorus...;
  - Say it one by one;
  - Listen and match the pictures and the sounds;
  - Recite the poem by heart.

Режим роботи: у групі.

2. Прочитайте неупорядковані інструкції учням та розташуйте їх у логічній послідовності. Переконайте, що запропонована Вами послідовність є найдоцільнішою.
- 1) Read the poem using echo reading;
  - 2) Read the poem one by one;
  - 3) Listen and clap your hands when you hear long sounds;
  - 4) Repeat the most difficult words in the poem in chorus;
  - 5) Listen to the poem and beat the rhythm;
  - 6) Start in a whisper and finish in a loud voice;
  - 7) Listen to the poem and respond physically.

Режим роботи: у парах.

3. Класифікуйте труднощі у навчанні фонетики в процесі формування:
- а) слуховимовних навичок;
  - б) ритміко-інтонаційних навичок.

Згрупуйте їх у таблиці та обґрунтуйте свою відповідь. Яким чином долати дані труднощі на уроці? Наведіть приклади.

Слухо-вимовні навички	Ритміко-інтонаційні навички

Режим роботи: у парах.

4. Які основні труднощі у навчанні фонетики на початковому та середньому ступенях навчання? Заповніть таблицю та запропонуйте шляхи їх подолання.

Труднощі	Початковий ступінь	Середній ступінь

Режим роботи: у малих групах.

5. Знайдіть ефективні форми роботи та способи перевірки розуміння змісту такої скоромовки:

There is no need to light a night light on a light night like tonight.

Режим роботи: у малих групах.

6. З якими потенційними труднощами можуть зіткнутися учні при опрацюванні звуку [ʒ]. Визначте цінність echo technique та організуйте роботу в даному режимі на основі наступної римівки:

Римівка

As I was going along, along, along, along,

And singing a comical song, song, song.

The lane that I went was so long, long, long.

And the song that I sang was as long, long, long.

And so I went singing along.

Режим роботи: у групах.

7. Які вправи безпосередньо сприяють формуванню фонетичних навичок? Яку роль відіграють при цьому опори? Запропнуйте рецептивно-репродуктивне опрацювання римівки з використанням візуальних та вербальних опор.

Римівка

This is my house,

This is my flat,

This is my sofa,

This is my bed,

This is my bookshelf,

This is my desk.

Here I work,

And here I rest.

Режим роботи: у малих групах.

8. Формування фонологічної компетенції передбачає формування певних умінь та навичок. Перегляньте перераховані вміння та розташуйте їх залежно від ступеня важливості у процесі формування фонологічної компетенції:

- а) вміння транскрибувати звуки та слова;
- б) вміння правильно вимовляти звуки;
- в) вміння розрізняти фонеми;
- г) вміння наголошувати слова;
- д) вміння не приглушувати приголосні в кінці слів;
- е) вміння правильно вимовляти короткі та довгі голосні;
- є) вміння правильного інтонування різних типів речень;
- ж) вміння вимовляти ізольовані звуки;

з) уміння вимовляти звуки у мовленнєвому потоці;

і) уміння розрізняти звуки у мовленнєвому потоці.

2.1.3. Проблемні ситуації

1. Проаналізуйте два шляхи презентації звуку [w]. Який з них Ви вважаєте правильними і чому. Обґрунтуйте свою точку зору.

Режим роботи: у парах.

2-А

Сьогодні ми вивчимо новий звук.
Подивіться на картку з буквою w і
вимовте звук [w].

2-Б

Ви коли-небудь пробували свистіти?
Як Ви це робили? Як Ви склали губки?
Приготуйтеся вимовляти новий
звук [w], витягнувши губки вперед як
при свисті.

2. На уроці вчитель пропонує наступні фонетичні вправи:

- Listen to the words and clap your hands when you hear the sound [æ].
- Listen and choose the words with the sound [æ].
- Match the words with the sound [æ] with the letter Aa.
- Listen and underline the sound [æ] in the words.
- Listen and group the words with the sound [æ].

Як би Ви сформулювали мету фрагменту? Які з даних вправ прямо чи опосередковано сприяють формуванню фонетичних навичок? Які б вправи Ви запропонували для опрацювання даного звуку і чому?

Режим роботи: індивідуальний.

3. Продивіться ситуативний мікродіалог. Визначте фонетичний матеріал, а саме: звуки, комбінації звуків, наголос, ритм, мелодію, який підлягає засвоєнню учнями. Розіграйте мікродіалог згідно алгоритму опрацювання фонетичного матеріалу.

Мікродіалог «I'm Babysitting on Thursday»

- Would you like to go out on Monday?
- No, sorry, I can't.

- Why not?
- I'm babysitting on Monday.
  - Would you like to go out on Tuesday?
  - No, sorry, I can't.
  - Why not?
  - I'm doing my laundry on Tuesday.
- Would you like to go out on Wednesday?
- No, sorry, I can't.
- Why not?
- I'm working overtime on Wednesday.
  - Would you like to go out on Thursday?
  - No, sorry, I can't.
  - Why not?
  - I'm working out on Thursday.
- Would you like to go out on Friday?
- No, sorry, I can't.
- Why not?
- I'm visiting relatives on Friday.
  - Would you like to go out on weekend?
  - Well... maybe!

(Carolyn Graham)

Режим роботи: у малих групах.

4. Ознайомтесь з методикою опрацювання звуків [θ] та [ð], запропонованою студентом-практикантом, та визначте:

- а) ефективність презентації звуків;
- б) достатність рецептивних та репродуктивних вправ;
- в) доцільність використання наочності.

Чи має рацію вчитель, пропонуючи таку систему опрацювання фонетичного матеріалу? Як би Ви вчинили у подібній ситуації? Продемонструйте свої шляхи введення та опрацювання даних фонетичних явищ.

Презентація та первинне опрацювання звуків [θ] та [ð]

Вчитель:

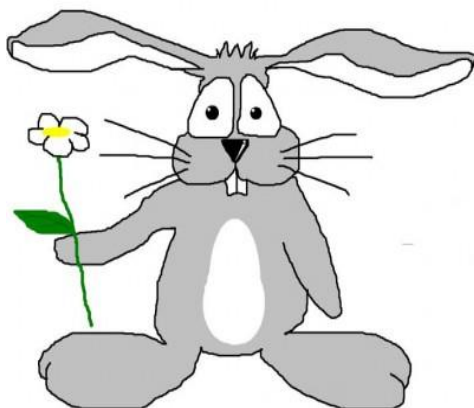
- Hello! How are you Olya/ Dima/ Lina...?
- Thanks, not bad/ good...
- How is your mother/ brother/ father...?
- Thanks, not bad.
- Ok.

Вчитель:

Сьогодні ми проводимо свою подорож по країні Sound Land. Ми завітаємо у гості до звуків [θ] та [ð]. Щоб вимовити звук [ð], просуньте свій язичок між зубами так, як це зробила змійка, і вимовте звук [з]. аналогічно для звука [θ] – вимовляєте звук [с].

[ð - ð - ð], [θ - θ - θ].

Погляньте на малюнок, тут намальований зайчик, у нього болять зубки.

Давайте скажемо це: «У зайки заболели зубки». Слоник хоче пригостити зайчика супом, але в зайчика болять зубки – він не може їсти. Давайте скажемо. Щоб слоник сам їв свій суп: «Слоник, сьєш сам свой суп».

А зараз погляньте сюди. Хто це на малюнку?

Вірно, це ослик. Він сьогодні невеселий, тому що дізнався про те, що він “осел”. Давайте скажемо це: «Ослик был сегодня зол. Он узнал, что он осёл».

А зараз виконаємо деякі вправи, але перед цим давайте запишемо, коли ми вживаємо звук [θ], а коли - [ð].

[θ]- у самостійних частинах мови: thing, teeth (крім імен та назв: Thames, Thomas). У службових частинах мови; між голосними th вимовляємо [ð]: this, weather.

1. Listen and clap your hands, if you hear the sounds [θ] та [ð].

brother-mother

mouse-mouth

thumb-sum

sick –thick

the sea

the weather

this desk

thin sister

2. Listen to the rhyme and count the words with the sound [ð].

Римівка

This is my mother,

This is my father,

This is my brother Paul,

This is my uncle,
How I love them all.

3. Listen to the rhyme and snap your fingers if you hear the sound [θ].

Римівка

Three things on this side,
Three things on that side.

5. Repeat after me.

thumb – sum	sick - thick
mouth – mouse	thin sister
the brothers	the sisters
the father	the mother

6. Read the sentence in unison.

These are three brothers,
these are their father and mother,
this is their other brother.

7. Read using words instead of pictures.

There are three ..... , there are their..... and ..... , this is their other .....

7. There are two houses. In the first house lives the sound [ð], in the second – the sound [θ]. Choose the words with the sounds [θ] and [ð]. Read them and put them into the pockets.

1. Compose your own sentences with the words:

weather, mother, brother, father, thin, thick, mouth, sun.

2.1.4. Проблемні дискусії

1. Чи погоджуєтеся Ви з твердженням, що на середньому ступені навчання фонетичну зарядку слід замінювати мовленнєвою зарядкою? Переконайте учасників дискусії у цьому чи протилежному. Яким чином мета та зміст фонетичної зарядки відрізняється від мовленнєвої зарядки, проведіть паралелі та контрасти, доводячи свою точку зору.
2. Візьміть участь у дискусії на тему: «Навчання фонетичного аспекту мовлення завершується у початковій школі». Висловіть свої аргументи «за» чи «проти» такого твердження, обстоюючи свою точку зору як теоретичними знаннями, так і прикладами.
3. Критично проаналізуйте твердження: «Ефективне формування фонематичного слуху учнів відбувається лише за умови використання аудитивних автентичних навчальних матеріалів».

2.2. Проблемні методичні завдання для навчання лексики

2.2.1. Проблемні питання

1. Відомо, що лексика пов'язана з морфологією, синтаксисом, стилістикою. Яким чином? Які труднощі ви тут передбачаєте?

Режим роботи: у парах.

2. Пригадайте шляхи семантизації лексичних одиниць. Які з них доцільно використовувати на:

а) молодшому; б) середньому; в) старшому ступенях навчання?

Наведіть приклади. Що і як міняється у навчанні лексики залежно від ступеня навчання? Скористайтесь довідковою літературою.

Режим роботи: у парах.

3. Які із запропонованого переліку способів безперекладної лексики можна використати на початковому ступені навчання? Доведіть свою точку зору.

- наочна семантизація об'єктів;
- демонстрація предметів;
- ілюстрація матеріалу;
- фізичні рухи та жести;
- контекст;
- морфологічний аналіз;
- синоніми, антоніми;
- дефініція;
- мовна здогадка.

Режим роботи: індивідуальний.

4. Відомо, що засвоєння лексики відбувається поетапно. Як можна перевірити рівень сформованості навички на різних етапах її формування?

Режим роботи: у групах.

5. Ознайомтесь з джазовим наспівом та запропонуйте шляхи семантизації наявної лексики по темі «Food and Meals». Які потенційні труднощі може представляти кожний із способів семантизації?

Джазовий наспів

The bread was stale,
It was four days old.
The milk was sour.

The coffee was cold.

The butter was rancid.

The steak was tough.

The service was dreadful.

The waiter was rough!

My bill was huge.

His trip was small.

I'm sorry I went to that place at all.

(Carolyn Graham)

Режим роботи: у малих групах.

6. Відомо декілька способів семантизації слова. Від чого залежить вибір способу семантизації? Яким способом Ви будете семантизувати наступні лексичні одиниці: to buy, to sell, bread, sausage, to pay expensive, cheap, provision shop?

Режим роботи: у групах.

7. Які є труднощі у формуванні активної та пасивної лексики? Запропонуйте шляхи їх подолання. Наведіть конкретні приклади.

Режим роботи: у групах.

8. Як формування лексичної компетенції узгоджується з формуванням складових комунікативної компетенції, а саме лінгвістичної, соціолінгвістичної та соціокультурної компетенції? Обґрунтуйте свою відповідь на основі опрацювання лексики по темі: "Shopping".

Режим роботи: у групах.

9. Які є ефективні шляхи контролю рівня сформованості лексичної навички?

Зверніть увагу на:

а) мовну грамотність;

б) мовленнєві вміння;

в) соціокультурні вміння.

Режим роботи: у командах.

10. Проаналізуйте власний досвід вивчення лексики у школі. Що було найважливішим під час її опрацювання особисто для Вас? Яким чином можна уникнути труднощів при активізації нового лексичного матеріалу? Обґрунтуйте свою точку зору.

2.2.2. Проблемні задачі

1. Відомо, що існують вправи на формування репродуктивних та рецептивних лексичних навичок. Які вправи мають домінувати при навчанні лексики і чому? Розподіліть наведені нижче вправи на дві відповідні групи. Обґрунтуйте свої дії:

- fill in the blanks with the words and word-combinations given below;
- write out from the text the words with the suffix/prefix;
- translate the words;
- listen to the words and repeat them;
- make up a diagram using new words;
- complete the sentences;
- group up the words according to the topic;
- enlarge the sentences using adjectives;
- describe the picture.

Режим роботи: у парах.

2. На першому уроці, працюючи над лексикою по темі «My school», вчитель використав наступні вправи:

- answer the questions using new words;
- use new words in your own sentences;
- translate the sentences from Ukrainian to English;
- describe the picture using new words;

Чи погоджуєтесь Ви з учителем і чому? Які інші вправи були б ефективними для опрацювання даної лексики? Продемонструйте їх.

Режим роботи: у парах.

3. Загальновідомо, що на етапі рецептивно-репродуктивного тренування послідовність вправ спрямована спочатку на засвоєння слова, використання його у словосполученнях, реченнях, тобто у мовних вправах. Розташуйте запропоновані вправи у логічній послідовності та доповніть їх вправами з автентичних джерел:

- distribute the words in the table;
- decode the scrambled words;
- make up sentences by analogy;
- match the nouns and the adjectives;
- fill in the word-rose;
- say the opposite.

Режим роботи: індивідуальний.

4. Пригадайте етапи формування лексичної компетенції та їх мету. Поєднайте їх, вибравши відповідні варіанти з двох колонок. Обґрунтуйте свій вибір.

Етап	Мета
1) Ознайомлення з новою лексичною одиницею та розкриття їх значення. 2) Рецептивно-репродуктивне тренування. 3) Комунікативна практика.	а) самостійне вживання лексики в усіх видах мовленнєвої діяльності; б) ввести нове слово в контексті та забезпечити його первинне засвоєння; в) формування динамічного стереотипу використання нового слова.

5. Прочитайте інструкції до вправ та розташуйте їх у логічній послідовності згідно етапів формування лексичної компетенції. Чи забезпечує запропонована вами послідовність вправ належне формування лексичних навичок? Доведіть це.

- Retell the story.
- Make up sentences using the key words.
- Discuss in pairs.
- Complete the following sentences.
- Say that you do the same.
- Think up the end of the story.
- Fill in the blanks in the sentences.

Режим роботи: у парах.

6. Ознайомтесь із завданнями для опрацювання лексичного матеріалу. Чи носять вони комунікативний характер? Запропонуйте свої варіанти завдань, якщо це необхідно.

- Repeat the sentences after me.
- Give proper adjectives to the nouns.
- Make up questions to the sentences.

- Agree or disagree with me.
- Answer my questions.
- Finish the sentences using the key words.

Режим роботи: індивідуальний.

7. Продовжіть перелік вправ, які ви можете запропонувати в ролі вчителя на рецептивно-репродуктивному етапі формування лексичної компетенції.

- Draw the pictures to show what the words mean.
- Repeat the words in unison clapping your hands.
- Write the words below each picture.

8. Відомо, що чинна програма не пропонує конкретні лексичні одиниці для семантизації та засвоєння. Яких принципів потрібно дотримуватись при виборі активної та пасивної лексики? Відберіть активний та пасивний лексичний мінімум по темі «Meals». Аргументуйте свій вибір.

9. Випишіть програмні вимоги до рівня сформованості лексичної компетенції учнів у:

- початковій школі;
- основній школі;
- профільній школі.

Яким чином забезпечуються достатність формування мовленнєвої компетенції через даний обсяг лексичного матеріалу?

2.2.3. Проблемні ситуації

1. Вчитель знайомить учнів з лексичною одиницею *a sea* на основі тематичного малюнка. Визначте спосіб семантизації, використаний вчителем. Чи має рацію вчитель? Якщо ні, то чому? Які зміни ви могли б

запропонувати? На якій підставі? Продемонструйте свій спосіб роботи над лексичною одиницею.

T: Look at the picture. This is the sea. The sea is blue. It is very beautiful. You can swim in the sea.

Режим роботи: індивідуальний.

2. Вчитель розкрив значення нових слів за допомогою прикладу:

- to jump – скакати;
- to run – бігати;
- to skate – кататись на ковзанах;
- to ski – кататись на лижах.

Чи правильний шлях семантизації лексики обрав учитель? Доведіть правильність своєї точки зору. Як би ви розкрили значення даних лексичних одиниць? Зробіть це в уявному класі.

Режим роботи: індивідуальний.

3. Для роботи над формуванням потенційного словника учнів учитель пропонує наступні завдання.

- Define the meaning of the derivatives formed with the help of the suffixes/prefixes.
- Guess the meaning of the words.
- Find the words in the text with similar roots in English and Ukrainian.

Погодьтеся чи не погодьтеся з учителем. Запропонуйте свої вправи для розвитку потенційного словника учнів та продемонструйте їх в уявному класі.

Режим роботи: у парах.

4. Вчитель семантизує лексичні одиниці по темі “My Pet”: a cat, a parrot, a dog за допомогою перекладного способу. Чи є це методично коректним?

Якщо ні, запропонуйте ефективніші прийоми семантизації. Програйте дані фрагменти у малих групах з наступним критичним аналізом.

Режим роботи: у малих групах.

5. Учитель використав вправи для навчання лексики по темі “My Flat” у такій послідовності:

а) багаторазове повторення;

б) завдання з використанням методу повної фізичної реакції;

в) опис малюнка;

в) лексичні ігри.

Які методичні помилки допускає вчитель? Які вправи мають домінувати при опрацюванні даної лексики? Уявіть себе в ролі вчителя, апробуючи різні шляхи опрацювання лексики. Знайдіть оптимальний варіант.

Режим роботи: у парах.

2.2.4. Проблемні дискусії

1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Необхідність врахування соціокультурних аспекти навчання лексики». Складіть план виступу та підберіть ілюстративні матеріали для доведення своєї точки зору.
2. Критично проаналізуйте наступне твердження: «На етапі презентації найефективнішим шляхом семантизації лексики є переклад. Обговоріть та знайдіть найоптимальніші шляхи семантизації лексики, пропонуючи теоретичні та практичні пропозиції».

3. Подискутуйте на тему: «На усіх етапах формування лексичної компетенції слід обов'язково виправляти помилки учнів». Висловіть свої аргументи «за» і «проти», критично аналізуючи точки зору учасників дискусії.

2.3. Проблемні методичні завдання для навчання граматики

3.7.1. Проблемні питання

1. Назвіть найефективніший підхід до навчання граматики у початковій школі. Проаналізуйте етапи формування граматичних навичок. Як перевірити знання граматики на кожному з етапів? Знайдіть оптимальні варіанти.

Режим роботи: у малих групах.

2. Відомо, що на рецептивно-репродуктивному етапі формування граматичної навички використовуються імітаційні, підстановчі та трансформаційні вправи. Які вправи для тренування граматичного матеріалу по темі “The Future Simple Tense” можна підібрати? Обґрунтуйте їх достатність та доцільність.

Режим роботи: у парах.

3. Відомо, що методика опрацювання активного і пасивного граматичного матеріалів суттєво відрізняється. У чому полягає дана відмінність? Наведіть приклади, користуючись чинною шкільною програмою.

Режим роботи: індивідуальний.

4. Перегляньте формулювання етапів навчання граматики та їх мету. Поєднайте їх, відповідно вибравши правильні варіанти з двох колонок. У чому полягає специфіка кожного етапу?

Етап	Мета
– ознайомлення учнів з граматичною структурою;	– навчити учнів вживати нову граматичну структуру на рівні понад фразової єдності;
– рецептивно-репродуктивне тренування	– навчити учнів розробляти нову граматичну структуру;
– комунікативна практика.	– навчити учнів вживати нову граматичну структуру на рівні фрази.

Режим роботи: у парах.

5. Проаналізуйте власний досвід навчання граматики в школі. Які помилки Ви робили? Як Ви думаете: чому? Що було найважчим в англійській граматиці для Вас? Які типові граматичні помилки роблять учні під час усного та писемного мовлення? Яким чином можна цього уникнути? Обґрунтуйте свої відповіді, не забуваючи при цьому про теоретичне підґрунтя.

Режим роботи: у парах.

6. Поясніть той факт, що, чітко знаючи правила вживання того чи іншого граматичного явища, учні допускають помилки під час монологічного і діалогічного мовлення. Яким чином мінімізувати ці труднощі.

Режим роботи: індивідуальний.

7. Опрацюйте розділ «Навчання граматичного матеріалу», запропонований у підручнику «Методика навчання іноземних мов в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 2002. – с. 72-91» та заповніть тезисно

таблицю. Сформулюйте питання для мозкового штурму та проведіть його.

Мета навчання граматики	
Зміст навчання граматики	
Чинний граматичний мінімум	
Етапи формування граматичної компетенції	
Мета I етапу та зразки вправ	
Мета II етапу та зразки вправ	
Мета III етапу та зразки вправ	

Режим роботи: у командах.

2.3.2. Проблемні задачі

- Відомо, що існує 2 способи введення граматичного матеріалу на уроці іноземної мови. Продивіться чинну шкільну програму і розподіліть граматичні явища згідно даних способів та згідно з ступенем навчання. Занесіть дані до таблиці. Які потенційні труднощі може представляти для вчителя та учнів кожен із шляхів семантизації? Обґрунтуйте свою відповідь.

Клас	Граматичний матеріал	Індуктивний спосіб	Дедуктивний спосіб

--	--	--	--

Режим роботи: у малих групах.

2. Визначте та класифікуйте труднощі у навчанні граматики під час формування:

- а) рецептивних навичок;
- б) репродуктивних навичок.

Яким чином можна перевірити рівень сформованості тієї чи іншої навички? Що і як змінюється у процесі навчання граматики залежно від виду навички? Обґрунтуйте свою відповідь.

Режим роботи: у парах.

3. Ви готуетесь до проведення уроку по темі «Вживання The Present Simple Tense». Проаналізуйте особливості формування граматичної навички, підберіть вправи згідно з етапами формування граматичної навички. Які вправи на формування сталих граматичних навичок ви вважаєте найдоцільнішими і чому?

Режим роботи: у парах.

4. Продивіться підручник Несвіт А.М. «English. Підручник для 3 класу» - Київ.: Генеза, 2004 та розподіліть вправи на вправи рецептивного, репродуктивного та продуктивного характеру. Внесіть дані до таблиці. Що, на вашу думку, є найбільшою складністю при

використанні вправ на кожному з етапів? Проаналізуйте дані труднощі.

Інструкції до рецептивних вправ	Інструкції до репродуктивних вправ	Інструкції до продуктивних вправ

Режим роботи: у малих групах.

5. Продивіться наступні вправи і запропонуйте логічну послідовність їх виконання згідно з етапами формування граматичної компетенції. Що і як має змінюватись у навчанні граматики в залежності від етапу формування навички? Обґрунтуйте свою відповідь.

- fill in the blanks in the sentences;
- finish the sentences using the pictures;
- listen and choose the right answer;
- listen and clap your hands if the sentence is a correct one;
- make up a sentence using the key words;
- listen to the sentences and repeat in chorus;
- say the same.

Режим роботи: індивідуальний.

6. Знайдіть ефективні форми роботи над формуванням граматичної навички по темі «Ступені порівняння прикметників», використовуючи наочність, за допомогою якої можна змоделювати умовно-комунікативні ситуації, які б стимулювали висловлювання учнів. Яким чином дана наочність сприяє кожному з етапів формування граматичної навички?

Режим роботи: у малих групах.

7. Використайте реальні предмети і фізичні дії для введення граматичної структури. The Present Continuous Tense. Обґрунтуйте свій вибір. Як узгодити використання даного навчального матеріалу із загальною логікою уроку.

Режим роботи: індивідуальний.

8. Відомо, що контроль сформованості граматичних навичок здійснюється за допомогою спеціальних вправ безпосередньо в процесі самої мовленнєвої діяльності, а саме: аудіювання, читання, письма та усного мовлення. Розробіть завдання для контрольної роботи по темі: «Вживання The Present Simple Tense». Доведіть, що такі завдання здатні перевірити якість формування граматичної компетенції учнів.

Режим роботи: у парах.

9. Відомо, що показником рівня сформованості граматичної компетенції є швидкість і безпомилковість у вживанні граматики у комунікативно-орієнтованих вправах. Підберіть адекватні вправи для усного контролю рівня сформованості граматичної компетенції по темі Simple Tenses. Доведіть їх достатність, ефективність, комунікативність.

Режим роботи: у парах.

10. Запропонуйте шляхи перевірки рівня сформованості граматичної компетенції по темі Continuous Tenses та розробіть граматичний тест по даній темі. Які труднощі можна мінімізувати у процесі підготовки учнів до виконання тесту?

Режим роботи: у парах.

2.3.3. Проблемні ситуації

1. Уявіть, що вчитель вводить матеріал на тему “Past Simple” за допомогою правила. Який варіант презентації граматичного матеріалу оберете ви? На якій підставі ви змінюєте підхід до введення даного граматичного явища?

Режим роботи: у парах.

2. Вчитель використовує наочність і переклад при введенні граматичного матеріалу по темі «Присвійні займенники». Чи має вчитель рацію? Запропонуйте свій шлях опрацювання даного граматичного матеріалу на орієнтовно-підготовчому етапі. Обґрунтуйте його доцільність.

Режим роботи: індивідуальний.

3. При опрацюванні автентичної пісні «Three Wishes» вчитель одним із завдань пропонує: «Виберіть речення у Subjunctive Mood та перекладіть їх». Чи має вчитель рацію? Подумайте, які вправи інноваційного характеру ви б могли запропонувати?

Пісня “Three Wishes”

If I had three wishes

The first would be for

The second for an end to suffering

And the third for another three wishes

And with the next three wishes

The elements would be pure again

And greed would be a thing of the past

And of course I'd have another three wishes.

But I think it's time to roll up our sleeves

I think it's time to work for what we believe

To get our hands dirty and to get something done

Because the day of fairy godmothers isn't likely to come ...

If you had three wishes

What would you wish?

If you had three wishes

What would you wish?

Think of three wishes

Your own three wishes

And then make your three wishes come true.

If I ruled the world

Every day would be the first day of spring

Every heart would have a new song to sing

And we'd sing of the joy

Every morning would bring/

If I ruled the world

Every man would be as free as a bird

Every voice would be a voice to be heard

Take my word, we would treasure each day

That occurred.

2.3.4. Проблемні дискусії

1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Необхідність використання автентичного ситуативного матеріалу для введення та активізації нового граматичного явища». Складіть план виступу та підберіть ряд казкових/пісенних сюжетів для ілюстрації. Доведіть, що ваша точка зору має рацію.
2. Продискутуйте на тему: «На усіх етапах формування граматичної компетенції вчитель неодмінно має виправляти граматичні помилки учнів». Висловіть свої «за» і «проти», критично аналізуючи точки зору учасників дискусії.
3. Візьміть участь у дискусії на тему: «Найефективніший шлях навчання граматики – це засвоєння відповідного правила». Обговоріть та опробуйте різні способи вирішення даної проблеми і знайдіть оптимальний варіант її вирішення.

2.4. Проблемні методичні завдання для навчання аудіювання

2.4.1. Проблемні питання

1. Чинна навчальна програма визначає навчання аудіювання за наступними параметрами: навчання в основному на вивченому матеріалі; допускається певна кількість незнайомих слів; темп диктора має бути нормальним тощо. Перегляньте тексти для навчання аудіювання у НМК для 4 класу. Як вони

відповідають вимогам шкільної програми? Яким чином дані тексти можуть бути використані для розвитку інших видів мовленнєвої діяльності?

Режим роботи: у малих групах

2. Відомо, що метою навчання аудіювання є формування аудитивної компетенції. Визначте, які навички та вміння в аудіювання слід формувати в учнів насамперед? Які з них найважче формувати? Чому? Аргументуйте свою точку зору.

Режим роботи: в парах.

3. Аудіювання і читання є рецептивними видами мовленнєвої діяльності. Визначте, які вміння їх об'єднують. Чому легше навчити: аудіюванню чи читанню? Чому? Яким чином можна мінімізувати дані труднощі?

Режим роботи: у малих групах.

4. Відомо, що у шкільному навчальному процесі аудіювання виступає як мета навчання і засіб навчання. Що має домінувати на кожному ступені навчання? Чому? Наведіть аргументи на користь цих тверджень.

Мета навчання	Засіб навчання
1.	1.
2.	2.

Режим роботи: у парах.

5. Проаналізуйте труднощі навчання аудіювання. Відомо, що методисти виділяють психологічні, лінгвістичні, методичні, суб'єктивні, об'єктивні труднощі. Класифікуйте їх згідно наступних критеріїв. Запишіть шляхи їх подолання. Яким чином можна попередити і максимально зменшити їх у процесі навчання аудіювання.

Лінгвістичні	Екстралінгвістичні

--	--

Режим роботи: у малих групах

6. При навчанні аудіювання методисти вважають доцільним використовувати різні зорові опори: картини, схеми, карти, малюнки, таблиці. Яку роль грають зорові опори у навчанні аудіювання? З якими труднощами може зіткнутись учитель при використанні візуальних опор?

Режим роботи: у малих групах.

7. Відомо, що в системі вправ для навчання аудіювання виділяють вправи підготовчі і мовленнєві. Яка їх мета, чим вони відрізняються? Наведіть приклади даних типів вправ. У чому Ви бачите специфіку використання тих чи інших вправ?

Режим роботи: у парах.

8. Загальновідомо, що у навчанні аудіювання презентація тексту може відбуватись з метою:

- а) загального розуміння прослуханого;
- б) розуміння деталей прослуханого.

Які вправи доцільно використовувати для навчання даних видів прослуховування? Обґрунтуйте свою відповідь. Яку роль відіграють автентичні матеріали при навчанні аудіювання?

Режим роботи: у парах.

9. Визначте етапи формування аудитивної компетенції та мету кожного з етапів. Як система вправ для навчання аудіювання узгоджується з етапами? Які вправи викликають найбільшу зацікавленість учнів і чому? Обґрунтуйте свою відповідь.

Режим роботи: у парах.

10. Зарубіжні методисти визначають декілька видів аудіювання: jigsaw listening, complementary, interpretive, patchwork, close-test listening, etc. У чому полягає

різниця між цими видами аудіювання? Яким чином вони можуть сприяти підвищенню мотивації учнів до навчання аудіювання?

Режим роботи: у групах.

11. Відомо, що у навчанні аудіювання широко використовуються ТЗН. Запропонуйте вправи з використанням ТЗН для різних етапів роботи над текстом. У чому доцільність використання подібних вправ? Обґрунтуйте свою відповідь.

Режим роботи: у малих групах.

12. Ознайомтеся з вимогами чинної програми до навчання аудіювання. Чим відрізняється навчання аудіювання на початковому, середньому та старшому ступенях навчання в школі? Проаналізуйте динаміку розвитку аудитивних умінь та занесіть дані до методичного портфолію.

Режим роботи: у парах.

13. Відомо, що використання пісенних та віршованих творів підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови та полегшує процес навчання. Підберіть наявні пісні, вірші, джазові наспіви та розробіть систему вправ згідно етапів навчання аудіювання. Занесіть дані до свого методичного портфолію.

Режим роботи: індивідуальний.

2.4.2. Проблемні задачі

1. Загальновідомо, що дотекстовий етап включає антиципацію (змістову, мовну, культурну) та предикцію. Визначте, у чому полягає відмінність між антиципацією та предикцією. Наведіть зразки завдань. Яким чином вчитель може зацікавити учнів, залучити їх до активного прослуховування тексту?

Режим роботи: у малих групах.

2. Ознайомтесь з аудіотекстом та завданнями для дотекстової роботи, які запропоновані студентом-практикантом. Проаналізуйте їх. Яким чином дані завдання сприяють розвитку різних механізмів аудіювання? Чому Ви так вважаєте? Запропонуйте свої варіанти завдань.

“My Pet”

I have a pet. Its name is Bing. Bing is brown. Its eyes are black. Its nose is black, too. Its ears are long. Bing's tail is short. Its feet are brown. Bing has sharp teeth, but it is not angry. It's kind. Bing likes to watch TV. It is a clever animal and I like it.

Pre-listening activities

1. Anticipation

Look at the picture and answer:

- 1) *Who is it?*
- 2) *What colour is the dog?*
- 3) *What colour are the dog's eyes?*
- 4) *Are Bing's ears long?*
- 5) *Does every dog have sharp teeth?*

2. Prediction

- 1) *Look at the pictures and guess who is the main character of our story.*
- 2) *Fill in the blank in the title of the story (My Pet).*

Режим роботи: у парах.

3. Контроль розуміння аудіотексту може здійснюватись вербально або невербально. Перегляньте наступні зразки завдань та розподіліть їх на 2 групи: 1) вербальні; 2) невербальні. Яким чином можна попередити і зняти

можливі труднощі аудіювання, пов'язані з мовленнєвою взаємодією на іноземній мові у процесі виконання даних вправ?

- Listen and point to the right picture.
- Listen and clap your hands if something is wrong.
- Listen and fill in the grid/ chart/ map.
- Listen and guess the ending.
- Listen and circle the pictures under the correct word.
- Listen and arrange the pictures in the correct order.
- Listen and retell in chain.
- Listen and detect the mistakes.

4. Перегляньте наступний джазовий наспів та запропонуйте комплекс вправ і завдань для антиципації і предикції. Які супутні завдання доцільно сформулювати для розвитку соціокультурної компетенції учнів?

Джазовий наспів

Are you sleeping?

Are you sleeping,

Brother John, brother John?

Morning bells are ringing,

Morning bells are ringing.

Ding-ding-dong,

Ding-ding-dong.

Режим роботи: у парах.

5. Відомо, що після текстовий етап включає роботу як над змістом самого тексту, так і над розвитком усіх видів мовленнєвої діяльності. Запропонуйте логічну послідовність вправ на післятекстовому етапі опрацювання аудіотексту. Яким стимулам Ви б надали перевагу при виконанні даних вправ і чому?

1. Write the end of the story;
2. Fill in the gaps;
3. Answer the questions;
4. Discuss a suggested problem;
5. Summarize;

6. Role-play;
7. Illustrate the main idea;
8. Match the picture and the sentence;
9. Make up a plan/ a map.

Режим роботи: у малих групах.

1. Загальновідомо, що навчання усіх видів мовленнєвої діяльності відбувається інтегровано. Отже, на основі навчання аудіювання можна забезпечити розвиток умінь говоріння та письма з опорою на прослуханий текст. Ознайомтесь із планом фрагменту уроку з навчання аудіювання та продовжіть його завданнями для навчання говоріння та письма. Яким чином можна перевірити рівень сформованості даних умінь? Що лежить в основі Вашого вибору?

- 1) Введення учнів у тему тексту (бесіда по темі).
- 2) Зняття мовних труднощів (робота над новою лексикою).
- 3) Прогнозування змісту аудіо тексту (за заголовком).
- 4) Постановка комунікативного завдання.
- 5) Слухання аудіотексту.
- 6) Контроль розуміння прослуханого (відповіді на питання).

Режим роботи: у парах.

2. Відомо, що при опрацюванні аудіотексту слід брати до уваги соціокультурний компонент комунікативної компетенції. Ознайомтесь з аудіотекстом і запропонуйте вправи на розвиток даної компетенції, звертаючи увагу на забезпечення відповідної рівноваги між формуванням аудитивної і соціокультурної компетенції.

Текст

An American in Japan

An American who went to Japan had a Japanese servant who was very polite. One morning the American wanted to get up very early and said to the servant: "Wake me at six o'clock, please. Don't forget to do it."

At six o'clock the servant entered the American's room very quietly and, seeing that the American was sleeping, took a sheet of paper and wrote on it some words. Then he left the room as quietly as he had entered it.

The American woke up at eleven o'clock, jumped out of bed, looked at his watch and saw the sheet of paper on the table. He read these words on it: "Dear Sir, it is now six o'clock. Please get up at once."

Режим роботи: у малих групах.

2.4.3. Проблемні ситуації

1. Перегляньте три варіанти завдань перед прослуховуванням тексту, запропоновані різними вчителями. Чиє із сформульованих завдань є методично коректним? Чому Ви так вважаєте?

a) Now, we'll listen to the text.

Try to understand everything,

because after it you'll answer

the questions.

b) Listen to what has happened to Ann and say why.

v) Listen to the text and choose the adequate title.

Режим роботи: індивідуальний.

2. Перегляньте казку «Червона Шапочка». Уявіть, що Ви вчитель англійської мови. Розробіть різні варіанти передтекстових завдань з метою попередження і мінімізації лінгвістичних і екстралінгвістичних труднощів. Продемонструйте дані фрагменти та виберіть найоптимальніші завдання.

Казка

The Little Girl and the Wolf

One afternoon a big wolf waited in a dark forest for a little girl "Are you carrying that basket to your grandmother?" asked the wolf. The little girl said yes, she was. So the wolf asked her where her grandmother lived and the little girl told him and he disappeared into the wood. When the little girl opened the door of her grandmother's house she saw that there was somebody in bed with the night-gown on. She had approached, she saw that it was not her grandmother but the wolf. So the little girl took an automatic gun out of her basket and shot the wolf.

Moral: It is not so easy to fool little girls nowadays as it used to be.

Режим роботи: у малих групах.

3. Перегляньте наступний текст для аудіювання. Який алгоритм дій вчителя Ви б запропонували на етапі активного прослуховування аудіотексту? Які критерії лежать в основі Вашого вибору? Продемонструйте фрагмент уроку.

Текст

A Lesson in Politeness

Jonathan Swift, the famous English writer and author of Gulliver's Travels, was not very generous. He seldom gave anything to the servants of those who sent him presents. But once he received a lesson from a boy who very often carried him hares, partridges, and other game.

One day the boy arrived with a heavy basket containing fish, fruit and game. He knocked at the door, and the dean by chance opened it himself. "Here," said the boy gruffly, "my master has sent you a basket full of things."

Swift, feeling displeased at the boy's rude manner, said to him: "Come here, my boy, and I will teach you how to deliver a message a little more politely; come, imagine yourself Jonathan Swift, and I will be the boy." Then taking off his hat very politely, and addressing himself to the boy, he said: "Sir, my master sends you a little present, and begs you will do him the honour to accept it."

"Oh, very well my boy," replied the boy, "tell your master I am much obliged to him, and there is half a crown for yourself."

Swift laughed heartily, and gave the boy a crown for his wit.

Режим роботи: у парах.

4. Уявіть, що вчитель після прослуховування наступного аудіотексту формулює завдання таким чином: "Retell the text. And now make up a plan of it in the written form." Які методичні помилки допускає вчитель? Як можна змінити формулювання завдання, зробивши їх методично коректними? Запропонуйте вправи і завдання на розвиток усного і писемного мовлення після прослуховування наступного тексту.

Текст

Once there was a boy called Ali, a poor fisherman's son. As he was going home one evening, he saw an old man, lying by the side of the road, seriously ill. The boy was very kind, and he helped the old man to the nearest hospital. The old man thanked the boy and asked him for his name and address. The boy was ashamed to admit that his father was a poor fisherman, so he said, "My name is Mustafa, and my father is a teacher". A few days later, the old man died in hospital, and left all his money to "Mustafa, a local teacher's son who helped me in my hour of need".

Режим роботи: у малих групах.

5. Після прослуховування тексту вчитель пропонує лише одне завдання: “Match the questions with the answers”. Чи забезпечує воно достатній ступінь перевірки рівня розуміння аудіотексту? Які завдання Ви б запропонували у даному випадку?

Текст

Bears

Two kinds of bears found in North America are the black bear and the grizzly bear. Both of these bears are still found in the forests.

Both bears are good at smelling and hearing. Their small eyes see poorly. Both black bears and grizzlies are meat eaters. But the bears also feed on fruits, berries, nuts, acorns, and the leaves and roots of plants. The long fur on bears protect them from bees. They need this help when they open beehives to eat honey.

There are many more black bears than grizzlies. The black bear seems to be happy in zoos. The bear is called clown of the woods because he does tricks such as dancing or begging for food. Black bears are fast runners and good tree climbers. Even though black bears are shy, they can be dangerous. They should never be teased.

The grizzly bear is a really dangerous animal. Many hunters call the grizzly the most dangerous North American wild animal. The grizzly is large and heavy. It almost never climbs trees.

Black bears sleep through most of the winter. Grizzlies seem almost never to sleep. They hunt day and night and in all kinds of weather. A grizzly weighs almost three times as much as a black bear.

Режим роботи: у парах.

2.4.4. Проблемні дискусії

1. Критично проаналізуйте наступне твердження: Використання ТЗН створює додаткові труднощі у навчанні аудіювання. Працюючи у малих групах, генеруйте ідеї на підтвердження Вашої точки зору. Використайте власний досвід і спробуйте переконати у своїй правоті інших.
2. Погодьтеся чи не погодьтеся із наступним твердженням: Успішність аудіювання залежить лише від самого слухача (від рівня розвитку мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності уваги, інтересу тощо). Доведіть свою точку зору, дискутуючи в групі.
3. Чи погоджуєтесь Ви, що аудіювання є складнішим способом отримання інформації, ніж читання. Проведіть паралелі і контраст між даними видами мовленнєвої діяльності. Що спричиняє труднощі в отриманні аудитивної

інформації під час читання? Візьміть участь у дискусії, доводячи свою точку зору.

2.5. Проблемні методичні завдання для навчання говоріння

2.5.1. Проблемні питання

1. Перегляньте вимоги чинної шкільної програми щодо практичного володіння вміннями усного мовлення та прослідкуйте динаміку розвитку монологічних та діалогічних умінь учнів. Дані занесіть у таблицю. Як відрізняються вимоги програми до кількісних і якісних характеристик говоріння на різних ступенях навчання?

Клас	Сфера спілкування	Говоріння			
		Уміння у монологічному мовленні	Обсяг висловлювань	Уміння у діалогічному мовленні	Обсяг висловлювань

Режим роботи: у парах.

2. Перегляньте Урок I з підручника англійської мови «Your English Self» для 9 класу авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич і проаналізуйте співвідношення вправ для розвитку вмінь монологічного та діалогічного мовлення. Якою мірою запропоновані завдання відповідають вимогам чинної програми?

Режим роботи: в парах.

3. Проаналізуйте Урок 11 підручника з англійської мови для 5 класу «English Smart» авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич та дайте відповідь на питання: які вербальні та невербальні опори використовуються в процесі навчання усного мовлення? Яким чином дана наочність сприяє розвитку вмінь говоріння.

Режим роботи: у малих групах.

4. На середньому і старшому ступені навчання передбачається навчання такого комунікативного типу монологу як монолог-розмірковування/переконання. Проаналізуйте Урок 3 підручника для 9 класу «Your English Self» авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич і випишіть інструкції до вправ з метою навчання вищезазначеного типу монологу. Занесіть ці завдання до свого методичного портфолію. Що складає найбільшу трудність для вчителя і для учнів у навчанні монологу-переконання? Як такі труднощі можна мінімізувати?

Режим роботи: індивідуальний.

5. Загальновідомо, що навчання монологічного мовлення відбувається поетапно. Назвіть етапи формування монологічної мовленнєвої компетенції та запропонуйте технології до кожного з етапів. Яким чином перевірити рівень сформованості вмінь монологічного мовлення? Які супутні завдання можна при цьому вирішувати?

Режим роботи: у парах.

6. Які психологічні та лінгвістичні особливості мовлення слід враховувати у процесі навчання усної мовленнєвої діяльності? Занесіть дані до таблиці. У чому полягають особливості навчання говоріння у початковій,

базовій та старшій школі? Яким чином дані особливості впливають на процес формування мовленнєвих умінь?

Психологічні особливості	Лінгвістичні особливості

Режим роботи: індивідуальний.

7. Часто трапляється, що розпочатий учнями діалог призупиняється після обміну кількома репліками. Поясніть, що є причиною гальмування процесу спілкування? В чому полягають труднощі продукування ініціативних реплік? Назвіть їх.

Режим роботи: у парах.

8. Загальновідомо, що навчання «діалогу в дії» потребує оволодіння наступними вміннями:
- підтримувати інтерес співрозмовника;
  - ініціювати розмову;
  - адекватно реагувати на висловлювання співрозмовника;
  - ввічливо закінчувати розмову;
  - змінювати тему розмови.

Якими розмовними формулами можна проілюструвати дані вміння?

Режим роботи: у парах.

9. Пригадайте, де і коли Ви брали участь в діалогічному чи монологічному мовленні на англійській мові. Яка була мета даного усного мовлення? Які обставини мотивували Вашу діяльність? Чи готувались до неї? Чи було Ваше мовлення спонтанним? Що допомогло Вам визначити зміст розмови? Чи Ви задоволені результатом спілкування? Чому Ви робите такі висновки?

Режим роботи: у групах.

10. Познайомтесь з наступними інструкціями до вправ. Які вміння перевіряються під час їх виконання? Чому Ви так вважаєте?

- Make up a dialogue, using a scheme.
- Speak in twos using the key words on the topic.
- Pair up and prove your point of view on the problem.
- Enlarge the dialogue using the skeleton.
- Dramatize a dialogue using puppets and toys.

Режим роботи: у парах.

11. Перегляньте розділ «Навчання діалогічного мовлення» в підручнику «Методика викладання іноземних мов у ЗНЗ» під ред. С.Ніколаєвої та заповніть пусті місця у картах-схемах.

Наскільки повно дані карти-схеми відображають матеріал підручника?

Які дані схеми можуть допомагати в опрацюванні даної теми?

Режим роботи: у малих групах.

Мета навчання діалогічного мовлення

Труднощі при навчанні

діалогічного мовлення

2.5.2. Проблемні задачі

1. Проаналізуйте вправи, що пропонуються для навчання монологічного висловлювання та розташуйте їх у логічній послідовності згідно етапів навчання монологу. Чи можна сформулювати належні вміння монологічного мовлення за допомогою даних вправ? При будь-якому виборі обґрунтуйте свою відповідь.

- Combine the sentences;
- Say by analogy;

- Say the opposite;
- Substitute the table;
- Use a logical-semantic scheme;
- Fill in the blanks;
- Extend the sentence;
- Describe the picture;
- Answer the questions;
- Solve the problem;
- Speak on the topic;
- Play a snowball game;
- Detect mistakes in the picture;
- Write a composition;
- Comment on the proverb;
- Use a strip story;
- Make a report;
- Retell a story;
- Give your own story;
- Give your own version.

Режим роботи: у малих групах.

2. Загальновідомо, що використання проблемних ситуацій у навчанні говоріння проходить чотири етапи:

- а) учитель сам ставить проблему і сам її розв'язує, учні обговорюють;
- б) учитель ставить проблему, учні її розв'язують;
- в) учень ставить проблему, учитель допомагає у розв'язанні;

г) учень ставить проблему і сам її розв'язує.

Запропонуйте варіанти створення проблемних ситуацій по темі “”Summer and Winter Sports” згідно названих етапів. З якими труднощами може зіткнутися вчитель при створенні та розв'язанні проблемних ситуацій?

Режим роботи: у групах.

3. Відомо, що неабияку роль у навчанні діалогічного мовлення відіграє навчально-комунікативна ситуація. Яким чином ситуативний підхід слугує мотиваційним фактором у навчанні даного виду мовленнєвої діяльності? Наведіть приклади комунікативних ситуацій для навчання діалогу по темі:

а) Travelling;

б) Shopping;

в) Meals;

г) Leisure time.

Режим роботи: у малих групах

4. Перегляньте наступні інструкції до вправ для навчання діалогічного мовлення. Розташуйте їх у логічній послідовності у відповідності до етапів навчання діалогічного мовлення на основі діалогу-зразка. Обґрунтуйте свою точку зору:

- Read the dialogue in chorus.

- Read in twos.

- Repeat the dialogue after the speaker.

- Listen and repeat in chorus.

- Make up your own dialogue.

- Fill in the gaps in the dialogue.

- Repeat one by one.

- Recite the dialogue by heart.

Режим роботи: індивідуальний.

5. Проаналізуйте, чому учням-випускникам ЗНЗ важче дається діалогічне мовлення ніж монологічне. Як вважаєте, у чому наслідки недоопрацювань шкільного вчителя? Які його методичні помилки? Які саме? Обґрунтуйте свою відповідь, занотовуючи її до такої таблиці:

Труднощі діалогічного мовлення	Методичні помилки вчителя	Методичні поради

2.5.3. Проблемні ситуації

1. Відомо, що у навчанні монологічного мовлення на основі тексту-зразка слід дотримуватись певної послідовності. Який алгоритм дій вчителя Ви б запропонували? Що лежить в основі Вашого вибору?

Текст-зразок

A BROKEN VASE

A young man who lived in London was in love with a beautiful girl. Soon she became his fiancée. The man was very poor but the girl was rich. The young man wanted to make her a present on her birthday. He wanted to buy something beautiful for her, but he had no idea how to do it, as he had very little money. The next morning he went to a shop. There were many fine things there: rings, gold watches, diamonds - but all these things were, too expensive. There was one thing he could not take his eyes off. It was a beautiful vase. That was a suitable present for his fiancée. He had been looking at the

vase for half an hour when the manager of the shop noticed him. The young man looked so pale, sad and unhappy that the manager asked what had happened to him.

The young man told him everything. The manager felt sorry for him and decided to help him. A brilliant idea struck him. The manager pointed to the corner of the shop. To his great surprise the young man saw a vase broken into many pieces. The manager said: "I can help you. I shall order my servant to pack it and take it to your fiancée. When he enters the room, he will drop it."

On the birthday of his fiancée the young man was very excited.

Everything happened as had been planned. The servant brought in the vase, and as he entered the room, he dropped it. There was horror on everybody's face. When the vase was unpacked the guests saw that each piece was packed separately.

Режим роботи: у групах.

2. Відомо, що для породження діалогічного висловлювання необхідно створити мовленнєву ситуацію. Змодельуйте ситуацію по темі "Sport", враховуючи місце, час, партнерів по спілкуванню та їх взаємовідносини, мету спілкування. Спонукайте уявних учнів до висловлювання на основі запропонованої ситуації. Наведіть приклади відомих комунікативних завдань, які б сприяли створенню мотивації спілкування на іноземній мові.

Режим роботи: у малих групах.

3. Перерахуйте аргументи «за» і «проти» такого методичного вирішення навчальних ситуацій. Що потрібно змінити в даних ситуаціях? Як зробити їх реальними і комунікативними? Запропонуйте свої формулювання.

а) Вчитель на уроці активує лексику учнів у монологічному мовленні по темі «Holidays in the USA». Допоміжне завдання при цьому формується таким чином: Make up dialogues on the topic "Holidays in the USA";

б) Учні описують малюнок по темі «My Native Place» ланцюжком. Після цього вчитель просить учнів скласти діалог на дану тему, працюючи у парах;

в) На етапі комунікативної практики вчитель пропонує учням скласти різного роду запитання та поставити їх один одному.

Режим роботи: у малих групах.

4. Перегляньте план-конспект уроку вчителя-початківця з навчання усного мовлення. Оцініть запропонований урок. Як би Ви побудували його? Аргументуйте свою відповідь.

План-конспект уроку

I. Greetings

T. Good morning, children. I'm glad to see you again.

Ps. We are glad to see you too.

T. How are you?

Ps. I am fine. I am well. I am OK. Great, thanks.

I'm glad you are fine. So let's start our lesson. Everybody, please, get ready.

II. Introduction

Today we continue our talk about animals. We'll learn about animals' world, we'll train asking questions. Let's begin. Imagine that we are in the forest, in the world among wild animals. Some of them are very beautiful and nice, kind, others are horrible and dangerous.

III. Warm-up

1. T. Let's begin our lesson with the recollection of the poem. Pronounce after me:

I Love my cat.

It's warm and fat.

My cat is grey,

It likes to play.

2. Game "Hot Potato".

Tell the pupils to stand in a circle, say a category of vocabulary words (Animals) and toss a small ball to a P. He must say a word from this category and then toss the call to another P., who will say a different word. Ps. may not repeat the words. The object of the

game is to keep the ball moving quickly, like a hot potato.

IV. Listening

T. And now guess the animals. What animals are these? Listen attentively.

1. This animal is a mammal. It is the biggest animal in the world. It is grey and his skin is very thick. It has a very big body, a large head and two very big ears. It has got a very long nose, which is called a trunk and two white teeth called tusks. The animal has got small but nice eyes. It lives in Africa and India. What animal is it? (Elephant)

2. It has two legs. It can sing. What is it? (It's a bird)

3. It has got a bushy tail. It likes nuts. What is it? (It's a squirrel)

4. It hasn't got legs. It can swim well. Cats eat it. What is it? (It's a fish)

5. It has got four legs. It can walk slowly, but it can't run. What is it? (It's a turtle)

6. It has got long ears. It has got a short tail. It likes cabbage. What is it? (It's a hare)

7. It can swim well. It can jump well. It is green. What is it? (It's a frog)

8. It is very small/ It is grey. Its tail is long. What is it? (It's a mouse)

9. It hasn't got legs. It lives in a desert. What is it? (It's a snake)

V. Jumble words

Допоможіть літерам знайти своє місце та прочитайте одержане слово.

orfg – frog

ksean – snake

oxf – fox

gehehdg – hedgehog

emacl – camel

rgite – tiger

VI. Match the words: Match (X). Where does it live?

Place	A frog	A snake	A fox	Hedgehog	Camel
Water	X	X			

<i>The Jungle</i>		X			
<i>A desert</i>		X			X
<i>The forest</i>		X	X	X	

VII. Гра «Поламане речення»

Групи учнів отримують картки з трьома поламаними реченнями.

Завдання: Поставити слова у такій послідовності, щоб вийшло правильне речення.

VIII. Підсумок уроку

T. What have we done today? Let's make a conclusion of our lesson.

IX. Домашнє завдання

T. Your home task for the next time is to draw your favourite animal and to describe it. Good bye. See you later.

Режим роботи: у малих групах.

2.5.4. Проблемні дискусії

1. Поділившись на дві групи, складіть та продемонструйте фрагмент уроку з навчання діалогічного мовлення по темі «My Motherland». Перша група – з використанням ініціативного та реактивного реплікування, друга – на основі діалогу-зразка. Порівняйте та обговоріть, які переваги і недоліки кожного з шляхів навчання діалогічного мовлення.
2. Ознайомтесь з статтею одного з авторів підручників для ЗНЗ О.Карп'юк «Про зміст і специфіку навчання за комплексом з англійської мови» «English 4», надрукованої в науково-методичному журналі «Іноземні мови в навчальних закладах», №3 с. 26-39 та прореферуйте матеріал, який стосується ситуативної побудови матеріалу. Підготуйтеся до дискусії на тему «Необхідність ситуативного підходу до навчання мовлення». Зверніть

увагу на ознаки ситуації, критерії ситуації, комунікативні завдання, вибір вербальних та невербальних мовленнєвих засобів усного спілкування як основних складових комунікативно-орієнтованого навчання.

3. Відомо, що однією з цілей навчання іноземних мов у ЗНЗ є формування мовленнєвої компетенції, одним із компонентів якої є усне мовлення. Обговоріть у малих групах та визначте, яка форма спілкування має домінувати на уроці та чому. Аргументуйте свою точку зору у загальній дискусії.

3.6. Проблемні методичні завдання для навчання читання

2.6.A. Проблемні методичні завдання для навчання техніки читання

2.6.A.1. Проблемні питання

1. Доведено, що у процесі навчання техніки читання іноземною мовою здійснюється перенос деяких сформованих навичок читання рідною мовою у сферу іноземної мови. Який методичний принцип навчання іноземної мови реалізується при цьому?
2. На основі отриманих Вами методичних знань з навчання мовних аспектів сформулюйте головні риси тексту для формування техніки читання вголос?
3. Існує думка, що для вироблення стійких автоматизмів читання ізольованих слів і словосполучень першими їх повинні прочитати учні, а не вчитель. У чому полягає роль вчителя при цьому? Чи погоджуєтесь Ви з цією думкою?
4. Чи є читання вголос доцільним у старшій школі? Якщо так, то у яких випадках? Якщо ні, то чому? Обґрунтуйте свою відповідь
5. Доведіть, що читання вголос має важливе значення у навчанні молодших школярів іноземної мови.

6. Узагальніть вимоги чинної шкільної програми з навчання техніки читання у початковій школі.
7. Якому з поданих нижче режимів навчання читання тексту вголос ви віддасте перевагу при організації конкурсу "The best Mr./Ms. Reader": читанню вголос на основі зразка; читанню вголос без зразка, але з попередньою підготовкою у часі; читанню вголос без зразка і без попередньої підготовки у часі. Чому?

2.6.A.2. Проблемні задачі

1. Виберіть з наведених нижче вправ такі, які спрямовані на формування звуко-буквених відповідностей:
  - Визначте, яка буква пропущена у слові;
  - Розставте слова у необхідному порядку для утворення речення;
  - Згрупуйте подані слова за типом читання голосної букви 'a';
  - Прочитайте подані слова, звертаючи увагу на вимову диграфів;
  - Вставте у речення необхідні за змістом слова;
  - Розбийте речення на синтагми;
  - Знайдіть і згрупуйте слова, у яких різні голосні диграфи читаються однаково, наприклад: 'ai', 'ay' – [eɪ]l; 'ee', 'ea' – [i:];
  - Знайдіть слова, схожі за написанням.

Режим роботи: парний.

2. Підберіть вправи для розвитку в дітей фонематичних умінь читання: ідентифікувати слова з однаковими звуками, розрізняти слова за одним відмінним звуком, категоризувати слова за схожими елементами.

Режим роботи: у малих групах.

3. Підберіть слова-зразки з одного з чинних підручників для навчання читання окремих слів: а) за методом цілих слів; б) за ключовими словами.

Режим роботи: парний.

4. Упорядкуйте в методично доцільній послідовності такі етапи навчання читання вголос на рівні тексту:

- Учні мовчки прослуховують аудіозразок тексту;
- Учні читають текст уголос індивідуально;
- Учні проглядають текст мовчки, одночасно здійснюючи графемно-фонемний аналіз тексту й поділяючи речення на синтагми;
- Учні прослуховують паузований аудіозразок тексту, в паузах повторюючи почуте з відповідною вимовою й інтонацією;
- Учні читають текст пошепки усією групою;
- Учні коректують свої помилки у синтагматичному поділі речень.

Поясніть свій вибір.

Режим роботи: індивідуальний.

5. На прикладі невеликого тексту з чинного підручника англійської мови для початкової школи продемонструйте правила паузації, яких слід дотримуватися при читанні вголос. Запропонуйте Power Point презентацію цих правил учням.

Режим роботи: індивідуальний.

2.6.А.3. Проблемні ситуації

1. Ви спостерігаєте за уроком у 9 класі. Вчитель пропонує учням почергово, абзац за абзацом читати текст з підручника й перекладати його вголос. На цей вид роботи пішло 25 хвилин уроку. Висловіться з приводу доцільності такого навчального завдання. Поясніть свою точку зору.

Режим роботи: індивідуальний.

2. Ви – учитель-початківець. Ви починаєте роботу в 2-му класі ЗНЗ. Проаналізуйте можливі труднощі формування в учнів техніки читання вголос на дотекстовому й текстовому етапах. Запропонуйте шляхи й засоби їх подолання.

Режим роботи: у малих групах.

3. Проаналізуйте поданий нижче фрагмент уроку, присвячений оволодінню учнями 2-го класу графемно-фонемними відповідностями, і поясніть, чому, на Вашу думку, учні не змогли у кінці фрагменту прочитати слова, подані на дошці в рядок:

Teacher: Read the words after me. Mind the difference between sounds [æ], [e], [eɪ].

[æ]	[e]	[eɪ]
bag	bed	day
Dad	red	Kate
can	ten	take
Ann	yes	Jane
stand	shelf	cake
happ y	seve n	toda y

Учні хором читають колонки слів за вчителем.

Teacher: And now read these words yourselves:

Sam, ten, cake, grey, day, Ann, Jake, Jane, seven, name, happy, today, cat, take, bed.

2.6.A.4. Проблемні дискусії

1. На якому ступені навчання іноземної мови читання вголос є більш доцільним: у початковій школі, в основній школі, у старшій школі? Обговоріть цю проблему у малих групах і презентуйте свою точку зору й аргументи на її користь всій групі. Визначте, аргументи якої групи є найбільш переконливими.
2. Порівняйте наступні прийоми навчання читання вголос. Висловіться з приводу сильних і слабких сторін кожного з них:
  - читання "вчитель-учень" (учень працює з учителем в умовах індивідуальної консультації - спершу текст читає вчитель, подаючи зразок техніки читання, услід за ним учень читає текст 3-4 рази, допоки не буде досягнута необхідна якість читання);
  - хорове читання (хором учні читають за учителем або в унісон з ним протягом одного або кількох уроків текст загалом 3-5 разів, добиваючись хорошої техніки читання);
  - читання за диктором (учні відпрацьовують техніку читання, спершу слідкуючи по книзі за текстом, який читає диктор; потім повторюють разом з ним стільки разів, скільки необхідно, щоб самостійно вільно читати);
  - партнерське читання (учні в парах по черзі читають один одному);
  - читацький театр (учні по ролях розучують і читають на публіці текст, насичений діалогами).

Режим роботи: колективне обговорення.

3. З чого, на Вашу думку, варто починати навчання читання вголос: з озвучування знайомих з усного мовлення і поданих графічно слів, з читання буквених сполучень, зі встановлення графемно-фонемних зв'язків на рівні однієї букви? Обґрунтуйте свою відповідь.

2.6.Б. Проблемні методичні завдання для навчання читання як виду мовленнєвої діяльності

2.6.Б.1. Проблемні питання

1. Порівняйте вимоги чинної шкільної програми і Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (освітня галузь "Мови і літератури", іноземні мови) до навчання читання. Визначте, чи вони співпадають.
2. Диференціюйте поняття "мовна антиципація", "змістова антиципація", "соціокультурна антиципація". Проілюструйте відповідь прикладами.
3. Чим відрізняються такі механізми читання, як антиципація й предикція?
4. Висловіться з приводу дотекстового етапу при навчанні читання як виду мовленнєвої діяльності. Чим викликана необхідність цього етапу? Які методичні можливості були б втрачені при відсутності такого етапу при роботі над текстом для читання?
5. Чи можуть учні, читаючи текст, виконувати паралельно ще якісь операції з матеріалом тексту? Подумайте які. Наведіть зразки таких операцій.
6. Чому в методиці навчання читання виділяються різні види читання? Наскільки такий поділ співпадає з реальними життєвими ситуаціями? Наведіть приклади.
7. Чому для різних видів читання в методиці рекомендується використовувати різні тексти?

2.6.Б.2. Проблемні задачі

1. Ознайомтеся з поданим нижче переліком запитань до тексту казки "*Jack and the Beanstalk*". Працюючи в парах, розподіліть їх на дві категорії: а) запитання, відповідь на які є однозначною і легко виводиться зі змісту тексту (closed/display questions), б) запитання, які спонукають учня виводити з тексту нове, своє власне значення (open-ended/varied questions).

Казка "*Jack and the Beanstalk*"

Once upon a time there was a boy called Jack. He lived with his mother in a little house. They were very, very poor. They had one old cow and two old hens...

1. Was Jack rich or poor?
2. Draw and describe Jack's house.
3. What colour was Jack's cow?
4. How many hens had Jack and his mother?
5. How tall was the giant? What size shoes did he wear?
6. What did Jack do when he heard the giant coming?
7. How much does one golden egg weigh? How much money is it worth?
8. How did Jack escape from the giant? What happened to the giant?
9. What did Jack's mother buy with one golden egg?
10. What did the giant say when he chased Jack?
11. You have a hen that lays golden eggs/ What would you do?

Режим роботи: парний.

2. Які з наведених вище (у завданні Б 2) запитань до тексту традиційно використовуються у відомих Вам шкільних підручниках з іноземної мови? Які можливі навчальні цілі з поданих нижче досягаються запитаннями 1, 4, 6, 8, 10? Позначте ті з них, з якими Ви погоджуєтеся:

- These questions test factual comprehension.
- There is only one right or wrong answer.
- They are easy to grade or mark in a test.
- In their native language, many children learn how to answer this type of question. They learn what the teacher wants them to say – rather than risk expressing their own opinion.
- They do not encourage children to 'construct' meaning.

Які можливі навчальні цілі з поданих нижче досягаються запитаннями 2, 3, 5, 7, 9, 11? Позначте ті з них, з якими Ви погоджуєтеся:

- These questions ask children to respond personally to the text, and not only to copy it.
- There is no one right or wrong answer. Often the answer can be given in a non-verbal form, such as a drawing.

- These kinds of questions are difficult to grade in a traditional sense. However, in overall educational terms, it is of much more value to encourage children to construct meaning with a text than to merely test a mechanical response to grammar form and sentence content.
- Children are encouraged to express their personal understanding of, and reaction to the text.
- They encourage children to 'construct' meaning, to stretch their ability to use English to express personal opinions and thoughts – not merely a mechanical repetition of language from the text.

Режим роботи: індивідуальний.

3. Poznaйomteся з двома фрагментами тексту для читання (А та В) і запитаннями до них. Чим вони відрізняються? Що уможливорює відповідь на запитання до тексту-"нонсенсу" А? У чому запитання до тексту В (окрім того факту, що вони подані зрозумілою англійською мовою) відрізняються від запитань до тексту А? Обговоріть цю проблему в парах.

A READ THE TEXT AND ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS

Yesterday I saw the palgish flester gollining begrunt the bruck. He seemed very chanderbil, so I did not jorter him, just deapled to him quistly. Perhaps later he will besand cander, and I will be able to rangel to him.

1. What was the flester doing, and where?
2. What sort of a flester was he?
3. Why did the writer decide not to jorter him?
4. How did she deaple?
5. What did she hope would happen later?

B READ THE TEXT AND ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS:

Yesterday I saw the new patient hurrying along the corridor. He seemed very upset, so I did not follow him, just called to him gently. Perhaps later he will feel better, and I will be able to talk to him.

1. What is the problem described here?
2. Is this event taking place indoors or outside?
3. Did the writer try to get near the patient?
4. What do you think she said when she called to him?

5. What might the job of the writer be?
6. Why do you think she wants to talk to the patient?

Режим роботи: парний.

4. Встановіть відповідності між видом читання і завданнями, які йому відповідають. З'єднайте їх лініями.

Read the story quickly. Write a short outline summarizing the main points of the plot.

Put these cut-up paragraphs back in the correct order.

Skimming

Read a letter to a Problem Page of a newspaper and an answer to it. Would you give the same advice to the author of the letter?

Look through the tourist information about Edinburgh castle. Find information to answer the question 'Can I take my dog with me to Edinburgh castle?'

Scanning

Find words in the text that mean the same as the words in this list.

Look through the given CV. Find the major achievements of the person's life.

Intensive reading

Read the text quickly and make a list of jobs that need doing.

Read the story and find out the main problems of the main characters.

Extensive reading

Режим роботи: індивідуальний.

5. Підберіть завдання для організації швидкого пошукового читання (scanning) запропонованих рекламних оголошень:

e.g. *You need to get your TV repaired. Find a useful phone number.*

Режим роботи: індивідуальний, колективне обговорення.

2.6.Б.3. Проблемні ситуації

1. Из запропонованого переліку завдань для навчання читання молодших школярів у контексті діяльнісно-орієнтованого підходу, які подані в довільному порядку, побудуйте методично обгрунтовану логічну послідовність дій. Обговоріть її з партнером. При необхідності доповніть її іншими завданнями. Обміняйтеся своїми послідовностями (анонімними) з іншими студентами групи. Обговоріть різні варіанти послідовностей і доповнень до них:

- a) Action game incorporating new words;
- b) Reading a story;
- c) Teaching new words;
- d) Language focus;
- e) Practical task;
- f) Round-up activity;
- g) Review game.

Режим роботи: парний.

2. Готуючись до уроку, Ви знайомитеся з матеріалом підручника й знаходите там наступне завдання:

Read the text and answer the questions.

Ladies and gentleman!

Behind this screen there are three bottles. One bottle is red. One bottle is blue. One bottle is green. In one bottle there's water. In one bottle there's milk. And in one bottle there's Coca-Cola.

Can you find Coca-Cola? Is it on the left, in the middle, or in the right? Read the clues and find the answer.

Clues:

1. The blue bottle is between the red bottle and the bottle of water.
2. The green bottle is next to the bottle of milk.
3. The red bottle is on the left.

На розвиток якого виду читання спрямоване це завдання? Як Ви сформулюєте відповідну практичну мету в плані уроку?

Режим роботи: індивідуальний.

3. Ви працюєте над планом уроку з навчання читання в основній школі. Практичними цілями уроку є навчання читання з загальним розумінням і пошуком специфічної інформації. Складіть конспект уроку, використавши таку послідовність завдань. підберіть самостійно текст, який дозволяє виконати запропоновані завдання:

- 1 **Introduction and lead-in** – e.g. interesting the learners in the topic; initial discussion of key themes; making an explicit link between the topic of the text and learners' own lives and experiences; focus on important language that will come in the text.
- 2 **Pre-reading task** - e.g. prediction from some extracted information (e.g. an illustration, key words, headlines, etc); read questions about the text; learners compose their own questions.
- 3 **Tasks to focus on gist** – e.g. guess the title; put events (or illustrations) in the correct order; check text against predictions made beforehand.
- 4 **Tasks to focus on specific details** – e.g. answering questions about specific items of information; making use of information in the text to do something (make a sketch, fill out a form, find out which picture is being described, etc).
- 5 **Tasks requiring more comprehensive understanding** – e.g. comprehension questions; discussion of issues; summarizing of arguments; comparison of viewpoints.

- 6 **Tasks focusing on individual language items** – e.g. vocabulary or grammar exercises; use of dictionaries; working out meaning of words from context.
- 7 **Follow-up task** – e.g. role-play; debate; writing task (e.g. write a letter in reply); personalization (e.g. *Have you ever had an experience like this one?*).
- 8 **Closing** – e.g. drawing the lesson to a conclusion; tying up loose ends; reviewing what has been studied and what has been learned.

Режим роботи: у малих групах.

2.6.Б.4. Проблемні дискусії

1. Доведіть зв'язок читання з іншими видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, усним мовленням, писемним мовленням). На яких етапах навчання читання цей зв'язок проявляється найбільш яскраво? Наведіть свої приклади й порівняйте різні точки зору.
2. Обговоріть, які з поданих завдань для навчання читання є корисними й доцільними на уроці іноземної мови у 5 класі? У 10 класі? Чому? Колективно розробіть альтернативи для невдалих, на Вашу думку, завдань:
  - a) The class reads a whole page of advertisements in the newspaper, using their dictionaries to check up all unknown words.
  - b) The learners each have a copy of a newspaper. The teacher asks them to find the word 'popular' somewhere on the front page.
  - c) The teacher brings a whole pie of tourist leaflets into the classroom and explains that the learners, in groups of four, have to plan a day out tomorrow using the information from the leaflets.
  - d) The learners read a short story and answer five multiple choice comprehension questions about some details from the story.
3. Розгляньте запропонований перелік чинників ефективного й неефективного навчання читання. Прокоментуйте їх. Доповніть перелік чинниками, які Ви вважаєте важливими. Обґрунтуйте їх. У колективній дискусії узагальніть ці чинники й розробіть рекомендації для вчителя-початківця.

	<i>Efficient</i>	<i>Inefficient</i>
--	------------------	--------------------

1. Language	The language of the text is comprehensible to the learners.	The language of the text is too difficult.
2. Content	The content of the text is accessible to the learners; they know enough about it to be able to apply their own background knowledge.	The text is too difficult in the sense that the content is too far removed from the knowledge and experience of the learners.
3. Speed	The reading progresses fairly fast: mainly because the reader has 'automatized' recognition of common combinations, and does not waste time working out each word or group of words anew.	The reading is slow: the reader does not have a large 'vocabulary' of automatically recognized items.
4. Attention	The reader concentrates on the significant bits, and skims the rest; may even skip parts he or she knows to be insignificant.	The reader pays the same amount of attention to all parts of the text.
5. Incomprehensible vocabulary	The reader takes incomprehensible vocabulary in his or her stride: guesses its meaning from the surrounding text, or ignores it and manages without; uses a dictionary only when these strategies are insufficient.	The reader cannot tolerate incomprehensible vocabulary items: stops to look every one up in a dictionary, and/or feels discouraged from trying to comprehend the text as a whole.
6. Prediction	The reader thinks ahead, hypothesizes, predicts.	The reader does not think ahead, deals with the text as it comes.
7. Background information	The reader has and uses background information to help understand the text.	The reader does not have or use background information.
8. Motivation	The reader is motivated to read: by interesting content or a challenging task.	The reader has no particular interest in reading.
9. Purpose	The reader is aware of a clear purpose in reading: for example, to find out something, to get pleasure.	The reader has no clear purpose other than to obey the teacher's instruction.
10. Strategies	The reader uses different strategies for different kinds of reading.	The reader uses the same strategy for all texts.

3.7. Проблемні методичні завдання для навчання письма

3.7.1. Проблемні питання

1. Відомо, що письмо є метою навчання як самостійний вид мовленнєвої діяльності і засобом навчання під час формування мовних навичок і мовленнєвих умінь. Яким чином диференціюються дані поняття? Наведіть приклади.

Режим роботи: індивідуальний.

2. Поясніть значення методичних виразів і термінів, які вживаються для обговорення питань з навчання письма, а саме:

- каліграфія,
- звукобуквенні відповідності,
- орфографічні навички,
- комунікативні завдання,
- автентичне мовлення,
- письмо,
- писемне мовлення.

Які їх відповідники на англійській мові?

Режим роботи: індивідуальний.

3. Які вимоги до формування вмінь писемного мовлення визначені чинною шкільною програмою? Як вони відображаються у системі вправ, запропонованих у підручниках для IX-XI класів?

Режим роботи: у малих групах.

4. Відомо, що з метою попередження орфографічних помилок слід використовувати спеціальні вправи, націлені на формування стійких орфографічних навичок. Які вправи сприяють зняттю труднощів та формуванню якісної орфографічної компетенції?

Режим роботи: у парах.

5. Серед вправ для навчання письма значне місце відводиться переписуванню слів і речень з вправ підручника. У чому полягає суть подібних вправ? Чи можна їх уникнути? Яка в них необхідність? Доведіть свою точку зору.

Режим роботи: індивідуальний.

6. Які приклади використання письма як самостійного виду мовленнєвої діяльності і як засобу контролю мовних та мовленнєвих умінь Вам відомі?

Режим роботи: у малих групах.

7. Як правило, учні виконують домашні завдання в усному і письмовому режимі. Як учителю слід перевіряти домашні письмові завдання? Назвіть форми перевірки та контролю домашніх завдань.

Режим роботи: індивідуальний.

8. Продивіться наступні інструкції до письмових вправ. Визначте:

- а) яка мета кожної вправи;
- б) чи є письмо засобом чи метою навчання;
- в) спосіб контролю виконання даної вправи;
- г) які опори доцільно використати під час виконання даного завдання;
- д) вправи якого характеру мають використовуватись перед та після цієї вправи;
- е) чи завдання до вправ носять комунікативний характер;
- є) режими опрацювання вправ.

Інструкції до вправ:

1. Напишіть цікаву ситуацію по темі з ключовими словами.
2. Напишіть короткий переказ прослуханого (чи прочитаного) тексту.
3. Складіть анотацію до прочитаної статті.
4. Напишіть твір на довільну тему.
5. Напишіть реферат прочитаного, керуючись запитаннями.
6. Опишіть свій вихідний день, використовуючи план.
7. Заповніть анкету, відповідаючи на запитання дуже коротко.
8. Напишіть листа своєму іншомовному товаришеві і запросіть його відвідати Ваше місто.

Режим роботи: у малих групах.

9. Прочитайте інструкції до письмових вправ, виберіть ті з них, які носять комунікативний характер. Як формування мети може вплинути на хід уроку:

- запишіть відповіді на запитання до тексту;
- якби Ви були президентом, що б зробили Ви для країни;
- напишіть листа на телебачення та запропонуйте шляхи покращення телевізійних програм;
- напишіть анотацію до тексту;
- опишіть свій робочий день;
- напишіть особистого листа про свої враження про побачене в Лондоні;
- складіть та запишіть план обговорення майбутньої дискусії.

Режим роботи: у парах.

10. Чи можна назвати будь-яке письмове завдання писемним мовленням?

Обґрунтуйте свою відповідь.

2.7.2. Проблемні задачі

1. Перегляньте вимоги чинної програми до навчання письма в ЗНЗ та проаналізуйте особливості навчання на початковому, середньому і старшому ступені навчання. Прослідкуйте за динамікою розвитку вмінь учнів. Отримані дані занесіть до таблиці.

Клас	Вимоги програми

--	--

Режим роботи: індивідуальний.

2. Проаналізуйте труднощі учнів під час формування графічних навичок, тобто під час оволодіння технікою письма. Поясніть, як таких труднощів уникнути.

Режим роботи: парний.

3. Відомо, що на початковому ступені навчання закладаються основи графічних навичок. Продемонструйте послідовність навчання написання великих і малих літер, а саме: Rr, Ss, Ww, Tt, Gg, Vv. Підготуйте картки з буквами і транскрипційними значками та іншу необхідну наочність.

Режим роботи: індивідуальний.

4. Під час формування каліграфічних навичок доцільно використовувати ігрові вправи, наприклад: Дівчинка писала букви у зошиті. Тут котик вистрибнув на стіл і мокрими лапками став на букви. Давайте допоможемо дівчинці дописати букви знову.

R b, D o, V w, і т.д.

Продемонструйте найцікавішу ігрову вправу з навчання каліграфії.

Режим роботи: парний.

5. Перерахуйте різні типи диктантів, метою яких є формування належних орфографічних навичок. Складіть пояснювальний диктант та продемонструйте методику його проведення.

Режим роботи: у малих групах.

6. Виберіть ті з вправ, які можуть використовуватися на початковому ступені формування орфографічних навичок. Обґрунтуйте свій вибір:

- Складіть слова із складів;
- Перепишіть слова з дошки;
- Напишіть слова у множині;
- Перекладіть слова і запишіть переклад;
- Подивіться на перші літери і закінчіть слова;
- Подивіться на перший склад і допишіть слово.

Режим роботи: у парах.

7. Складіть текст письмової контрольної роботи, яка націлена на перевірку якості вмінь писемного мовлення на старшому ступені навчання. Прикладами таких завдань можуть бути: написання твору, письмова передача змісту прочитаного чи прослуханого тексту та інші. Проаналізуйте методику проведення контрольної роботи та її оцінювання. Проведіть контрольну роботу в умовному класі.

Режим роботи: в малих групах.

8. Перегляньте види письмових текстів, які характерні для англomовної культури та виберіть ті з них, якими потрібно спеціально навчати в школі з метою їх подальшого використання:

a diary

a shopping list

an address

a recipe

a journal
a letter (private and business)
an invitation
a note of thanks
a telephone message
a letter of complaint
an application
a summary
a report
a curriculum vitae
an essay
a review
an advertisement

Порівняйте свій вибір з вимогами чинної шкільної програми.

Режим роботи: у парах.

9. Складіть глосарій методичних термінів, необхідних для обговорення тем, пов'язаних з навчанням письма і писемного мовлення. Яким чином можна використати даний глосарій для формування питань при організації «мозкового штурму»? Програйте його.

Режим роботи: у командах.

10. Розробіть фрагмент уроку з навчання вмінь написання особистого листа на етапі:
- а) частково-керованого письма;
  - б) творчого письма.

Врахуйте усі композиційні та соціокультурні труднощі. Продемонструйте фрагмент з наступним його критичним обговоренням.

Режим роботи: у парах.

2.7.3. Проблемні ситуації

1. Вчитель формулює інструкції в такій послідовності:

- Complete the sentences;
- Rewrite the sentences on the board;
- Copy the words from the book;
- Fill in the gaps in the words.

Знайдіть помилки вчителя під час навчання орфографії. Що трапилось би, якби вчитель використав інструкції у запропонованій послідовності. Який порядок вправ Ви б запропонували? Чому?

2. Навчаючи літер, вчитель пропонує наступне завдання:

- o Look at the board and rewrite the capital and small letters: Aa, Bb, Cc, Dd.

Чи правильно сформульоване завдання? Як би Ви вчинили, презентуючи англійські літери? Запропонуйте оптимальні варіанти даної ситуації.

3. Уявіть, що Ваші учні не вміють правильно писати слова по темі «Seasons and Weather» після опрацювання лексичного матеріалу. У чому тут проблема? Що необхідно зробити Вам як учителю, щоб сформувати сталі орфографічні навички учнів?

2.7.4. Проблемні дискусії

1. В письмових роботах учні, як правило, допускають велику кількість лексичних та граматичних помилок. Які з них здаються Вам найтипівішими? Чому писемне мовлення важче ніж усне? Аргументуйте свою точку зору.

2. Критично проаналізуйте твердження: «На різних ступенях навчання англійської мови роль письма змінюється». Обговоріть дану проблему, обстоюючи свою точку зору і переконуючи в ній учасників дискусії.
3. Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що на старшому ступені навчання удосконалюються як навички письма, так і вміння писемного мовлення. Переконайте учасників дискусії у цьому чи протилежному. Проведіть паралелі та контрасти, доводячи свою точку зору.
4. Візьміть участь у дискусії на тему: «Навчання письма завершується у початковій школі, а навчання писемного мовлення починається у базовій школі». Висловіть свої аргументи за чи проти такого твердження, обстоюючи свою точку зору як теоретичними знаннями, так і прикладами.

4.8. Проблемні методичні завдання для навчання планування уроку іноземної мови

2.8.1. Проблемні питання

1. За допомогою яких засобів і компонентів уроку, окрім комунікативних завдань, можна досягти мовленнєвої спрямованості уроку іноземної мови?
2. Однією з головних методичних вимог до сучасного уроку іноземної мови є його інтегрованість. Як вона реалізується при плануванні уроку?
3. Як Ви розумієте тезу, що іноземна мова на сучасному уроці виступає і як мета, і як засіб навчання?
4. Як при плануванні уроку досягається особистісна спрямованість навчального процесу?
5. Вкажіть серед комунікативних і загальнонавчальних компетенцій, що входять до чинної шкільної програми, ті, через які реалізується загальноосвітня мета навчання іноземної мови.

6. Вкажіть серед комунікативних і загальнонавчальних компетенцій, що входять до чинної шкільної програми, ті, через які реалізується розвивальна мета навчання іноземної мови.

7. Які мотиваційні чинники, які визначають зміст уроку, є більш актуальним на різних етапах навчання іноземної мови (у початковій, основній і старшій школі)? Назвіть їх.

2.8.2. Проблемні задачі

1. Оцініть за 5-бальною шкалою можливі труднощі, які для Вас є проблемними у процесі навчання англійської мови і планування уроку (5- найбільш серйозна проблема, 4 – серйозна проблема, 3 – проблема середнього рівня складності, 2 – невелике утруднення, 1 – без проблем).

Поясніть, чому.

Проблема	Бали				
	5	4	3	2	1
Навчання вимови					
Формування ритміко-інтонаційних навичок					
Введення нового граматичного матеріалу					
Методично доцільне розташування тренувальних вправ з новим граматичним матеріалом					
Семантизація нових лексичних одиниць					
Тренування нової лексики					
Навчання аудіювання					
Навчання читання					
Формування й розвиток усномовленнєвих умінь					
Навчання орфографії					
Навчання писемного мовлення					

Формування соціокультурної компетентності учнів					
Мотивування навчальної діяльності учнів					
Дотримання дисципліни у класі					
Планування уроку					
Розробка творчих уроків					

Режим роботи: індивідуальний.

2. Порівняйте два різних підходи до планування уроку в початковій школі.
Визначте, чим відрізняються описи цих підходів.

Підхід 1.

1. Decide which language points to focus on.
2. Think of topics that use this kind of language.
3. Plan a series of activities that present and practice the language. And that include the skills you want your children to acquire.

Lesson Plan

Language point: **Has got** for possession – in affirmative, negative, and question form.

Possible topics: The family, toys, descriptions of people/animals, illnesses.

Chosen situation: Descriptions of people/animals/monsters.

Activities: Present the parts of the body using yourself as a model.

Play 'Simon says' .

Sing one of the 'Parts of the body' songs .

Put up flashcards of different people, and use them to introduce and practise **She's got/He hasn't got** .

Describe a person for the children to identify.

Children describe and identify people in pairs .

Do a picture dictation of a monster .

Do craft work 'Twin plasticine monsters'.

Children describe their monsters.

Play 'Happy families'.

Підхід 2.

1. Decide which topic you want to work on with your children.
2. List the language points it suggests, and choose ones which are suitable for your group.
3. Find activities which present and practise this language and which develop the children's language skills.

Lesson Plan

General topic: Food

Related topics: Buying food, choosing from a menu, cooking, a healthy diet, food around the world, food and festivals/celebrations.

Chosen situation: Buying food, cooking.

Language: *I like/don't like, I'd like, Can I have ...?, Have you got...?, Is/are there, You should/shouldn't, We/they eat*, food vocabulary.

Activities: Present food vocabulary using flashcards or a vocabulary network.

The children bring in food labels to make a poster.

Use the labels to practise *Can I have* and *I'd like some/a*.

Do a 'Find the differences' activity with a food cupboard to practise *Is there/Are there*.

Do a shopping role play, if possible using empty food packets.

Tell the story of 'Timmy goes shopping'.

Do craft work 'Making milkshakes'.

The children write their own simple recipes and make a class recipe book ('Making books').

Do reading activity 'At a restaurant'.

The children do a restaurant role play.

Do 'A questionnaire on health' .

Режим роботи: парний.

3. Визначте цілі (практичні, загальноосвітні, виховні, розвивальні) двох поданих вище планів уроків.

Режим роботи: парний.

4. Розгляньте поданий нижче фрагмент уроку й визначте кількість етапів уроку, представлених у ньому, їх мету й назвіть використані у ньому види мовленнєвої діяльності.

План уроку

1. Мовленнєва зарядка.

Imagine that Mike has come from England. Ask him about the geography and climate of England.

2. Перевірка розуміння тексту "An Island Country " (домашнє завдання) за допомогою запитань з підручника.

3. Перегляд відеофрагмента "London":

а) допереглядні завдання для антиципації змісту відеофрагмента;

б) формулювання комунікативного завдання для перегляду;

в) перегляд фільму;

г) перевірка виконання комунікативного завдання;

д) бесіда на основі переглянутого відеофрагмента.

4. Висловлювання учнів про Лондон.

5. Підведення підсумків уроку.

6. Оцінювання роботи учнів на уроці, оголошення й пояснення домашнього завдання: "Напишіть листа товаришеві про те, що Ви знаєте про Лондон".

Режим роботи: індивідуальний.

5. Познайомтеся з рекомендаціями щодо розробки вступної частини плану уроку й підберіть з позначених нижче цифрами завдань ті, які відповідають поставленим цілям, темі, навчальному матеріалу, засобам (позначеним літерами латинського алфавіту):

Lesson Plan Part 1: Content – What to teach

Background information	
Age: 8 to 9 years old	Time: about 50 mins
No in Class: 25	
A Objectives	
Pupils will be able to:	
B Language skills:	
C Functions:	
D Vocabulary:	
E Language structures (receptive):	
F Language structures (productive):	
Revision of simple statements using colour adjectives and singular/plural verb form eg. They are blue/black.	
New language	
eg. His body is ... His face is ... His tail is ... His fins are ... His lips are ...	
G Resources	
H Attitudes	

What you want pupils to achieve by the end of the lesson

How sentences are used in particular communicative situations, eg to describe, to apologize, to greet

This refers to the language patterns pupils will read or listen to

Abilities related to the four main language skills: listening speaking, reading and writing, eg reading for detail, guessing from context, identifying the correct spelling, etc

The known and new words pupils will use in the lesson

This refers to the language patterns which pupils will be expected to produce, eg speak or write

- 1 Listen for detail
Follow spoken instructions
- 2 – Follow a set of instructions in the story and colour the fish accordingly.
– Tell the class about the colours of the fish.
– Give an opinion about the little fish and what happened to him.
– Enjoy the story.
- 3 Describe the colours of the fish, eg *His body is red. His face is orange.*
- 4 **New** – parts of fish, eg body, tail, fins, lips, eel adjectives, eg *angry, sad, rude, beautiful, many coloured*
Known – face, colours, eg *blue, red, yellow, etc.*
- 5 Develop interest in and enjoyment of stories in English.
- 6 Black sock to represent eel, blank fish pictures, sets of coloured crayons
- 7 – Instructions, eg *Colour my face orange.*
– Use of *please* to make instruction polite
– Use of past tense: *Once upon a time there was a ... He lived in ...*

Режим роботи: у малих групах.

2.8.3. Проблемні ситуації

1. Ви складаєте план уроку з навчання граматики, формулюєте цілі уроку, підбираєте завдання. Але поки що всі ці елементи уроку знаходяться у Вашій уяві у довільному порядку. Розташуйте їх у логічно доцільній послідовності:

Jumbled lesson plan

a Hold up photo of girl asking boy a question. Tell class she's asking him *Would you like to go to the cinema?* and write the question on board.

b Learners listen to tape to confirm their answers to matching task. Then they check answers in pairs.

c Practise question and answers using *Would you like to...?* with individual learners and in pairs.

d Ask learners what they think the boy might reply to question and write up some of their ideas. Try to elicit responses in the textbook (*'Yes, I'd love to'; 'Sorry, I...'*)

e Check learners understand and/or explain that *would* is used as an invitation here.

f In closed pairs, learners try to find out what their partner would like to do at the weekend, using the question *Would you like to...?*

g Learners look at listening task in the textbook and try to match questions with answers in their book before they listen - guessing the answers, (e.g. of question and answer in book *'Would you like to come swimming?' - 'Sorry, I'm going to the disco.'*)

h Learners listen to four conversations on tape and follow the language in the box from the textbook.

i Learners look at the box in the textbook. (Box contains questions and answers with *Would you like to...?* e.g. *'Would you like to come to a party tomorrow?' - 'Yes, I'd love to.'*)

j Learners write down for themselves four activities they would like to do at the weekend. Elicit example. Write on board: e.g. *I would like to see a film.*

k Play tape of four conversations, this time version with gaps in; learners listen and fill in the gaps.

l Elicit and check answers to gap-filling listening task.

m Aims of lesson: listening for specific information; introducing and practising *Would you like to...?*; making and responding to invitations.

Режим роботи: у малих групах.

2. Ваші товариші запропонували Вам два плани уроку, головною практичною метою якого є навчити учнів використовувати тематичний мовний матеріал у монологічних висловлюваннях на рівні понадфразової єдності за темою "Пори року". Оберіть з них той, зміст якого більшою мірою сприяє реалізації поставленої мети. Аргументуйте свій вибір.

План уроку А

I. Початок уроку.

1. Організація класу.
2. Мовленнєва зарядка – бесіда про пори року.
3. Фонетична зарядка.

gold field come dress play

cold leaves summer red day

"Come, little leaves" said the wind one day.

"Come to the fields with me and play.

Put on your dresses of red and gold.

For summer is gone and the days are cold."

II. Основна частина уроку. Активізація мовного й мовленнєвого матеріалу.

1. Читання тексту "The Seasons" про себе:
  - а) виконання дотекстових завдань;
  - б) читання тексту;
  - в) перевірка розуміння тексту за допомогою запитань різних типів;
  - г) робота з твердженнями (правильними і неправильними) з метою перевірки розуміння й подальшої активізації мовного матеріалу на рівні речення.
2. Аудіювання оповідання вчителя з опорою на серію картинок "Пори року":
  - а) формулювання комунікативного завдання для прослуховування;
  - б) аудіювання оповідання;

в) відповіді на запитання вчителя за картинками з використанням особистого досвіду учнів;

г) самостійні висловлювання учнів за картинками:

"Say what children like to do in summer (spring, autumn, winter)";

д) самостійні висловлювання учнів у мікроситуації:

"Say what season you like best of all and why".

План уроку Б

I. Початок уроку.

1. Організація класу.

2. Мовленнєва зарядка – бесіда про пори року.

3. Фонетична зарядка.

dark tea supper

far sleep some

plant season month

grass field come

II. Основна частина уроку. Активізація мовного матеріалу.

1. Постановка вчителем питань за серією картинок "Пори року".

2. Читання тексту "The Seasons" про себе:

а) формулювання комунікативного завдання для читання;

б) читання тексту;

в) перевірка розуміння тексту за допомогою запитань різних типів;

г) робота з твердженнями (правильними і неправильними);

д) самостійні висловлювання учнів за темою:

"Say what season you like best of all and why".

Режим роботи: парний.

3. Ваш план уроку повернуто на доопрацювання. Тема уроку – "Моє місто", головна практична мета – навчити учнів вести непередготовлене монологічне

мовлення за темою. Підкоректуйте спрямованість уроку на досягнення цієї мети. Посильте залаьноосвітній і виховний потенціал уроку.

План уроку

I. Мовленнєва зарядка.

Бесіда про визначні місця Лондона, Нью-Йорка, Києва.

II. Словниковий диктант.

III. Робота над розвитком умінь учнів вести невідготовлене монологічне мовлення за темою:

1. Постановка вчителем запитань по темі.

2. Висловлювання учнів на основі тексту "New York City":

Tell the story of New York/ Use the pictures and the questions in the textbook that you answered at home.

3. Висловлювання учнів за темою "My Town":

Speak about your city/town. Use the following questions as a plan and some of the words (the words are given in the task from the textbook).

- Is your city/town old or new?

- What part of Ukraine is it in?

- How many people live in your city/town?

- What does your city/town look like?

Режим роботи: індивідуальний.

2.8.4. Проблемні дискусії

1. При складанні поурочного плану уроку важливими є такі чинники, як: визначення цілей уроку, визначення теми уроку, розробка навчальної стратегії, підбір засобів навчання, відбір мовного й мовленнєвого матеріалу. У режимі роботи в малих групах обговоріть, з якого з цих чинників варто починати планування уроку і в якій послідовності враховувати далі ці чинники. У режимі колективної дискусії оцініть кожен із запропонованих послідовностей.

Розділ III. Тестові завдання для перевірки рівня сформованості професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови

Протягом останніх десятиріч визначення якості володіння професійними знаннями, навичками та вміннями здійснюється за допомогою тестів. У даному посібнику пропонуються тести двох видів: тест поточного контролю (Progress Test) і заключного (Summative Test), які складені у точній відповідності до програми з методики викладання іноземних мов та засвоєного матеріалу.

Progress Tests передбачають контроль і оцінювання того, що майбутні вчителі засвоїли при проходженні тієї чи іншої теми. Summative Test використовується з метою детального контролю рівня володіння професійними

знаннями, уміннями та навичками. Слід відмітити, що між навчанням та діагностичною перевіркою засвоєного матеріалу і тестуванням як засобом підсумкового контролю існує дві відмінності. Перша полягає у тому, що під час тестування студенти не повинні розраховувати на підтримку і допомогу викладача, вони мають продемонструвати те, на що спроможні. Причиною другої принципової різниці є диференційна здатність тесту – здатність виявити успішність і неуспішність тестованих, тобто тих студентів, що засвоїли професійно значуще знання на достатньому рівні (що веде до сформованих практичних навичок та вмінь) та тих, які мають проблеми у теоретичних знаннях і потребують їх покращення. Отже, тести обох видів, укладені авторами посібника, спрямовані на встановлення рівня сформованості професійно-методичної компетентності у майбутніх учителів іноземної мови. За своєю структурою це переважно тести множинного вибору.

Отримавши інформацію про результати оволодіння студентами певною сумою знань і вмінь, викладачу необхідно точно оцінити отримані дані. Тому слід підібрати систему критеріїв, які б при існуючих цілях навчання забезпечили б адекватність отриманої інформації.

Услід за проф. А.А. Алхазішвілі ми вважаємо, що критерії оцінки рівня знань і вмінь мають бути адекватними як природі матеріалу, що перевіряється, так і активності, що здійснюється на основі. На нашу думку, релевантними будуть критерії спонтанності (тобто робота виконується в аудиторії без попередньої підготовки) і нормативності (тобто відповідність вимогам до практичного застосування знань у вигляді вмінь).

Схема 1

Критерії оцінки методичних знань (на основі виконання тестових завдань)

Спонтанний

Відповідність змісту

Повнота і обсяг
відповіді

Нормативний

Науковий характер
знань

Грамотність викладу

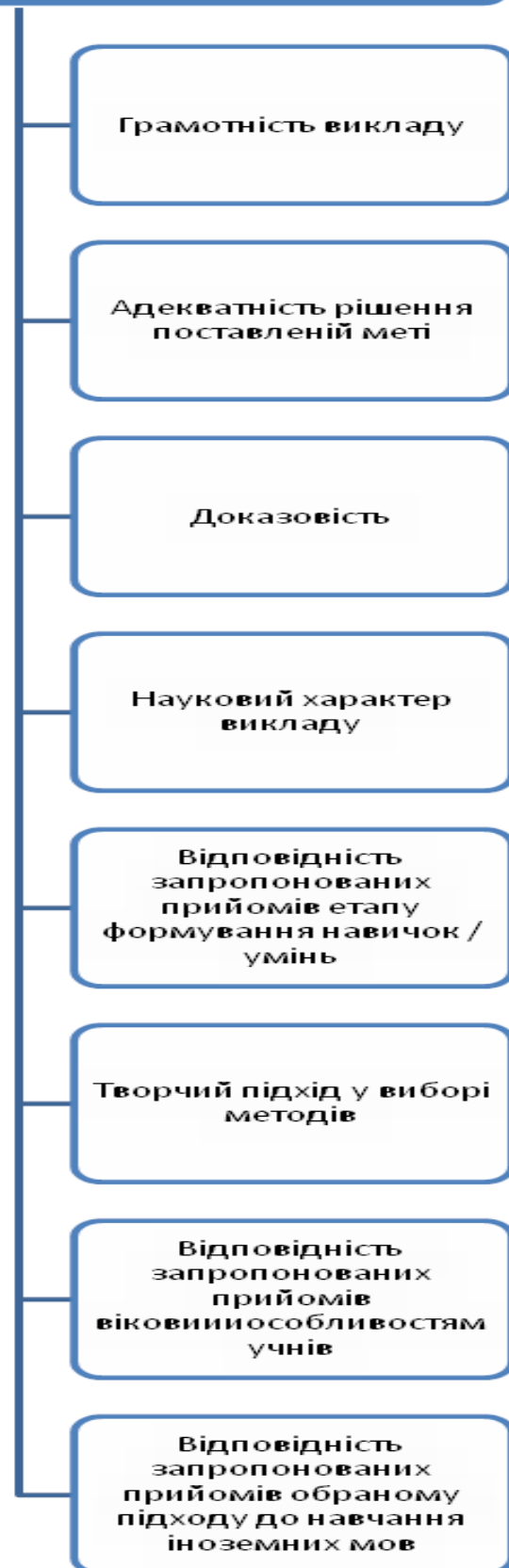
Доказовість

Критерії оцінки методичних умінь (на основі вирішення задач)

Спонтанний

НОРМАТИВНИЙ

Деяким зазначеним складовим критеріям можна надати чисельного виразу. Виконання завдань оцінюється максимально у 150 балів. Оскільки завдання є в основному теоретичними, ми вважаємо за доцільне виділити для їх оцінки 50 балів як максимальну кількість балів.

Задачі оцінюються максимально в 100 балів, адже вони, з одного боку, базуються на засвоєних знаннях, а з другого – на здатності студентів самостійно і адекватно розв'язати методичну проблему. За кожний компонент надається 10 балів.

Запропонована шкала оцінки:

Оцінка	Кількість балів
«5»	150-136
«4»	136-111
«3»	111-76
«2»	75-0

3.1. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання фонетики

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Презентацію іншомовного звуку слід розпочинати з:

- а) слова з цим звуком;
- б) фрази;
- в) ізольовано.

2. Тренування фонетичного матеріалу здійснюється у наступній послідовності:

- а) репродуктивні → продуктивні → рецептивні вправи;

- б) продуктивні → рецептивні → репродуктивні вправи;
- в) рецептивні → репродуктивні → продуктивні вправи.

3. Метою навчання фонетики у початковій школі є:

- а) правильна вимова 44 англійських звуків;
- б) формування фонологічної компетенції;
- в) формування слухових та інтонаційних навичок.

4. Метою навчання фонетики в основній школі є:

- а) формування слухо-вимовних навичок;
- б) формування ритміко-інтонаційних навичок;
- в) удосконалення фонологічної компетенції.

5. Метою рецептивно-репродуктивного тренування є:

- а) формування фонематичного слуху;
- б) тренування звуків у мовленнєвому потоці;
- в) формування слухо-вимовних та ритміко-інтонаційних навичок.

6. Правильна вимова є:

- а) необхідною умовою комунікативного процесу;
- б) другорядним фактором під час комунікації;
- в) важливішим, ніж розуміння лексики та граматики.

7. Шкільна програма передбачає навчання:

- а) 6 типів інтонаційних зразків;
- б) 4 типи інтонаційних зразків;
- в) 2 типи інтонаційних зразків.

8. Інтонаційні навички передбачають формування:

- а) навичок продукування ритміко-інтонаційних зразків мовлення та розуміння мовлення інших;
- б) навичок продукування інтонаційно оформлених зразків мовлення;

в) навичок розуміння мовлення співбесідника.

9. Оберіть технологію для рецептивного тренування фонетичних явищ:

а) Listen and capitalize the stressed syllables;

б) Listen and repeat in chorus;

в) Pronounce in chain.

10. Виберіть технологію для репродуктивного тренування фонетичного матеріалу:

а) Make up your own tongue twister with the sound [æ];

б) Repeat the lines after the speaker;

в) Listen and react physically.

3.2. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання лексики

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Головною метою навчання лексики у загальноосвітніх навчальних закладах:

а) формування лексичної компетенції;

б) формування динамічних стереотипів;

в) використання лексики в усному мовленні.

2. Одним із критеріїв відбору лексичного мінімуму є:

а) включення інтернаціональних слів;

б) семантична цінність лексики;

в) виключення антонімів.

3. Найефективнішим шляхом семантизації лексичних одиниць у початковій школі є:

а) пояснення;

б) демонстрація;

в) переклад.

4. Метою етапу рецептивно-репродуктивного тренування є:

а) удосконалення лексичних навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності;

б) використання нової лексики в усному мовленні;

в) правильне використання нових слів у писемному мовленні.

5. Метою етапу комунікативної практики є:

а) навчити учнів перекладати нові лексичні одиниці;

б) навчити учнів самостійно вживати нові лексичні одиниці у різних видах мовленнєвої діяльності;

в) навчити учнів вибирати правильне слово і використовувати його в усному мовленні.

6. На етапі рецептивно-репродуктивного тренування використовується:

а) мовленнєві вправи;

б) мовні вправи;

в) рецептивні вправи.

7. Найважливішого складового опрацювання лексики є:

а) презентація слова;

б) етап рецептивно-репродуктивного тренування;

в) комунікативна практика.

8. Лексичні ігри необхідно використовувати на:

а) першому;

б) другому;

в) третьому етапі формування англомовної лексичної компетенції.

9. Потенційний словник учнів формується в процесі:

а) читання й говоріння;

- б) говоріння й письма;
- в) читання та аудіювання.

10. Вправи на підстановку та розширення доцільно використовувати на:

- а) першому етапі навчання лексики;
- б) другому етапі;
- в) третьому етапі.

3.3. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання граматики

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Метою навчання граматики є:
  - а) формування іншомовної граматичної компетенції;
  - б) формування рецептивних навичок;
  - в) тренування граматичних явищ на рівні тексту.
2. Сформованість граматичної означає:
  - а) здатність розуміти граматичне явища на рівні тексту;
  - б) здатність вживати граматичні явища в усному мовленні;
  - в) здатність адекватного розуміння та вживання граматичного матеріалу у різних видах мовленнєвої діяльності.
3. На етапі комунікативної практики доречним є таке завдання:
  - а) Complete the following sentence looking at the picture;
  - б) Find 10 differences and similarities in two pictures;
  - в) Describe a picture.
4. Дедуктивний спосіб введення нового граматичного матеріалу означає:
  - а) використання тренувальних вправ;
  - б) формулювання правила та його пояснення;
  - в) вживання граматичного явища на рівні фрази.

5. Рецептивно-репродуктивною вправою є вправа, коли учні:
  - а) описують уявну екскурсію по місту, вживаючи граматичну структуру “there is”, “there are”;
  - б) слухають початки речень і відтворюють їх продовження;
  - в) вживають граматичну структуру в самостійному іноземному мовленні.
6. Активний граматичний мінімум передбачає засвоєння граматичного матеріалу, який необхідний для вживання:
  - а) під час говоріння і писемного мовлення в усіх видах мовленнєвої діяльності;
  - б) в усіх видах мовленнєвої діяльності;
  - в) під час розуміння аудіотекстів.
7. Індуктивний спосіб семантизації нового граматичного матеріалу являє собою:
  - а) пояснення граматики за допомогою правил;
  - б) пояснення нового граматичного явища шляхом використання прикладів та мовних зразків;
  - в) пояснення нового граматичного явища за допомогою репродуктивних вправ.
8. Підхід «граматика в дії» означає:
  - а) лексичний підхід;
  - б) структурний підхід;
  - в) комунікативний підхід.
9. Вправою комунікативного спрямування є граматична вправа, коли учні:
  - а) слухають і реагують фізично;
  - б) створюють колажі та описують їх;
  - в) пишуть диктант-переклад.
10. На етапі первинного засвоєння граматичного матеріалу застосовуються вправи:

- а) на розпізнавання та імітацію мовного зразка;
- б) на трансформацію і підстановку;
- в) на завершення окремих речень.

3.4. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання аудіювання

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Аудіювання є:
  - а) рецептивною мовленнєвою діяльністю;
  - б) репродуктивною мовленнєвою діяльністю;
  - в) продуктивною мовленнєвою діяльністю.
2. Аудіювання на середньому ступені навчання передбачає:
  - а) слухання та розуміння «живого»;
  - б) слухання та розуміння мовлення у запису;
  - в) слухання та розуміння «живого» мовлення та мовлення у запису.
3. Аудіювання як мета навчання полягає у:
  - а) розвитку адитивної компетенції;
  - б) розвитку умінь аудіювання та говоріння;
  - в) розвитку лінгвістичної компетенції.
4. Аудіювання на середньому ступені навчання є:
  - а) метою навчання;
  - б) засобом навчання;
  - в) метою та засобом навчання.
5. Одним із видів лінгвістичних труднощів аудіювання є:
  - а) тембр голосу;
  - б) об'єм адитивної пам'яті;

- в) стилістичні особливості тексту.
6. До екстралінгвістичних труднощів аудіювання є:
- а) темп мовлення;
  - б) наявність географічних назв у тексті;
  - в) наявність граматичних труднощів.
7. Дотекстові вправи використовуються з метою:
- а) покращення активного слухання;
  - б) забезпечення вправ на розвиток усного та писемного мовлення;
  - в) формування навиків антиципації та предикції.
8. Активне слухання базується на:
- а) невербальних і вербальних реакціях;
  - б) вербальних і візуальних підказках;
  - в) мовній антиципації.
9. Післятекстові вправи і завдання спрямовані на:
- а) мотивацію молодших школярів до читання і говоріння;
  - б) розвиток комунікативної компетенції;
  - в) розвиток аудитивної компетенції.
10. Одним із комунікативних завдань для навчання аудіювання є:
- а) прослухайте та знайдіть кінцівку тексту;
  - б) прослухайте текст та перекажіть його;
  - в) прослухайте текст та складіть декілька питань до тексту.

3.5. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання говоріння

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Усне мовлення тісно пов'язане з такими мовленнєвими діяльностями, як:
  - а) читання і аудіювання;
  - б) аудіювання, читання та письмо;
  - в) читання та письмо.
2. На етапі повністю керованого тренування наочність використовується як:
  - а) опора;
  - б) заохочення;
  - в) комунікативне завдання.
3. При виконанні творчих, комунікативних завдань увага учнів зосереджена на:
  - а) змісті запропонованого матеріалу;
  - б) мовних особливостях запропонованого матеріалу;
  - в) навчальних засобах.
4. Репродуктивні вправи направлені на:
  - а) зміст матеріалу;
  - б) правильність використання мовного матеріалу;
  - в) вільність використання мовного матеріалу.
5. Основна мета навчання монологічного мовлення – це:
  - а) формування монологічної компетенції;
  - б) формування зв'язного висловлювання;
  - в) формування мовленнєвих умінь.
6. Метою текстового рівня є:
  - а) побудова речення;
  - б) побудова монологічного мовлення на основі теми;
  - в) побудова логічно зв'язного мовлення на основі опор.

7. Однією з основних лінгвістичних характеристик монологу є:

- а) складний синтаксис;
- б) речення з одним головним членом;
- в) коротке речення.

8. Однією з найбільш ефективних вправ на III етапі є:

- а) переказ тексту;
- б) коментування ситуації;
- в) опис малюнка на основі вербальних опор.

9. Мета навчання монологічного мовлення досягається при умові, коли студенти можуть:

- а) будувати висловлювання на основі вербальних опор;
- б) будувати висловлювання на основі візуальних опор;
- в) висловлюватися без опор.

10. Лінгвістичними особливостями діалогічного мовлення є:

- а) скорочені форми допоміжних дієслів;
- б) емоційна інтонація;
- в) заповнювачі пауз.

11. Однією з основних комунікативних характеристик діалогічного мовлення є:

- а) спільний характер ситуації;
- б) структурна відповідність;
- в) економічний характер.

12. Навчання діалогічного мовлення слід розпочинати з:

- а) обміну репліками;
- б) мікродіалогу;
- в) діалогічної єдності.

13. Метою другого етапу навчання діалогічного мовлення є розвиток діалогічних умінь на рівні:

- а) мікродіалогу;
- б) діалогічної єдності;
- в) тексту.

14. Метою третього етапу є розвиток умінь продукувати:

- а) діалог-зразок;
- б) самостійний діалог;
- в) зв'язне висловлювання.

15. На третьому етапі навчання діалогічного мовлення можна використати таку вправу як:

- а) reconstruct the dialogue;
- б) close a conversation;
- в) solve the problem.

10.6. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання читання

3.6.A. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання техніки читання

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Читання вголос є:

- а) метою навчання читання на початковому ступені навчання іноземної мови;
- б) метою навчання читання на середньому ступені навчання іноземної мови;
- в) засобом навчання ознайомлювального читання.

2. Мінімальною смисловою одиницею тексту вважають:
  - а) слово,
  - б) синтагму,
  - в) речення.
3. У початковій школі перевага надається:
  - а) читанню вголос,
  - б) читанню про себе,
  - в) читанню пошепки.
4. Навчання техніки читання починається з:
  - а) читання слів,
  - б) читання речень,
  - в) читання літер.
5. Читання вголос допомагає:
  - а) засвоїти мовний матеріал,
  - б) зміцнити вимовний аспект;
  - в) підготувати до навчання письма.
6. На дотекстовому етапі формування техніки читання вголос насамперед:
  - а) здійснюється оволодіння буквено-звуковими відповідностями;
  - б) формуються навички інтонування;
  - в) формуються навички розуміння змісту тексту.
7. Речення для формування техніки читання вголос на початковому етапі навчання читання:
  - а) мають складатися з тематичної лексики;
  - б) мають складатися виключно зі знайомої лексики;
  - в) можуть містити незнайому лексику.

8. Навчання техніки читання вголос має супроводжуватися:

- а) паралельним навчанням лексики;
- б) паралельним навчанням вимови відповідних звуків;
- в) паралельним навчанням написання відповідних букв.

9. Звуко-буквений та інтонаційний аналіз тексту, прослуховування та повторення тексту за диктором є режимом навчання читання вголос:

- а) на основі еталона;
- б) без еталона, з попередньою підготовкою;
- в) без еталона та без попередньої підготовки.

10. Кінцевою метою навчання читання в середній школі є:

- а) читання вголос;
- б) читання про себе з перекладом вголос;
- в) читання про себе без перекладу.

3.6.Б. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання читання як виду мовленнєвої діяльності

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Які з наведених нижче завдань характеризують читання а) як засіб навчання, б) як мету навчання:

- 1) розширення словникового запасу учнів;
- 2) диференціювання графем;
- 3) розвиток навичок самостійної роботи;
- 4) формування навичок антиципації та прогнозування;
- 5) оволодіння граматичними засобами зв'язку слів у реченні та речень у тексті;
- 6) закріплення усномовленнєвих навичок;
- 7) ігнорування невідомої неключової лексики;
- 8) знаходження специфічної інформації.

2. Кінцевою метою навчання читання в середній школі є:

- а) читання вголос;
  - б) читання про себе з перекладом вголос;
  - в) читання про себе без перекладу.
3. Переважаючим видом читання в початковій школі є:
- а) вивчаюче (аналітичне) читання;
  - б) ознайомлювальне (синтетичне) читання;
  - в) пошукове читання;
  - г) переглядове читання.
4. Найбільшими за обсягом є тексти для:
- а) вивчаючого читання;
  - б) ознайомлювального читання;
  - в) пошукового читання.
5. Від якості текстового матеріалу для читання залежить:
- а) кількість перечитувань тексту;
  - б) час, необхідний на читання;
  - в) мотивація читацької діяльності учнів.
6. Ознайомлювальне читання – це читання:
- а) з повним розумінням прочитаного;
  - б) з загальним розумінням прочитаного;
  - в) з частковим розумінням прочитаного.
7. Переглядове читання (skimming reading), відповідно до чинної шкільної програми, починає використовуватися:
- а) у початковій школі;
  - б) в основній школі;
  - в) у старшій школі.
8. Пошукове читання (scanning reading) – це читання:
- а) з пошуком незнайомої лексики;

б) зі знаходженням конкретної інформації;

в) зі знаходженням загальних ідей тексту.

9. У випадку кількаразового перечитування одного й того ж тексту доцільно:

а) кожного разу пропонувати учням нове завдання;

б) кожного разу змінювати час, відведений на читання;

в) кожного разу змінювати читача.

10. Поява незнайомої лексики у текстах для читання допускається шкільною програмою з:

а) 2-го класу;

б) 3-го класу;

в) 5-го класу;

г) 7-го класу.

3.7. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання письма

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. На початковому ступені навчання у ЗНЗ навчання письма є:

а) однією з практичних цілей навчання англійської мови;

б) лише засобом навчання інших видів мовленнєвої діяльності;

в) засобом і метою навчання.

2. Письмо тісно пов'язане з

а) читанням і аудіюванням;

б) усним мовленням;

в) читанням, аудіюванням, усним мовленням.

3. Навчання письма починається з

а) написання англійських літер;

б) написання транскрипційних знаків;

- в) написання відкритих складів.
4. Метою навчання письма у початковій школі є
- а) формування графічних навичок;
  - б) формування орфографічних навичок;
  - в) оволодіння навичками писемного мовлення як засобу спілкування у вигляді листа, вітальної листівки, короткого опису.
5. Метою тренувальних вправ у процесі навчання каліграфії є
- а) оволодіння графічними навичками;
  - б) оволодіння системою правил письма;
  - в) здатність перетворювати звуки у символи.
6. Метою навчання письма в основній школі є
- а) розвиток вмінь писемного мовлення;
  - б) формування навичок техніки письма;
  - в) формування орфографічних навичок.
7. Одним із завдань для частково керованого писемного мовлення є
- а) заповнення пропусків у реченнях;
  - б) написання твору на основі вербальних опор;
  - в) написання другої половини початих речень.
8. До вмінь писемного мовлення не відносяться інструкції до вправ:
- а) напишіть особистий лист про свої враження від поїздки;
  - б) напишіть анотацію до тексту, який Ви прочитали;
  - в) перепишіть текст і вставте в ньому пропущені слова.
9. Яке з завдань мотивує діяльність учнів
- а) перекажіть письмово текст;
  - б) дайте відповіді на запитання;

в) висловіть письмово критичні зауваження про прочитане.

10. На старшому ступені навчання писемне мовлення є

- а) метою навчання;
- б) засобом навчання;
- в) метою і засобом навчання.

10.7. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань і практичних умінь з навчання планування уроку іноземної мови

Виберіть правильну відповідь у тесті множинного вибору.

1. Планування процесу навчання іноземної мови дозволяє:

- а) передбачати відтинки часу на вивчення окремих тем;
- б) мати уявлення про результати навчання наприкінці певних часових відтинків;
- в) звітувати про можливі результати навчання наприкінці певних часових відтинків.

2. Чим визначаються практичні цілі конкретного уроку іноземної мови:

- а) вимогами програми з іноземної мови;
- б) методичними рекомендаціями з книги для вчителя;
- в) вміннями, які формуються в ході уроку.

3. Що насамперед необхідно враховувати при складанні поурочного плану:

- а) результати попереднього уроку;
- б) вимоги програми з іноземної мови;
- в) інтереси та побажання учнів.

4. Поурочне планування:

- а) встановлює терміни підсумкового контролю;
- б) визначає кінцеві цілі вивчення певної теми;

в) конкретизує зміст та етапи уроку.

5. "Розвивати вміння аудіювати текст, ігноруючи незнайомі слова" - це формулювання:

а) практичної мети уроку;

б) освітньої мети уроку;

в) виховної мети уроку;

г) розвивальної мети уроку.

6. "Сформувати уявлення учнів про нові способи словотворення" - це формулювання:

а) практичної мети уроку;

б) освітньої мети уроку;

в) виховної мети уроку;

г) розвивальної мети уроку.

7. "Розвивати в учнів мовну здогадку" - це формулювання:

а) практичної мети уроку;

б) освітньої мети уроку;

в) виховної мети уроку;

г) розвивальної мети уроку.

8. Аналіз змісту матеріалу наступного уроку починається з:

а) уточнення місця уроку в системі уроків за календарно-тематичним планом;

б) перегляду матеріалів підручника;

в) перегляду матеріалів робочого зошита.

9. Головна практична мета уроку звичайно пов'язана з розвитком умінь, тому на уроці вчитель обов'язово повинен організувати:

- а) засвоєння нового мовного матеріалу;
- б) мовленнєву зарядку;
- в) вправлення в іншомовній діяльності.

10. Учителю-початківцю слід скласти розгорнутий план-конспект уроку, описуючи навчальну діяльність на уроці й мовлення вчителя повним текстом, для того щоб:

- а) запобігти нераціональній витраті часу на уроці;
- б) прозвітувати перед керівництвом школи;
- в) мати перед очима підказку при веденні уроку.

10.8. Підсумкові тестові завдання для контролю рівня сформованості професійно-методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови

- Мета тесту – визначити методичну професійність у навчанні англійської мови на середньому ступені навчання.
- Питання в кожному розділі передбачають вибір однієї вірної відповіді з двох запропонованих.
- Усі відповіді виносяться на окремий бланк.
- На кожне запитання можлива лише одна відповідь.

1. Для навчання каліграфії використовують:

- а. друковані літери;
- б. написані від руки літери.

2. Навчання каліграфії починається з:

- а. репродуктивних вправ;
- б. рецептивних вправ.

3. Перший етап навчання орфографії:

- a. рецептивного опрацювання;
  - b. репродуктивного опрацювання.
4. Навчання орфографії має на меті:
- a. розвиток умінь граматично правильного написання слів;
  - b. розвиток умінь написання диктантів різних видів.
5. Метод повної фізичної реакції передбачає використання:
- a. рухової активності учнів ;
  - b. використання учнями правил.
6. Навчання вимови на основі використання автентичної лексики починається з:
- a. репродуктивного опрацювання;
  - b. антиципації змісту тексту.
7. Мета репродуктивних вправ у навчанні вимови:
- a. розвиток фонематичного слуху;
  - b. досягнення правильності у вимові.
8. Мета рецептивних вправ у навчанні вимови:
- a. розвиток фонематичного слуху;
  - b. розвиток фонетичної компетенції.
9. Каліграфія це:
- a. графічна система мови;
  - b. система орфографічних правил мови.
10. Перший етап навчання каліграфії:
- a. написання літер;
  - b. демонстрація літер.
11. Розвиток каліграфічної компетенції передбачає:
- a. оволодіння правилами орфографії;
  - b. оволодіння графікою написання літер абетки та вивчення звукобуквенних відповідностей.

12. У навчанні граматики учитель має приділяти більше часу:
  - a. презентації граматичної структури;
  - b. тренуванні учнів у вживанні граматичної структури.
13. Молодший школяр має досягти рівня:
  - a. елементарного користувача іноземної мови;
  - b. незалежного користувача іноземної мови.
14. Мета етапу рецептивно-репродуктивного тренування у формуванні англійської лексики:
  - a. забезпечення тренування учнів у вживанні ЛО;
  - b. використання ЛО у різних видах мовленнєвої діяльності.
15. Найефективнішим на початковому етапі навчання є:
  - a. перекладний спосіб семантизації ЛО;
  - b. наочна семантизація ЛО.
16. На початковому етапі навчання перевага надається:
  - a. ознайомлюючому читанню;
  - b. аналітичному читанню .
17. Навчання читання вголос спирається на:
  - a. надання інформації;
  - b. отримання інформації.
18. Мета навчання читання:
  - a. читання про себе;
  - b. читання вголос.
19. Перший етап у навчання літер:
  - a. написання літер;
  - b. демонстрація літер.
20. Навчання орфографії починається з:
  - a. рецептивних вправ;
  - b. репродуктивних вправ.

21. Ознайомлення з граматичною структурою має відбуватись:
  - a. у контексті;
  - b. у описових правилах.
22. Другий етап формування англомовної граматичної компетенції націлений на:
  - a. рецептивно-репродуктивне тренування у вживанні ГС;
  - b. вживання ГС у різних видах мовленнєвої діяльності.
23. Мета етапу комунікативної практики у формуванні англомовної граматичної компетенції:
  - a. вживання ГС у різних видах мовленнєвої діяльності;
  - b. тренування у вживанні ГС.
24. Контрольоване письмо сприяє:
  - a. вивченню слів, їх орфографії;
  - b. розвитку творчості.
25. Навчання писемному мовленню спрямоване:
  - a. на розвиток компетенції у письмі;
  - b. на розвиток граматичної компетенції.
26. Згідно вимог шкільної програми учні початкової школи (4 клас) мають розуміти на слух тексти обсягом:
  - a. 10 речень;
  - b. 8 речень.
27. Навчання аудіювання починається з:
  - a. підготовчих вправ;
  - b. прослуховування різних текстів.
28. На середньому ступені навчання в учнів домінує пам'ять:
  - a. довільна;
  - b. мимовільна.
29. Основним видом мовленнєвої діяльності на даному етапі навчання є:

- a. аудіювання;
  - b. усне мовлення.
30. Згідно Рекомендацій Ради Європи середній рівень навчання відповідає рівню:
- a. основний користувач;
  - b. незалежний користувач.
31. Навчання фонетики на даному ступені навчання передбачає:
- a. удосконалення фонологічної компетенції;
  - b. опрацювання звуків та інтонації.
32. Навчання фонетики слід розпочинати з:
- a. репродуктивних вправ;
  - b. рецептивних вправ.
33. Практична мета навчання лексики в основній школі передбачає:
- a. формування лексичної компетенції;
  - b. створення динамічних стереотипів.
34. Метою другого етапу формування лексичної компетенції є:
- a. тренування лексики в усіх видах мовленнєвої діяльності на рівні речення;
  - b. використання нової лексики в усному мовленні.
35. Індуктивний спосіб семантизації нового граматичного матеріалу розпочинається з:
- a. пояснень і правил;
  - b. зразків-прикладів.
36. Однією з вправ комунікативного навчання є:
- a. написання диктанту;
  - b. створення постера та його захист.
37. Аудіювання як мета навчання означає:
- a. розвиток мовленнєвої компетенції;

- b. розвиток мовної компетенції.
38. Однією з лінгвістичних труднощів навчання аудіювання є:
- a) стилістичні особливості;
  - б) об'єм слухової пам'яті.
39. Аудіювання на середньому ступені навчання є:
- a. метою навчання;
  - b. метою і засобом навчання.
40. Найефективнішим шляхом навчання усного мовлення є:
- a. групове обговорення;
  - b. індивідуальний режим.
41. Метою навчання монологічного мовлення є:
- a. формування мовленнєвої монологічної компетенції;
  - b. формування зв'язних висловлювань.
42. Першою складовою у побудові монологічного висловлювання є:
- a. вступ;
  - b. основна частина.
43. Однією з найефективніших вправ на третьому етапі навчання монологічного мовлення може бути така:
- a. перекажіть текст;
  - b. прокоментуйте ситуацію.
44. Навчання діалогічного мовлення на середньому ступені слід розпочинати:
- a. з діалогу-зразка;
  - b. з «діалогу в дії».
45. Третій етап навчання діалогічного мовлення націлений на вміння складати:
- a. зразок-діалог;
  - b. самостійний діалог.

46. Аналітичне читання передбачає:
- a. використання словника;
  - b. використання адаптованих текстів.
47. Програмою передбачається розуміння текстів для читання:
- a. з 4% невідомих слів;
  - b. з усіма відомими словами.
48. Методичні вимоги до текстів для читання враховують:
- a. вікові особливості;
  - b. наукові особливості тексту.
49. Завершальний етап навчання письма має на меті формування умінь:
- a. керованого письма;
  - b. творчого писемного мовлення.
50. Навчання писемного мовлення слід пов'язувати з:
- a. усним мовленням;
  - b. читанням;
  - c. усним мовленням, читанням, аудіюванням.
51. На середньому ступені навчання письмо є:
- a. метою навчання;
  - b. метою і засобом навчання.
52. Об'єктами контролю мають бути:
- a. навички та вміння;
  - b. знання мовного матеріалу.

Розділ IV. Методична майстерня для професійного розвитку

Цей розділ містить широке коло навчально-методичних матеріалів (методичні статті, фрагменти підручників, автентичні та навчальні тексти, оригінальна зображальна наочність), творче використання яких для вирішення методичних проблем передбачає самостійне опрацювання студентами запропонованих

проблемних методичних завдань і тим самим уможлиблює вдосконалення методичної майстерності вчителя іноземної мови.

28.9. Формування фонологічної компетенції

1. Перегляньте наявні підручники та посібники з методики викладання англійської мови по темі «Навчання фонетики» та складіть глосарій методичних термінів. Використайте його для обговорення фахових питань, пов'язаних з формуванням фонетичної компетенції учнів ЗНЗ.

Режим роботи: у малих групах.

2. Перегляньте підручник “English Smart” для 5 класу авторів Л.В. Калініної та І.В. Самойлюкевич і наведіть приклади завдань і вправ, які спрямовані на формування рецептивних та репродуктивних фонетичних навичок. Доведіть свою думку. Продемонструйте найефективніші вправи в уявному класі.

Режим роботи: у малих групах.

3. Перегляньте підручник “Your English Self” для 9 класу авторів Л.В. Калініної та І.В. Самойлюкевич і виберіть завдання і вправи, спрямовані на вдосконалення слуховимовних та ритміко-інтонаційних навичок учнів. Проаналізуйте їх відповідність чинним програмним вимогам. Розробіть і продемонструйте фрагмент уроку на основі даних вправ, доповнюючи їх своїми власними.

Режим роботи: у парах.

4. Ознайомтесь із чинними вітчизняними шкільними підручниками для 4 класу. Проаналізуйте характер та кількість фонетичних вправ, визначте їх мету, логічний порядок їх розташування; доцільність, ефективність, фонологічну та комунікативну цінність. Результати критичного аналізу занесіть до таблиці. Який з підручників містить достатню кількість вправ для формування фонологічної компетенції? Чому Ви так вважаєте?

5.

Підручник, автор	Загальна кількість фонетичних вправ	Кількість вправ на формування слуховимовних навичок	Кількість вправ на формування ритміко-інтонаційних навичок

Режим роботи: у малих групах, потім у групі.

6. Проаналізуйте фрагмент уроку та визначте:

- 1) мету навчання фонетики на даному уроці;
- 2) фонологічну цінність використаного автентичного матеріалу;
- 3) комунікативну цінність автентичного зразка;
- 4) логічну послідовність рецептивно-репродуктивних вправ;
- 5) недоліки даного фрагменту уроку.

Які зміни Ви могли б запропонувати і чому?

Фрагмент уроку

Teaching Pronunciation

A tiny bird is very strong

I'm sure you are wrong

A butterfly is very light

I'm sure you are right.

A goat's tail is very long

I'm sure you are wrong

A peacock's coat is very bright

I'm sure you are right.

Warm Up

Listen and answer

Let's talk about your pets. Do you have any? What is its name? What colour is your pet? What does he/she like to do/ to eat?

Pair up for a game "Funny Questions"

Ask your friend about his/her pet. Try to cheat by asking funny questions.

For example:

A. You have a dog, haven't you?

B. You're right. I have a small dog.

A. Is your dog green?

B. You are wrong. My dog is black.

Comprehension Check

Listen to the song and choose the right picture in the right order.

Listen to the song and put the pictures in the right order.

Reception

Listen to the song and choose the sounds which are often used in it.

Listen to the song and underline the rhyming words.

Look at the pictures and find the right word for each of them.

Reproduction

Listen and sound. Reproduce your pairs of words from the song.

Listen and respond.

Respond to my statements using a line with a rhyming word.

For example:

T. A goat is strong

P. I'm sure you are wrong

T. A butterfly is very bright

A. bird is light

B. bird is strong

A. peacock's tail is long

A. peacock's coat is long

Look at your friend miming a character of the song and reproduce the line from it.

Team up with your friend and sing the song.

Production

Make up your own song.

Create the poem using the pictures.

Режим роботи: у малих групах.

7. Доведіть, що фонетична зарядка мусить бути обов'язковим елементом уроку. Розробіть фонетичну зарядку на основі автентичного вірша. Визначте, при вивченні якої теми його доцільно використати. Проведіть фонетичну зарядку в умовному класі, забезпечивши її необхідною візуальною наочністю.

Вірш

Tomato,
perfect, round and red,

growing in your garden bed.

Cornstalk,
tall and green,
with yellow corn inside, unseen.

Melon,
sweet and round,
resting on the ground.

String bean,
on the vine,
green like this garden of mine.

Режим роботи: у групах.

8. Проаналізуйте алгоритм проведення фонетичної зарядки на середньому ступені навчання, запропонований студентом-практикантом, та визначте:

- а) чи відповідають завдання фонетичної зарядки визначеним етапам та цілям;
- б) вкажіть недоліки;
- в) запропонуйте шляхи вдосконалення фонетичної зарядки, якби Ви були вчителем.

I. Preparation.

Aim: to identify the communicative and phonological value of the text.

This jazz-chant is good for the topic "Meals". It can help to review the material and it can also help to train the intonation in questions and exclamation.

Major Decisions

How do you like your coffee?

Black! Black!

How do you like your tea?

With lemon, please.

How do you like your steak?

Medium rare.

How do you like your eggs?

I don't care!

Sunny-side up?

I don't care!

Poached on toast?

I don't care!

Scrambled, with bacon?

I don't care!

Over-easy?

I don't care!

Soft-boiled?

Hard-boiled?

I don't care!

How about an omelet?

I don't care!

Come on, tell me!

This isn't fair.

I told you the truth. I really don't care!

(Carolyn Graham)

II. Anticipation.

Aim: *to activate pupil's language and life experience in relation to the jazz-chant.*

Good morning children! You are looking so great today. I see, you are full of energy! I suppose, you had a really good breakfast. What do you usually have for breakfast?

(teacher asks questions connected with the topic)

Good! And now listen to the jazz-chant. It is also about the food we eat.

III. Comprehension Check.

Aim: *to check pupil's understanding of the jazz-chant.*

1. Listen to the jazz-chant and clap your hands when something is wrong.

A Jazz Chant

How do you like your coffee?

Strong! Black!

How do you like your tea?

With orange, please.

How do you like your cake?

Medium rare.

How do you like your eggs?

I don't care!

Sunny-side up?

I like it!

Poached on bread?

I don't care!

Scrambled, with bacon?

I don't care!

Over-easy?

I don't care!

Soft-fried?

Hard-fried?

I don't care!

How about an omelet?

I don't care!

Come on, tell me!

This isn't fair.

I told you the truth. I really don't care!

2. Match the words with their characteristics.

<i>Coffee</i>	<i>Black</i>
<i>Tea</i>	<i>Soft-boiled</i>
<i>Steak</i>	<i>Hard-boiled</i>
<i>Eggs</i>	<i>Over-easy</i>
	<i>Medium rare</i>
	<i>Sunny-side up</i>
	<i>With lemon</i>

IV. Receptive Activities.

Aim: to practice sounds, rhythm and intonation.

1. Listen to the jazz-chant and beat the rhythm.
2. Listen to the jazz-chant and clap your hands when it is a question, and stamp your feet when it is an exclamation. When it is a statement just keep silence.

V. Reproductive Activities.

Aim: to work on the phonological peculiarities.

1. Roleplay the jazz-chant with the right intonation.
2. Pronounce the jazz-chant in different moods.
3. Repeat the lines speeding up your reading.

VI. Productive Activities.

Aim: to work on the content of the text creatively.

1. Create your own jazz-chant poem using pictures.

Режим роботи: у малих групах.

9. Ознайомтесь з метою, етапами та технологіями проведення фонетичної зарядки на початковому ступені навчання, запропонованої студентом-практикантом, та визначте:

а) чи відповідають вправи віковим та психологічним особливостям учнів даного ступеня навчання;

б) чи відповідають вправи етапам опрацювання фонетичного матеріалу;

в) комунікативну та фонетичну цінність запропонованого фрагменту.

Phonetic Warm-up.

Aim: to develop the ability to produce phonemically and intonationally correct speech and comprehend speech of others, that is to develop phonological competence.

A reactive warm-up.

1. Preparation.

This, that, these, those.

Snap your fingers,

touch your toes.

This, that, those, these

Shrug your shoulders,

bend your knees.

Communicative value: giving polite directions.

Phonological essence: logical stress; sound [ð].

2. Anticipation.

- 1) *Children, tell me, please, do you do morning exercises?*
- 2) *What exercises do you often do?*
- 3) *Look at the pictures and say what all these people are doing.*

e.g. *A man is standing.*

A girl is jumping.

3. Presentation.

Listen to the poem and count how many sounds [ð] are there in the poem.

4. Comprehension Check.

Fill in the gaps with the words given on the blackboard.

THIS

THAT

THOSE

THESE

1. _____ is my sister. Her name is Olga.
2. _____ flowers smell wonderful.
3. I was afraid of _____ tigers at the Zoo.
4. I didn't know the answers for _____ questions at all.

5. Receptive Activities.

Listen to the poem and indicate the intonation by exaggeration. Try to stress the following words:

Fingers

Toes

Shoulders

Knees

10. Reproductive Activities.

- 1) Let's read these words (this, that, those, these) in chorus and then one by one.*
- 2) Restore the poem.*

_____

Snap your _____, touch your _____.

_____

Shrug your _____, bend your _____.

11. Productive Activities.

Compose your own poem, using the scheme. Use your own words or words given on the blackboard. You can change the verbs as well.

_____

Clap your _____ and touch _____.

_____

Touch _____, do it please.

nose	forehead
hands	
legs	fingers

Режим роботи: у малих групах.

9. Загальновідомо, що у навчанні вимови вчитель може використовувати імітативний та аналітико-імітативний шляхи введення англійських фонем. Розподіліть наступні фонем [æ, ð, Ө, h, ŋ, i:, t, d, ə:, o, b, p, e, w, v, f] відповідно до шляху їх презентації. Запропонуйте ігрові прийоми для введення і опрацювання даних звуків.

Режим роботи: індивідуальний.

імітативний шлях	аналітико-імітативний шлях

- 10.Познайомтесь з віршем “The Glory of the Garden” by R. Kipling, запропонованим авторами для удосконалення фонологічної компетенції. Визначте комунікативну цінність даного автентичного зразка. Як формування фонологічної компетенції інтегрується з навчанням інших складових комунікативної компетенції? Яких саме? Запропонуйте алгоритм роботи над віршем.

Режим роботи: у малих групах.

The Glory of the Garden

OUR England is a garden that is full of stately views,
Of borders, beds and shrubberies and lawns and avenues,
With statues on the terraces and peacocks strutting by;
But the Glory of the Garden lies in more than meets the eye.
For where the old thick laurels grow, along the thin red wall,
You'll find the tool- and potting-sheds which are the heart of all
The cold-frames and the hot-houses, the dung-pits and the tanks,
The rollers, carts, and drain-pipes, with the barrows and the planks.

And there you'll see the gardeners, the men and 'prentice boys
Told off to do as they are bid and do it without noise;
For, except when seeds are planted and we shout to scare the birds,
The Glory of the Garden it abideth not in words.
And some can pot begonias and some can bud a rose,
And some are hardly fit to trust with anything that grows ;
But they can roll and trim the lawns and sift the sand and loam,
For the Glory of the Garden occupieth all who come.

Our England is a garden, and such gardens are not made
By singing:-" Oh, how beautiful," and sitting in the shade
While better men than we go out and start their working lives
At grubbing weeds from gravel-paths with broken dinner-knives.
There's not a pair of legs so thin, there's not a head so thick,
There's not a hand so weak and white, nor yet a heart so sick
But it can find some needful job that's crying to be done,
For the Glory of the Garden glorifieth every one.

Then seek your job with thankfulness and work till further orders,
If it's only netting strawberries or killing slugs on borders;
And when your back stops aching and your hands begin to harden,
You will find yourself a partner In the Glory of the Garden.
Oh, Adam was a gardener, and God who made him sees
That half a proper gardener's work is done upon his knees,
So when your work is finished, you can wash your hands and pray
For the Glory of the Garden that it may not pass away!

And the Glory of the Garden it shall never pass away!

11. Відомо, що прослуховування автентичних аудіо записів відіграє неабияку роль у формуванні рецептивних фонетичних навичок. Чим Ви поясните ефективність застосування даного навчального матеріалу? Продемонструйте методику опрацювання автентичного вірша для формування фонематичного слуху учнів.

A Madrigal

Crabbed Age and Youth

Cannot live together:

Youth is full of pleasure,

Age is full of care;

Youth like summer morn,

Age like winter weather,

Youth like summer brave,
Age like winter bare:
Youth is full of sport,
Age's breath is short,
Youth is nimble, Age is lame:
Youth is hot and bold,
Age is weak and cold,
Youth is wild, and Age is tame:—
Age, I do abhor thee,
Youth, I do adore thee;
O! my Love, my Love is young!

Режим роботи: у командах.

12. Пригадайте алгоритм роботи над фонетичним матеріалом та запропонуйте завдання для опрацювання наступного джазового наспіву. Продемонструйте даний фрагмент уроку в умовному класі.

A Jazz Chant

Meet me in the morning.
Meet me at noon.
Meet me in September,
or the middle of June.
Meet me at midnight.
Meet me in the hall.
Meet me in the summer.
Meet in the fall.
Meet me in the evening.
Meet me at eight.
I'll meet you any time you want
but please don't be late.

(Carolyn Graham)

Режим роботи: у малих групах.

13. Як слід оцінювати рівень сформованості інтонаційних навичок у кожного з учнів зокрема? Обґрунтуйте важливість формування інтонаційних навичок учнів та продемонструйте методику роботи на основі джазового наспіву:

Banker's Wife's Blues

Where does John live?

He lives near the bank.

Where does he work?

He works at the bank.

When does he work?

He works all day and he works all night
at the bank, at the bank, at the great, big bank.

Where does he study?

He studies at the bank.

Where does he sleep?

He sleeps at the bank.

Why does he spend all day, all night,
all day, all night, at the bank, at the bank?

Because he loves his bank more than his wife
and he loves his money more than his wife.

(Carolyn Graham)

Режим роботи: у групах.

14. Організуйте роботу над формуванням умінь учнів ритмізувати, робити логічний наголос, промовляти довгі та короткі звуки за допомогою римівки.

Римівка

It's still dark,
Said the lark.
What's that?

Said the cat.
 I want to sleep,
 Said the sheep.
 A bad habit,
 Said the rabbit.
 Of course,
 Said the horse.
 Let's have a spree,
 Said the bee.
 But where?
 Said the hare.
 In the barrow,
 Said the sparrow.
 I'm too big,
 Said the pig.
 In the house,
 Said the mouse.
 But the dog said Bow-Bow,
 It's too late now.

(Old German Nursery Rhyme)

Режим роботи: у парах.

15. Прочитайте пісню. Яка її фонетична і комунікативна цінність? Заповніть відповідні колонки в таблиці. Продемонструйте алгоритм опрацювання пісні у класі. Які переваги має використання автентичного матеріалу у навчанні фонетики?

	Комунікативна цінність	Фонетична цінність	
		звуки	інтонація

My aunt came back.			
--------------------	--	--	--

My Aunt Came Back

My aunt came back

(My aunt came back)

From old Algiers,...

And she brought with her...

A pair of shears....

*(continue fanning with one hand,
cut like scissors with fingers
of the other hand)*

My aunt came back

From Holland, too,

And she brought with her

A wooden shoe.

*(continue previous actions,
add stomping foot on floor)*

My aunt came back

From Niagara Falls,

And she brought with her

A ping-pong ball.

(add swinging back and forth)

My aunt came back

From the New York Fair,

And she brought with her

A rocking chair.

(add rocking as in a rocking chair)

My aunt came back
From Kalamazoo,
And she brought with her
Some gum to chew.

(add chewing)

My aunt came back
From Timbuktu,
And she brought with her
Some clowns like you!

(leader points to a group)

Режим роботи: у групах.

16. Як формування фонологічної компетенції пов'язано з іншими видами мовної та мовленнєвої діяльності? Запропонуйте алгоритм опрацювання наступного джазового наспіву з метою подальшого фонетичного опрацювання.

Джазовий наспів

Wash, wash, wash the lettuce.

Slice, slice, slice the cheese.

Put some butter on the bread.

Can I have my sandwich, please?

Fry, fry, fry the tomatoes.

Put them on a pizza base.

Add some cheese and bake it slowly

Режим роботи: у парах.

17. Перегляньте один із наявних відео уроків у початковій школі та дайте відповіді на питання у таблиці.

Завдання	Коментарі студентів
<ol style="list-style-type: none"> 1. Напишіть, який автентичний матеріал використовував вчитель для фонетичної розминки. 2. Напишіть, вимову яких звуків тренували учні на уроці. 3. Напишіть, які звуки учні вимовляли неправильно та яким чином учитель виправляв помилки учнів у вимові. 4. Напишіть, які вправи пропонувались учням для розвитку фонематичного слуху. 5. Напишіть, чи постійно приділяв учитель увагу вимові учнями англійських звуків. 6. Напишіть, як реагували учні на завдання запропоновані учителем. З ентузіазмом? З інтересом? Іншим чином? 7. Напишіть, чи приділяв учитель увагу тренуванню правильного наголосу або ритму. 8. Підведіть підсумки спостережень. 9. Які поради Ви могли б дати учителю?	

18. Прореферуйте статтю Коломінової О.О., Роман С.В. «Формування англомовної фонетичної компетенції у дітей молодшого шкільного віку (у журналі «Іноземні мови», №4, 2006 р.).

Особливу увагу зверніть на:

- а) типові фонетичні помилки українських учнів;
- б) провідні завдання по формуванню англомовної фонетичної компетенції молодших школярів;

в) принципи формування фонетичної компетенції дітей молодшого шкільного віку.

18.10. Формування лексичної компетенції

1. Прореферуйте статтю В.В. Ніколаєва «О необходимости дифференцированного подхода к изучению учебного лексического материала» (журнал «Иностранные языки в школах», №6, 1966. – с. 15-21) Проаналізуйте запропоновану типологію лексики. Яке практичне значення такої типології? Проілюструйте дану типологію власними прикладами.
2. Відомо що для навчання лексики широко використовуються лексичні ігри. Опрацюйте останні випуски газети «English» для складання каталогу лексичних ігор. Розподіліть ігри згідно етапів роботи над лексичним матеріалом. Що є найскладнішим при використанні гри для вчителя і для учнів? Продемонструйте найефективніші ігри в умовному класі.
3. Перегляньте шкільний підручник з англійської мови для 4 класу, Несвіт А.М. «English» Київ: Генеза. Які способи та прийоми семантизації лексичних одиниць найширше представлені? Результати аналізу занесіть у таблицю.

Способи семантизації	Прийоми

Які способи ви вважаєте найефективнішими на молодшому ступені навчання? Переконайте своїх колег на прикладах підручника.

4. Ознайомтесь з лексичними вправами в підручнику для 4 класу Карпюк О.Д.:
К: Навчальна книга, 2004 та проаналізуйте їх відповідність:
- етапам формування лексичної компетенції;
  - віковим особливостям учнів;
  - принципу комунікативної спрямованості.

Зробіть аналітичний вибір вправ, які безпосередньо впливають на формування лексичної компетенції.

5. Продивіться шкільний підручник для 3 класу Горець І.Г., Щупак І.Г. English. Запоріжжя: Прем'єр, 2003 і складіть каталог вправ: рецептивного, репродуктивного та продуктивного характеру.

Інструкції до рецептивних вправ	Інструкції до репродуктивних вправ	Інструкції до продуктивних вправ

Проаналізуйте:

- а) відповідність вправ віковим та психологічним особливостям учням;
  - б) комунікативну цінність вправ;
  - в) достатність вправ для формування лексичних навичок.
6. Проаналізуйте фрагмент уроку з навчання лексики:
- Чи відповідають вправи віковим та психологічним особливостям учнів даного ступеня навчання?

Чи відповідають вправи етапам опрацювання лексичного матеріалу?

Яка комунікативна та соціокультурна цінність уроку запропонованого студентом-практикантом? Які зміни ви могли б запропонувати і чому? На якій підставі?

Teaching Vocabulary

to intermediate learners

“In the Kitchen”

- I. *To practice pupils’ vocabulary on this topic. The teacher suggests the pupils to fill the drawer and the cupboard with different crockery and cooking utensils. The teacher sticks cards on the blackboard and pupils one by one name the thing they already know.*

<i>Drawer</i>	<i>Cupboard with the crockery</i>	<i>Cupboard with the large cooking utensils</i>

- II. *The teacher presents new vocabulary. She sticks different pictures and words to the blackboard and asks the pupils to match them. Then all the pupils read the words in chorus and write them down.*

III. *“Cleaning Game”*

All the cards and pictures are in mess. The teacher asks the pupils to clean the kitchen and put all the utensils on their places. (Using the table in exercise 1 add new vocabulary to the old one).

Drawer: a corkscrew, a teaspoon, a tin opener, chopsticks, a bottle opener, spoons, knives, a serving spoon.

Cupboard a: a bowl; a saucer; a cup; a mug, a dish, a casserole dish.

Cupboard b: a fork, a frying pan, a baking tray.

- IV. *“Tell the difference” exercise.*

The teacher gives presented words in pairs and asks to define the differences between the objects.

e.g. a plate – a saucer;

a mug – a cup (a mug - bigger);

a bowl – a dish

a tin opener – a bottle opener – a corkscrew

a teaspoon – a serving spoon

a frying pan – a baking tray.

- V. *The class is divided into 2 groups. Each group is given the same text with the task to read and pay attention to the words. Then the pupils are given the cards with the definitions of the words which they have to find and match. Each group has a representative at the blackboard to write the words.*
- VI. *The class is divided into pairs. The teacher gives the task to describe their kitchen in detail to the partners so that they can draw a plan of it.*

Read the description of the kitchen and look at the underlined words.

My kitchen is light and airy with bright yellow walls and lots of cupboards and shelves. There is a big fridge freezer in the corner covered in post-it notes and fridge magnets, and there is a washing machine and a dishwasher in the alcove at the back of the room. I have a lovely long work surface made of beech with lots of useful gadgets on it: a toaster, a teapot, a cafeteria, a kettle and a food processor. There is also a chopping board and a bread bin. The cooker is brand new, with a grill, and an oven big enough to take a Christmas turkey. On the other side of the kitchen, beneath a window that overlooks the garden, the sink and draining board are made of stainless steel. There is a washing up bowl in the sink of course, and next to the sink there is a broom cupboard which is full of mops and buckets and an ironing board. Finally, tucked away in the corner, is the microwave, which, if I'm not honest, is the thing that gets used most often in my kitchen.

7. Проаналізуйте фрагмент уроку з навчання лексики.

- Перерахуйте комунікативні вправи, використані на уроці.
- Визначте логічну послідовність вправ та етапів.
- Доведіть ефективність використання вербальних та візуальних опор.
- Вкажіть на переваги та недоліки кожного з етапів.
- Які труднощі у проведенні уроку ви передбачаєте? Запропонуйте шляхи їх подолання.

Тема: "Meals"

Мета: формування ЛК по темі "Meals".

Stage I. Presentation.

1. Guess the topic of our lesson.

The teacher greets the children, then shows them the hidden picture to guess the topic

they are going to learn. The picture is covered with a white piece of paper with the holes cut in it. The teacher opens "windows" one by one and the children try to guess. The baked chicken was shown in the picture.

- So, our topic is "Meals".

Then the teacher asks different questions, connected with the topic, pupils' likes and dislikes:

- Do you prefer meat or vegetables?
- Are you a meat-eater or a vegetarian?
- Raise your hand if you're a vegetarian.
- What is your favourite Ukrainian dish?
- What do people in the USA/Great Britain eat ...for breakfast?

(have) ... for dinner?

...at work?

...on family holidays?

- Thus I want to introduce the rich and wholesome realm of vegetables and fruit. Welcome to this interesting world.

2. Look at the pictures and repeat the word if it is your favourite fruit or vegetable. The teacher shows bright pictures of 6 vegetables and fruit (12 altogether). The teacher asks to repeat if it is their favourite.

Children write down all new words in their copybooks.

3. Match the pictures to the written words.

The pupil comes up to the blackboard and writes down all the words children dictate and they have learned. And the children (one by one) stick the pictures with the vegetable or fruit to a proper word on the blackboard.

- And then check if everything is correct and pronounce after the pupil.

4. Say if it's wrong or correct. Comprehension check.

1. Chips are made from tomatoes. (Right answer is "potatoes").
2. As bruised as a banana. (Right).
3. As cool as an orange. ("Cucumber").
4. Monkeys are fond of cherries. ("Bananas").
5. Peeling potatoes you start crying desperately. ("Onion").
6. Fruit, colour, popular juice. (Orange).

7. *As easy as an apple pie. (Right).*

8. *Rabbits like pears. ("Carrots").*

II. Focussed Practice.

1. *Fill in the word-fork.*

sweet

exotic

round

orange ?

green

sweet

yellow

round

long

green ?

tasty

2. *Give your associations with the following words: cucumber, carrot, tomatoes, potatoes, onion, bananas, cherries, oranges, apples, grapes.*

3. *Make up sentences with the alone-mentioned words. Do it in chain.*

4. *Let's play a game. Form 2 circles (a big one and a small one) to face each other. Collect information about your groupmates' preferences in food among fruits and vegetables, while moving in different directions. Then share your information with the others and make a conclusion what vegetables and fruit are favourite ones in your group.*

5. *Use your gestures to show the fruit or vegetable which is on the card. The rest of the pupils are to guess, which fruit/vegetable you represent.*

III. Communicative practice.

1. *Write down 5 things which you can find in a shopping basket of:*

a) *a good housewife;*

b) *a divorced man;*

c) *a woman on a diet;*

- d) *heavy eater;*
- e) *someone expecting guests.*

2. *Divide into 2 groups and make 2 salads.*

Make up an advertisement for your salads.

3. *Look at the following table rules and compose your own.*

1) *Don't put your elbows on the table.*

2) *Don't speak while eating.*

4. *Write down an advertisement of your favourite fruit or vegetable. Look at the example:*

"Try the sweetest and the most tasty apples in the world".

5. *Choose one vegetable or fruit you like and imagine that you are this vegetable. Think of 5 sentences in which you can describe yourself.*

Each sentence should begin with "I am...", for example: I'm sweet or I like to make people cry. Say your sentences to the audience. Try to give complicated characteristics so that others can't guess what fruit or vegetable you bear in mind.

6. *Look at the menu and choose the meals as you were:*

a) *two gluttons;*

b) *two students dying from starvation;*

c) *models on a diet.*

Menu

- BOILED AND FRIED POTATOES;
- SANDWICHES WITH CARROTS AND CUCUMBERS;
- ONION PANCAKES;
- DUMPLINGS STUFFED WITH TOMATOES.

Desert

- APPLE AND BANANA PIE;
- PEAR CAKES;
- ICE-CREAM WITH GRAPES.

Beverages

- ORANGE AND TOMATO JUICE

8. Запропонуйте репродуктивно-продуктивне опрацювання лексики на основі вірша з використанням візуальної та вербальної наочності. Які альтернативні автентичні матеріали доцільно використовувати для навчання лексики?

Days of the week

What do you do on Monday?
I go to school with Sam.
What do you do on Tuesday?
Do lessons in the tram.
What do you do on Wednesday?
I speak with clever men.
What do you do on Thursday?
I visit my mum's film.
What do you do on Friday?
It's hard to say, mam!

9. Визначте комунікативну цінність наступного ситуативного мікродіалогу та запропонуйте шляхи формування репродуктивної лексичної навички на

його основі. Що складає найбільшу трудність для вчителя та учнів при опрацюванні мікродіалогів? Мінімізуйте їх на прикладі розроблених вами вправ.

- How do you like your coffee?
- Hot, hot.
- How do you like your cake?
- With cream, please.
- How do you like your ice-cream?
- With chocolate, please.
- One scoop or more?
- I can eat four.

10. Як формування лексичної компетенції пов'язати з розвитком різних видів мовленнєвої діяльності? Обґрунтуйте свою точку зору. Продемонструйте методику формування продуктивної лексичної навички на основі джазового наспіву.

These are my blue jeans

That's my shirt.
This red shirt? No, that brown shirt.
These are my shoes.
These brown shoes? No, those black shoes.
This is my jacket.
That green jacket? No, this blue jacket.
That's my T-shirt.
This white T-shirt& No, that red T-shirt.
These are my jeans.
Those black jeans? No, these blue jeans.
Those are my shorts.
These green shorts? No, those white shorts.

11. Ознайомтесь із віршем. Які лексичні одиниці Ви будете семантизувати на основі цього вірша? Запропонуйте безперекладний спосіб семантизації лексики на основі «TPR activities».

Add some salt and pepper

Wash, wash, wash the lettuce.
Slice, slice, slice the cheese.
Put some butter on the bread.

Can I have my sandwich, please?

Fry, fry, fry the tomatoes.

Put them on a pizza base.

Add some cheese and bake it slowly.

Mmm. Can I have a taste?

12. У процесі навчання лексики доцільно використовувати технічні та традиційні засоби навчання. Укладіть фрагмент уроку з метою рецептивно-репродуктивного та комунікативного тренування лексичного матеріалу по темі «London» з використанням ТЗН. Продемонструйте власний фрагмент.
13. Складіть глосарій методичних термінів, які необхідні для ведення дискусії по темі «Навчання лексики». Знайдіть їх еквіваленти на англійській мові. Які теоретичні питання можна сформулювати по даній темі, користуючись складеним глосарієм. Проведіть «мозковий штурм», використовуючи дану термінологію.

4.3. Формування граматичної компетенції

1. Відомо, що мовна та рухлива гра стимулює процес активізації граматичного матеріалу на усіх етапах формування граматичної навички. Перегляньте книгу «Grammar Games» Rinvolutri M. (Cambridge:CHP, 1985) та виберіть ігрові вправи, які на вашу думку, є доцільними для навчання граматики на початковому ступені навчання. Доведіть їх ефективність під час демонстрації в уявному класі.
2. Ознайомтесь із статтею «Music in the Classroom» Raleigh Seamster і Melanie Harrison, надрукованих в науково-методичному журналі «Іноземні мови в навчальних закладах» - №3, 2004, с. 67-70 та підготуйте реферативну відповідь на питання: Як можна використати музичні твори під час

ознайомлення граматичного матеріалу? На якому етапі формування граматичної навички доцільно їх використовувати? Чи згодні Ви з авторами статті щодо підбору граматичних вправ? Будьте готові аргументувати свою відповідь.

3. Ознайомтесь із граматичними вправами, опублікованими у «Настольной книге преподавателя иностранного языка: справочное пособие» И.А. Маслико, П.К. Бабинская и др. – Минск: Высшая школа, 2001. – ст. 283-303. та зробіть диференційований аналіз граматичних вправ залежно від етапу формування навички. Доведіть правильність такого розподілу. Проілюструйте найефективніші з вправ в уявному класі.
4. Продивіться одну з граматичних тем у підручнику для 9 класу *Your English Self* (автори Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич) і визначте:
  - а) які типи вправ використовуються для опрацювання граматики найчастіше;
  - б) проаналізуйте кількість рецептивних вправ для опрацювання даної граматичної теми;
  - в) кількість репродуктивних вправ;
  - г) кількість продуктивних вправ;
  - д) кількість умовно-комунікативних вправ;
  - е) кількість комунікативних вправ;

Занесіть отримані дані у таблицю. Продемонструйте найефективніші вправи різного типу в уявному класі.

5. Проаналізуйте підручники для 3 класу авторів Несвіт А.М. та Горець І.Г., Щупак І.Г. та порівняйте їх за наступними критеріями:

- а) кількість граматичних явищ, які вивчаються;
- б) відповідність граматичних тем вимогам чинної програми;
- в) послідовність їх використання у підручнику;
- г) кількість вправ рецептивного, репродуктивного та продуктивного характеру.

Чи можна сформувати належний рівень граматичної навички на основі даних вправ? Які вправи викликать найбільшу цікавість учнів і чому?

6. Перегляньте обсяги граматичного матеріалу в чинній шкільній програмі та выпишіть ті граматичні явища, які, на Вашу думку, є найважчими для україномовних учнів. Який спосіб семантизації Ви підберете до кожного з них? Чому?
7. Ознайомтесь з граматичним матеріалом для початкового та середнього ступеня навчання, запропонованим для вивчення чинною шкільною програмою. Заповніть таблицю, групуючи вибраний матеріал по класах. Прослідкуйте за його складністю та логічністю розподілу. Зробіть диференційований аналіз даної таблиці. .

Клас	Необхідний граматичний мінімум
II клас	
III клас	
IV клас	
V клас	
VI клас	
VII клас	

VIII клас	
IX клас	

8. Ознайомтесь з граматичними вправами одного з уроків підручника для 3-го класу (Несвіт А.М. К.: Генеза, 2004. – 168 с.) Проаналізуйте за запропонованою схемою дані вправи. За результатами аналізу підготуйте усну критичну відповідь.

Граматична структура	Загальна кількість граматичних вправ	Кількість рецептивних вправ	Кількість репродуктивних вправ	Кількість продуктивних вправ

9. Проаналізуйте граматичні вправи одного з уроків підручника англійської мови для 8-го класу О.Д. Карп'юк, 2004 р. та продемонструйте результати аналізу у відповідності до ефективності поетапного формування граматичної компетентності. Виберіть вправи, які стимулюють опрацювання даної граматичної структури. Які вправи домінують при опрацюванні граматики? Чи забезпечують вони формування достатнього рівня граматичної компетенції учнів?

10. Проаналізуйте граматичні вправи одного з уроків, які запропоновані у підручнику для 4-го класу (Биркун Л.В., Генеза, 2004. – 176 с.) та складіть на їх основі власний план-конспект уроку, удосконалюючи інструкції до

вправ та підбираючи необхідні візуально-вербальні опори. Продемонструйте фрагмент з його наступним обговоренням.

11. Проаналізуйте план-конспект уроку з навчання граматики, запропонований студентом-практикантом. Зверніть увагу на:

- 1) комунікативну цінність даного уроку;
- 2) логічну послідовність етапів та відповідність вправ ступеню навчання;
- 3) ефективність вербальних та візуальних опор для навчання граматики.

Що потрібно удосконалити у даному фрагменті? Чому?

Запропонуйте свої варіанти та переконайте у доцільності таких змін.

Teaching Grammar

Practical aim: to develop grammatical competence on the topic “Modal verbs” on a sentence level.

1. Listen to the Teddy-Bear’s story.

Children, we have a guest today. It’s our funny Teddy-Bear. Teddy will

tell us about the things he can do. (The teacher takes the toy)

Teddy: I can sing (The bear sings)

I can dance (The bear dances)

I can draw (The bear draws)

I can write (The bear writes)

I can play a ball (The bear plays a ball)

2. Якщо Ви хочете як ведмедик розповісти про те, що Ви можете робити, вживайте слово “can”.

Let’s mime and say together with Teddy. I can dance...

I can draw...

Say that you can do the same things (the teacher comes to every learner with the toy and says:

T: I can dance...

P1: I can dance too...

Teddy: I can jump

P2: I can jump too...

Teddy: I can play

P3: I can play too...

3. *Якщо ви хочете розпитати ведмедика про те, що він може робити, запитайте так:*

Can you dance? Can you play?

Let's ask Teddy together.

T: Teddy, can you jump?

Teddy: yes, I can.

T: Teddy, can you sing?

Teddy: Yes, I can.

4. *Now listen to the poem which Teddy will tell you and clap your hands when you hear the word "can".*

Teddy: I can swim like a fish,

I can jump like a rabbit,

I can run like a dog,

I can sing like a bird,

I can speak English

I can do anything

Yes, I can.

5. *Now let's mime and recite the poem together with Teddy (using the text of the poem).*

6. *Ask Teddy about the things he can do.*

Example: Can you swim like a fish?

I can swim like a fish.

7. *Let's imagine that Teddy can do something else using the words from the box:*

<i>sing</i>	<i>dance</i>	<i>draw</i>	<i>write</i>	<i>play</i>
<i>read</i>	<i>jump</i>	<i>skate</i>	<i>speak</i>	<i>wash</i>

8. *Write down the list of things you can do after school.*

9. *Ask your friend what he/she can do. And tell the class about the things your friend can do.*

Example: Peter can walk.

He can talk.

He can paint.

12. Ознайомтесь з фрагментом уроку з навчання граматики. Визначте:

- 1) як вчитель перевіряв рівень сформованості рецептивних та репродуктивних навичок?
- 2) які вправи домінують на даному уроці?
- 3) які методичні помилки допускає вчитель при опрацюванні даного граматичного матеріалу?
- 4) які вправи Ви б запропонували при роботі з даною граматичною структурою. Обґрунтуйте свою точку зору.

Teaching Grammar

I. Presentation Stage

Good afternoon, children! How are you feeling today? I've have got a box with some words. But we will use them later. Kate, are you a pessimistic person? Do you know any pessimistic person? Anna, are you cheerful today? Who is cheerful today? OK. Today we are going to train the verb "to be". Here is the rule of its usage.

I – am

She   *They*
He   *is*   *We*   *are*
It   *You*

- 1) *Look at your neighbour and say in what mood he or she is today. This structure will help you.*
- 2) *Then ask your partner how she/he feels today. In what mood is he/she using such a structure?*

Am – I   ?

Is – Tom/she/he   ?

Are – you/we/they ?

- 3) *You know I've got some pictures of women. They are friends but they are in a different mood today. We should decide in what mood each of them is today. You should answer my question, for example: Is this woman kind today? – Yes, this woman is kind.*

- No, this woman is not kind.

Questions:

1. *Is this woman with a black bag elegant today?*
2. *Are these women thoughtful today?*
3. *Is this woman sad today/surprised?*
4. *Are these women unhappy/happy?*
5. *Is this woman jolly today?*
6. *Are these women serious?*
7. *And what about this woman? Is she shy?*

II. Focused Practice

1. *You have got some sentences on the shirt of paper. Complete them.*
  - a) *My brother _____ a handsome boy.*

- b) Lila's parents _____ hard-working people.
- c) We _____ happy today.
- d) I _____ cheerful today.
- e) _____ she aggressive now?
- f) _____ I surprised about this?
- g) _____ they grateful for that?

2. Look at these sentences and replace the words into the right order.

1 – Is tall he dark-eyed boy.

2 – She is a pleasant girl?

3 – Happy she is?

4 – We serious are today?

5 – My brother is here today?

6 – Are they now nervous?

3. Now let's stand back to our box. Please, take one word from the box. So the task will be the following. Each of you have got a word. You should come to the blackboard and mime the mood written on the piece of paper. Others should guess what you are imitating using this structure.

(On the blackboard)

guess

I think she/he is happy

suppose

III. Communicative Practice

1. I want you to split in to pairs using these sticks. You should finish the dialogue using the verb "to be" as many times as possible. Here is the beginning of it.

- Hello, are you ...?
- Yes. I am. And ... ?
- I am ...

2. *Role-play game.*

In chain try to tell us whether you are sad or happy today. You can use different adjectives. The next person should repeat the previous one and compose a sentence about himself.

For example: I'm happy today. The other person should say: "Kate is happy but I'm sad today". If the adjectives are the same you should say for example: Kate and Dime are happy today.

13. Запропонуйте рецептивно- репродуктивне опрацювання структури «There is, There are» з використанням візуальних опор та підберіть вправи для комунікативної практики, користуючись наявними зарубіжними методичними джерелами. Які інноваційні технології використовуються в автентичних підручниках? Продемонструйте найефективніші з них в уявному класі.
14. Загальновідомо, що вправи ігрового характеру наближають процес активізації граматичного матеріалу до умов реального спілкування. Розробіть одну з ігрових вправ та продемонструйте її, запропонувавши мовленнєву ситуацію, атрибути гри, комунікативне завдання учням.
15. Виберіть інноваційні методичні прийоми та вправи для засвоєння граматичного матеріалу по темі: «Неозначений артикль», враховуючи при цьому мету навчання, вікові особливості учнів, наявність їх мовленнєвого досвіду, особливості даного граматичного явища. Продемонструйте їх.
16. У процесі навчання граматики має відбуватись формування соціокультурної компетенції. Яким чином Ви врахуєте даний фактор під час навчання граматики в основній школі? Розробіть комплекс вправ по темі Present Perfect, враховуючи необхідність формування інших складових комунікативної компетенції. Продемонструйте їх.
17. Ознайомтесь із фрагментом уроку, складеним студентом-практикантом, та проаналізуйте його, звертаючи увагу на: а) навчальні прийоми; б) наявність

вербальних і візуальних опор та їх необхідність; в) доцільність та адекватність вправ етапам формування граматичної компетенції.

Які зміни ви могли б запропонувати і чому? На якій підставі?

Teaching Grammar

Хід уроку

I. – Good morning, dear children! How are you doing today?

– Who is on duty?

II. Ми почнемо наш урок з фонетичної розминки.

/ / this, that, then, them, they, these, those, weather

/θ/ thick, thin, South, North, thank

/ð/ bag, map, mad, cap, lamp, man

/e/ pen, bed, men, hen, let, met

Повторимо вірш «I have» (хорове повторення)

I have a mother,

I have a father,

I have a sister,

I have brother.

Father, mother,

Sister, brother,

Hand in hand

With another.

Я пропоную вам, діти, вивчити віршик на звук / /

This is a window,

That is a door.

That is a ceiling,

This is a floor.

Давайте повторимо з вами лексику по темі «Клас».

Хто назве предмети, які є в класі?

(a blackboard, a desk, a map, a chair, a window, a door, a wall, a picture)

Молодці, а зараз прошу відповісти на мої запитання:

- What is this? (This is a classroom.)*
- What is this? (This is a window.)*
- What is that? (That is a blackboard.)*
- What is that? (That is a door.)*
- What is this? (This is a desk.)*
- What do you see in the classroom?*

(In the classroom I see ...)

- What do you see on the walls?*

(On the walls I see ...)

II. Давайте пограємо в гру «Сніжний ком».

What do you see in the classroom?

(a blackboard, a door, a window, a desk)

III. Молодці! А зараз я вам пропоную вивчити зі мною ще один віршик. В цьому віршику є дуже цікава граматична конструкція:

There is a car in the street,

There are cycles in the yards,

There is a man whom I meet,

There are boys playing cards.

Скажіть, дітки, які слова весь час повторюються у цьому вірші?

(There is, there are)

Правильно, ви спостережливі і уважні. Це і є граматичні конструкції, над якими ми сьогодні працюватимемо. Прослухайте речення, які я вам скажу. Хто може здогадатися, яка різниця між ними?

A pen is on the table.

There is a pen on the table.

Послухайте переклад цих двох речень на українську мову і скажіть, що я міняю в них місцями.

Ручка на столі (A pen is on the table)

На столі ручка (There is a pen on the table)

Отже, запам'ятайте. Якщо ми хочемо підкреслити місце, де знаходиться такий предмет, ми починаємо речення зі слів «there is» .

There is a book on the desk.

There is a pen on the book.

There is a picture on the wall.

Ваші приклади, діти! (приклад)

Увага! There is a book on the table.

Скільки книжок на столі?

А зараз, There are books on the table.

Яке слово я використала замість “is” (are)?

Якщо один предмет, після There ми вживаємо is, якщо два і більше – «are».

V. Зараз ми граємо в нашу гру «Перекладач». Будьте уважні.

Використовуйте звороти «there is», «there are».

Хлопчики в кімнаті. Яблуко на столі. Ручка на парті. На парті книжка. На столі олівці.

Молодці!

А зараз закінчимо речення.

Запишемо їх у зошити. Треба вибрати потрібне слово (речення на дошці)

There is (a map, a cup) on the wall.

There are (desks, lamps, cars) in the classroom.

Знову пограємо в «Сніжний ком»:

There is a book in the bag (and a pencil-box, a pen, a copy-book ...)

There are (desks, flowers, chairs, books ...) in the class-room.

Закінчуємо урок. Ще раз згадаємо наш віршик. "There is".

18. Перегляньте джазовий наспів та визначте його комунікативну та граматичну цінність. Розробіть технології рецептивно-репродуктивного опрацювання The Present Indefinite Tense та продемонструйте найефективніші з них.

Banker's Wife's Blues

Where does John live?

He lives near the bank.

Where does he work?

He works at the bank.

When does he work?

*He works all day and he works all night,
at the bank, at the bank, at the great, big bank.*

Where does he study?

He studies at the bank.

Where does he sleep?

He sleeps at the bank.

Why does he spend all day, all night,
all day, all night, at the bank, at the bank?

*Because he loves his bank more than his wife
and he loves his money more than his life.*

(Carolyn Graham)

19. Ознайомтесь з текстом іншомовної пісні. Підберіть вправи, розташуйте їх у логічній послідовності та продемонструйте методику опрацювання даного граматичного матеріалу на молодшому ступені навчання. З якими

труднощами граматичного характеру можуть зіткнутись учні при опрацюванні автентичної пісні?

Happy Life

If you want to be happy

Do as I! (2)

If you want to be happy

Smile! (3)

If you want to be merry

Do as I! (2)

If you want to be merry

Don't cry!

Honest – don't lie!

Brave – don't be shy!

Modern – keep your style!

Healthy – run a mile!

Smile! (3)

20. Продивіться ситуативний мікродіалог. Запропонуйте етапи його логічного опрацювання з метою формування умінь реплікування в Present Indefinite. Використайте даний мікродіалог для стимулювання власних висловлювань.

- What do you do?
- I do! (4)
- What does she do?
- She does! (4)
- What does he do?
- He does! (4)
- What does a dog do?

- It does! (4)
- What do we do?
- We do! (4)
- What do they do?
- They don't do! (2)

21. Обґрунтуйте доцільність використання вербальних та візуальних опор на різних ступенях навчання. Виготуйте наочний посібник для опрацювання граматичної теми на Ваш вибір та продемонструйте його використання. Як відрізняється урок з використанням опор від уроку без них? У чому їх ефективність?

22. Запропонуйте умовно-комунікативну чи реальну ситуацію у вигляді фрагменту казки, пісні, розповіді, оповідання для ознайомлення учнів з одним із граматичних явищ на вибір:

- а) ступені порівняння прикметників;
- б) пасивний стан;
- в) вживання однини і множини іменників;
- г) числівники.

Підберіть вербально-візуальні опори, які б забезпечили можливість ефективного використання індуктивного методу навчання граматики. Продемонструйте даний фрагмент в уявному класі.

23. Прочитайте вірш Р. Кіплінга «If» та запропонуйте фрагмент уроку для репродуктивно-продуктивного тренування граматичного матеріалу по темі «Conditional Mood».

If

If you can keep your head when all about you
Are losing theirs and blaming it on you,
If you can trust yourself when all men doubt you
But make allowance for their doubting too;

If you can wait and not be tired by waiting,
Or being lied about, don't deal in lies,
Or being hated, don't give way to hating,
And yet don't look too good, nor talk too wise;

If you can dream—and not make dreams your master,
If you can think—and not make thoughts your aim;
If you can meet with Triumph and Disaster
And treat those two impostors just the same;

If you can bear to hear the truth you've spoken
Twisted by knaves to make a trap for fools,
Or watch the things you gave your life to, broken,
And stoop and build 'em up with worn-out tools;

If you can make one heap of all your winnings
And risk it all on one turn of pitch-and-toss,
And lose, and start again at your beginnings
And never breath a word about your loss;

If you can force your heart and nerve and sinew
To serve your turn long after they are gone,
And so hold on when there is nothing in you
Except the Will which says to them: "Hold on!"

If you can talk with crowds and keep your virtue,
Or walk with kings—nor lose the common touch,
If neither foes nor loving friends can hurt you;
If all men count with you, but none too much;

If you can fill the unforgiving minute
With sixty seconds' worth of distance run,
Yours is the Earth and everything that's in it,
And—which is more—you'll be a Man, my son!

Rudyard Kipling

24. Складіть та запропонуйте картотеку ігрових граматичних вправ для навчання граматики на початковому ступені навчання, узгодивши їх з етапами формування граматичної навички та програмними вимогами. Підготуйтеся продемонструвати зразки найефективніших ігор та аргументувати свій вибір.

4.4. Формування аудитивної компетенції

1. Опрацюйте розділ «Навчання аудіювання» у підручнику «Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах» під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої (Київ, «Ленвіт», 1999). Визначте, з якими труднощами стикається вчитель іноземної мови при навчанні аудіювання та знайдіть шляхи їх подолання. Заповніть таблицю.

Труднощі навчання аудіювання	Шляхи подолання (опори та орієнтири)

2. Перегляньте наступну статтю Неділько А.Г. «До питання застосування автентичних матеріалів для навчання іноземних мов» з журналу «Іноземні мови» - 1988. - №4. – с.11-12. Із НМК для різних ступенів навчання відберіть зразки аудіотекстів, проаналізуйте їх відповідність вимогам, що висуваються. Як Ви вважаєте, що ще повинен знати і вміти вчитель, застосовуючи автентичні адитивні матеріали на уроці? Порівняйте розуміння даної проблеми автором статті та Вашим власним? В чому полягає причина розходжень?

3. Опрацюйте статтю Метьолкіної О.Б. «Ігри для навчання аудіювання молодших школярів//Іноземні мови. – 1997. - № 4. – с. 67-69. Розподіліть ігри згідно етапів формування аудитивної компетенції. Занесіть найефективніші з них до каталогу вправ з навчання аудіювання. Як узгоджується використання даних ігор з вимогами до навчання аудіювання? Як перевірити рівень сформованості аудитивних умінь під час гри?
4. Опрацюйте статтю С.Ю. Ніколаєвої, О.П. Петрашук «Тестовий контроль лексичних навичок аудіювання». – Київ: Ленвіт, 1997. – с. 20-26 та статтю О.Б. Бігич «Способи контролю розуміння почутого/прочитаного англomовного повідомлення молодшими школярами»// Іноземні мови. – 2001. – №2. – с.42-44. Запропонуйте на основі статей шляхи контролю розуміння аудіотексту з НМК для початкової школи, розробивши відповідні тестові завдання. У чому полягає специфіка використання тестів на початковому ступені навчання? Переконайте в доцільності їх застосування.
5. Перегляньте посібник Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич, К. Андерсон “Getting America-Wise Through Listening” (Київ, «Педагогічна думка», 2002р.). Знайдіть вправи та складіть каталог для дотекстового, текстового та післятекстового етапів навчання аудіювання. Занесіть каталог до свого методичного портфолію. Проведіть контраст між формулюванням інструкцій до вправ на різних етапах.
6. Перегляньте посібник Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич, К. Андерсон “Getting America-Wise Through Listening” (Київ, «Педагогічна думка», 2002р.) та проаналізуйте, як у ньому реалізується комунікативний підхід до навчання аудіювання. Зверніть увагу на: комунікативний мінімум до кожної теми, навчання мовленнєвих функцій, формування

комунікативних завдань тощо. Зробіть аналітичний вибір нової інформації на додаток до вже відомої.

7. Ознайомтесь з фрагментом уроку з метою навчання аудіювання та скажіть:

- 1) які режими роботи з аудіотекстом використовує вчитель і чому?
  - 2) які методичні помилки допускає вчитель?
  - 3) які етапи роботи відсутні на уроці?
  - 4) яким чином сприяє даний аудіотекст розвитку аудитивних умінь?
- Якими вправами доцільно доповнити даний фрагмент уроку?

MARTIN EDEN AND RUTH

A week of heavy¹ reading had passed since the evening he first met Ruth Morse, and still he did not dare² to go and see her. He was afraid of making mistakes in speech and manners.

Martin tried to read books that required³ years of preparatory work. One day he read a book on philosophy, and the next day a book on art. He read poetry, he read books by Karl Marx. He did not understand what he was reading but he wanted to know. He had become interested in economy, industry and politics. He sat up in bed and tried to read, but the dictionary was in front of him more often than the book. He looked up⁴ so many new words that when he saw them again, he had forgotten their meaning and had to look them up again. He decided to write the words down in a note-book; and filled page after page with them. And still he could not understand what he was reading. Poetry was not so difficult. He loved poetry and beauty, and there he found beauty, as he found it in music.

At last Martin Eden had enough courage⁵ to go and see Ruth. She met him at the door herself and took him into the living-room. They talked first of the books he had borrowed⁶ from her, then of poets. He told her of his plans to educate himself.

"You should go back and finish grammar school, and then go through the high school and university," Ruth said. "But that takes money," he said.

"Oh!" she cried. "I had not thought of that. But then you have relatives,⁷ somebody who could help you?" He shook his head.

"My father and mother are dead. I've two sisters and some brothers, — I'm the youngest, — but they never helped anybody. I've taken care of myself⁸ since I was eleven — that's when my mother died. I think I must study by myself, and what I want to know is where to begin."

(After Jack London)

I. Pre-Listening Stage

1. Anticipation.

Some of us are fond of music, others - of collecting stamps, but reading occupies a special place in my life. I like to read when the weather is fine or nasty, when I am in a good mood or when I am out of spirit. Books help me to relax after a hard working day, to reflect my emotions and feelings. Frankly speaking, I consider myself to be a book-worm. And what about you? What is your hobby? Who is fond of reading? Oh, I see, most of you like to read. Tell me please, what books do you prefer? Come to the blackboard and put pluses according to your taste.

Books

Romantic stories	Historic stories	Detective stories	Fantastic stories	Scientific stories
++	+	+	+	-
++				
+				

I see, that you can't be indifferent to stories about love, about relationship among people. So, now we are going to listen to the fragment of the novel "Martin Eden" by Jack London.

2. Prediction:

The title of this fragment is "Martin Eden and Ruth". What is this text about?

a) *Let's get acquainted with the new words:*

to dare - зважуватись

to require — вимагати

to borrow - позичати

to look up – знайти

1. *heavy — напружений, наполегливий*

2. *dare — зважуватися, наслідуватися*

3. *require – вимагати*

4. *look up — знайти*

5. *courage—мужність, відвага*

6. *borrow—позичати*

7. *relatives — родичі*

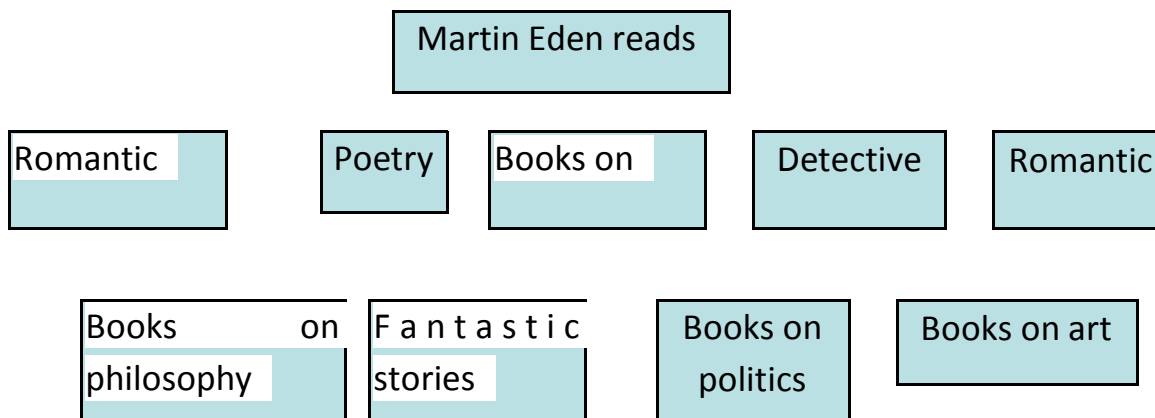
8. *take care of oneself - турбуватися про себе*

b) Put 4 questions to which you would like to find the answers in the text.

II. While-Listening Stage

1. Listen to the text and say what books Martin read. Use this table:

2. Listen to the sentences and fill in the missing words:

1) He was afraid of making _____

_____ in speech and manners.

2) Martin tried to read books that _____ years of preparatory work.

3) He _____ so many new words that when he saw them again, he had forgotten their meaning.

4) He loved _____ and _____, and there he found beauty, as he found it in music.

5) He told her of his plan _____ himself.

3. Say if it is true or false:

1) He wasn't afraid of making mistakes in speech and manners.

2) One day he read a detective story and the next day a romantic one.

3) He became interested in economy, industry and politics.

4) He decided to write the words down in an exercise-book.

5) At last Martin Eden had enough courage to go and see Ann.

III. Post-Listening Activities

1. Answer the following questions:

1) Why was Martin afraid of making mistakes in speech and manners?

- 2) *Why didn't Martin dare to go and see Ruth?*
- 3) *What books did Martin read?*
- 4) *Did he understand what he was reading?*
- 5) *He became interested in economy and politics, didn't he?*
- 6) *Did he love poetry and beauty?*
- 7) *Did Martin and Ruth talk about books or songs?*

2. *Try to image what happened to Martin and Ruth then.*

3. *Role play the situation dialogue as if you were Martin and Ruth.*

4. *If you were Ruth, how would you react to Martin's words: "I think, I must study by myself, and what I want to know is where to begin."*

5. *Make up a dialogue between Ruth and Martin.*

8. Проаналізуйте фрагмент уроку з навчання аудіювання. Яка мета опрацювання аудіотексту? Чи відповідають запропоновані вправи поетапному формуванню аудитивної компетенції? Які режими роботи з аудіотекстом використовує вчитель? Чи вважаєте Ви посильними вправи для учнів? Яким чином даний матеріал сприяє розвитку аудитивної компетенції? Чому Ви так вважаєте? Запропонуйте шляхи вдосконалення уроку.

Pre-listening.

1. *Today we are going to listen to a very interesting fairy-tale.*
2. *Do you like animals? What animals do you like? Do you know anything interesting about animals?*
3. *Guess the title of the story.*
4. *Predict 4-5 words, which you are going to meet in the text.*

Active Listening.

1. *Continue my sentences while listening the story:*

An old woman was...

She found a...

She bought...

She went...

Then...

At last...

2. Listen and match the words from two columns

Cat.....hay

Cow.....milk

Haymaker.....water

3. Choose the pictures according to the context of the story.

The Old Woman and Her Pig

An old woman was sweeping her house, and she found a little crooked sixpence. "What," said she, "shall I do with this little sixpence? I will go to market, and buy a little pig."

As she was coming home, she came to a stile: but the piggy wouldn't go over the stile.

She went a little further, and she met a dog. So she said to the dog: "Dog! bite pig; piggy won't go over the stile; and I shan't get home to-night." But the dog wouldn't.

She went a little further, and she met a stick. So she said: "Stick! stick! beat dog! dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the stick wouldn't.

She went a little further, and she met a fire. So she said: "Fire! fire! burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the fire wouldn't.

She went a little further, and she met some water. So she said: "Water, water! quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the water wouldn't.

She went a little further, and she met an ox. So she said: "Ox! ox! drink water; water won't quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the ox wouldn't.

She went a little further, and she met a butcher. So she said: "Butcher! butcher! kill ox; ox won't drink water; water won't quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the butcher wouldn't.

She went a little further, and she met a rope. So she said: "Rope! rope! hang butcher; butcher won't kill ox; ox won't drink water; water won't quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the rope wouldn't.

She went a little further, and she met a rat. So she said: "Rat! rat! gnaw rope; rope won't hang butcher; butcher won't kill ox; ox won't drink water; water won't quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the rat wouldn't.

She went a little further, and she met a cat. So she said: "Cat! cat! kill rat; rat won't gnaw rope; rope won't hang butcher; butcher won't kill ox; ox won't drink water; water won't quench fire; fire won't burn stick; stick won't beat dog; dog won't bite pig; piggy won't get over the stile; and I shan't get home to-night." But the cat said to her, "If you will go to yonder cow, and fetch me a saucer of milk, I will kill the rat." So away went the old woman to the cow.

But the cow said to her: "If you will go to yonder hay-stack, and fetch me a handful of hay, I'll give you the milk." So away went the old woman to the haystack and she brought the hay to the cow.

As soon as the cow had eaten the hay, she gave the old woman the milk; and away she went with it in a saucer to the cat.

As soon as the cat had lapped up the milk, the cat began to kill the rat; the rat began to gnaw the rope; the rope began to hang the butcher; the butcher began to kill the ox; the ox began to drink the water; the water began to quench the fire; the fire began to burn the stick; the stick began to beat the dog; the dog began to bite the pig; the little pig in a fright jumped over the stile, and so the old woman got home that night.

Post-listening.

1. *Imagine that you are the main characters of the fairy-tale and role play it.*
2. *Use the pictures and create your own fairy-tale.*

9. Яким чином узгоджується використання тексту з загальною логікою уроку? Який елемент новизни вносить вчитель? Наскільки ефективні є дані завдання для учнів і чим визначається дана ефективність: змістом чи формою? Яка практична мета уроку? Перегляньте конспект фрагмента уроку. Запропонуйте шляхи вдосконалення даного уроку.

I. Anticipation.

Children, do you have friends?

Look at the pictures:

- *Why do you think the kitten is angry?*
- *In what picture is the kitten happy? Why?*
- *What animals can (can't) be cat's friends? Why?*

Now, look at the title and predict the events in the text.

everyone – кожен

who passed by – хто проходив мимо

to sing song – співам

funny – смішний

A Cat Wants to Have a Friend

A cat wants to have a friend. It looks at everyone who passes by. Everyone who passes by asks: "Little cat, what do you want?" And the little cat says: "I want to have a friend". A dog passes by and says: "I can't be your friend".

"Sing me a song," says the cat.

"Wow, wow, wow," sings the dog.

"I don't like your song," says the cat. "I don't want to be your friend".

A black hen passes by and says: "Little cat, I can be your friend."

"Sing me a song," says the cat.

"Cluck, cluck," sings the hen.

"I don't like your song," says the cat. "I don't want to be your friend".

A sheep passes by and says: "Little cat, I can be your friend."

"Sing me a song," says the cat.

"Bee-e, bee-e, bee-e".

"I don't like your song," says the cat. "I don't want to be your friend".

A cow passes by and says: "Little cat, I can be your friend."

"Sing me a song," says the cat.

"Mu-uuu, mu-uuu, mu-uuu".

"I don't like your song," says the cat. "I don't want to be your friend".

A mouse passes by and says: "Little cat, I can be your friend."

"Sing me a song," says the cat.

"Ziu, ziu," sings the mouse.

"I like your song," says the cat. "Let us be friends".

"Yes, yes," says the little mouse. "Let us be friends".

What a funny little mouse! It wants to play with the cat!

1. Listen to the story and try to guess what will be next.
2. Put the sentences in a right order.
3. Listen to the text and correct the mistakes.
  - A cat wants to have a friends.
  - It looks on everyone who passes by.
  - I doesn't like your song.
  - I likes your song.
  - Let us friends.
  - It wants play with the cat.

Create your own short story about two friends.

Режим роботи: в малих групах.

10. Перегляньте фрагмент з відео курсу “Family Album: The USA”. Продемонструйте, що і як міняється у навчанні аудіювання при використанні аудіовізуальних засобів навчання. Якщо є ступінь автентичності завдань, які зможуть бути використані при опрацюванні даного фрагмента? Як узгодити використання автентичного матеріалу із загальною логікою уроку?

11. Відомо, що сучасні технічні засоби навчання суттєво відрізняються від тих, що використовувались 10 років тому назад. Яким чином? Які ТЗН доцільно використовувати на різних ступенях навчання? Знайдіть оптимальні ТЗН для молодшого ступеня навчання та розробіть фрагмент уроку з навчання аудіювання при опрацюванні вірша “Hokey-Pokey”.

Hokey-Pokey

You put your right foot in,
You put your right foot out,
You put your right foot in
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your left foot in,
You put your left foot out,

You put your left foot in,
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your right hand in,
You put your right hand out,
You put your right hand in
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your left hand in,
You put your left hand out,
You put your left hand in,
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your right shoulder in,
You put your right shoulder out,
You put your right shoulder in,
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your left shoulder in,
You put your left shoulder out,
You put your left shoulder in,
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your right hip in,
You put your right hip out,
You put your right hip in

And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

You put your left hip in,
You put your left hip out,
You put your left hip in,
And you shake it all about.
You do the Hokey Pokey
And you turn yourself around,
That's what it's all about.

12. Перегляньте запропонований текст та розробіть до текстові комунікативні завдання. Продемонструйте методику роботи на етапі предикції та антиципації. Спробуйте різні способи вирішення даної проблеми та знайдіть оптимальний варіант завдань комунікативного характеру.

4.5. Формування усної мовленнєвої компетенції

1. Опрацюйте статтю Калініної Л.В., Самойлюкевич І.В. «Использование видеокурса Family Album, USA» при формировании диалогических умений учащихся средней общеобразовательной школы» в журналі «Іноземні мови». – 1999. - №2. – с. 9-10. та підготуйте мікро-презентацію на тему «Використання технічних засобів навчання діалогічного мовлення».
2. Ознайомтесь з статтею Борисової Р.Г. «О некоторых приемах обучения диалогической речи» опублікованою в ИЯШ. – 2001.- №3. – с. 51-54 та запропонуйте реферативний матеріал для обговорення.
3. Перегляньте цикл планів-конспектів уроків вчителя-переможця конкурсу «Вчитель року» Мельник С.О., опублікований у журналі «Іноземні мови в навчальних закладах», К.- №5, 2009. – с. 83-92 та прокоментуйте:
  - Як навчання усного мовлення інтегрується з іншими видами мовленнєвої діяльності?

- Як співвідносяться вправи для розвитку умінь монологічного та діалогічного мовлення?
- Які завдання є комунікативно спрямованими? Які з вправ, що використовуються на уроці, Ви б віднесли до свого методичного портфолію? Чому?

Випишіть формулювання завдань та занесіть дані до картотеки вправ для навчання усного мовлення.

4. Ознайомтесь із фрагментами уроків з формування усної мовленнєвої компетенції І.О. Прищепчук «Фрагмент заняття з формування мовленнєвої компетенції у говорінні», журнал «Іноземні мови №3, 2009, с. 60-62, які та випишіть інструкції до вправ на етапі навчання реплікування, на етапі об'єднання діалогічних єдностей у мікродіалог та на етапі складання власних діалогів без опор. Зробіть методичні висновки. Які методичні помилки вчителя Ви помітили? Які із вправ Ви б використали для створення мотивації спілкування на уроці?
5. Проаналізуйте декілька наявних НМК для учнів початкової школи та визначте, які візуальні та вербальні опори використовують автори. Яким чином допомагають вони посилити комунікативну спрямованість вправ та завдань для навчання усного мовлення?
6. Чинна програма передбачає навчання підготовленого і непідготовленого усного мовлення. Серед наведених прикладів знайдіть завдання на розвиток умінь підготовленого і непідготовленого мовлення. Обґрунтуйте на свій вибір.
  - Retell the text;
  - Look at two pictures and say which of them is to your liking and why;
  - Make up a story based on the video-fragment;

- Tell the story using the key words;
- Retell the text on behalf of the main character;
- Answer the questions on the text:
- Describe a picture.

7. Відомо, що учнів початкової школи потрібно навчити таких комунікативних типів монологічного висловлювання як: монолог-повідомлення, монолог-розповідь, монолог-опис. Проаналізуйте підручник “English Smart” для IV класу авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич – і розподіліть вправи для навчання монологу на 3 відповідні колонки. Якими вправами доцільно було б заповнити дану таблицю? Обґрунтуйте свою відповідь.

Вправи для навчання монологу-розповіді	Вправи для навчання монологу-опису	Вправи для навчання монологу-повідомлення

8. Перегляньте вправи для навчання діалогічного мовлення по темі “Your School Days” у підручнику для англійської мови для 8 класу авторів Калініної Л.В., Самойлюкевич І.В. Яка їх мета, режим виконання, логічна послідовність, відповідність віковим особливостям учнів та етапу формування вмінь діалогічного мовлення? Яким чином можна поліпшити формування діалогічного мовлення учнів по даній темі? Запропонуйте ефективні вправи додатково до наявних.
9. Проаналізуйте Урок V підручника “Your English Self” для 9 класу. Чи можна успішно розвивати вміння усного діалогічного мовлення по темі уроку за допомогою запропонованих вправ? Якщо це зробити неможливо, підберіть

самостійно відповідні вправи до кожного з етапів та аргументуйте Ваш вибір.

10. Проаналізуйте Урок 3 «Britain is Great» в підручнику “Your English Self” для 8 класу (автори Л.В. Калініна, І.В. Самолюкевич) 81-112 та визначте, в якій пропорції пропонуються вправи на навчання підготовленого і непідготовленого мовлення в структурі уроку. Виберіть вправи комунікативної спрямованості, які Ви вважаєте найефективнішими. Які альтернативні завдання можна використати для досягнення цієї ж мети?

11. Метою третього етапу навчання монологічного висловлювання є продукування правильного, логічно і комунікативно мотивованого монологу. Для цього використовуються різні візуальні та вербальні стимули. Яким стимулам продуктивного мовлення Ви б надали перевагу і чому? Укладіть фрагмент уроку на розвиток умінь монологічного мовлення по темі «My Native Place» та продемонструйте його.

12. Перегляньте фрагмент плану року, запропонований студентом-практикантом. Як у плані уроку реалізуються наступні критерії:

- 1) наявність обох головних членів речення;
- 2) наявність складних речень;
- 3) більш складний синтаксис (у порівнянні з діалогічним мовленням);
- 4) інформаційна насиченість;
- 5) наявність значної кількості лінгвістичних засобів зв'язку;
- 6) використання кліше, розмовних формул.

13. Ознайомтесь з фрагментом уроку з навчання діалогічного мовлення та визначте:

- 1) мету навчання;

2) відповідність вправ етапам навчання діалогу;

3) доцільність використання візуально-вербальних опор.

Як учитель моделює мовленнєві ситуації на уроці? Які навчальні засоби і матеріали він використовує для цього? Запропонуйте шляхи удосконалення даного фрагменту.

Тема: "Meals"

Мета: to develop dialogical competence on the discourse level.

1) Listen and react:

- Good morning, it's nice to see you again.
- ...
- It's a nice day today, isn't it?
- ...
- Look at the sky; it's clear as a bell.
- ...
- But it's cold outside, it's bitterly cold. Do you think it's going to rain (snow)?
- ...
- But it looks like snowing (raining).
- ...
- (a name) I haven't seen you for a long time. Where have you been?
- ...
- I'm really glad to see you again.
- ...

2) Say that you like the same:

- I like fried potatoes. Helen, do you like it?
- ....., Peter. I like ...
- .....Natasha, I dislike ...
- .....I'm a good eater.

Use the words for your answers.

Words: potato, oranges, soup, beans, sweets, fish, to be a good eater, can eat a kilo of chocolate, fried bananas.

Answers: I (dis)like too; neither do I, so am I, so can I.

3) Let's have a short rest. Close your eyes, and think of something tasteful or imagine the dish you like most of all. Now open your eyes and ask each other what you've imagined, what you've seen (the pupils should work in pairs, while the teacher comes to every pair and listens to their talk).

4) Let's imagine: I'm your granny whom you haven't seen for ages. You hear the door-bell, open the door and see me saying: "Hello, my darling. Here am I. Have you been waiting for me?" and you must react, expressing joy, surprise, disagreement, approval, disapproval.

5) (The teacher puts into the envelopes different paper objects (fruit, vegetables, cakes, etc.) two of each kind and asks the pupils to choose any. The pupils with the same things will be the partners in the future dialogues).

Look into the envelope and choose any proper object. Find your partner with the same thing. Reconstruct the dialogue, using its skeleton.

- Hello, ... What's wrong with you? You are so ...!
- I know, I have a terrible ...
- Why?
- I ... eaten something.
- What ... yesterday?
- Was it ...?
- I think so.
- And how many times a day ... ?
- ....Only.
- A-ha. That's the reason. You ... seldom
- I know. But I have ... because ..
- I guess it'll be OK. Take this medicine.
- .....
- .....

6) Split into two groups, please. I'll give you some pieces of paper. One group will have to compose one reasonable dialogue and two reporters should read it to us. And you should entitle it. The dialogue should sound very rhythmical. Use the following dialogue as a sample one:

- Can you come over to the cafe tonight?
- I'd love to very much. I feel like going to the cafe tonight.
- So do I. Let's go.
- What are you going to have for lunch?
- I'd like a sandwich. I'd like a turnip salad sandwich.
- What are you going to have for a drink?

- I haven't decided yet.
- What are you going to have for dessert?
- I'd like an ice-cream and a cherry-pie.
- OK, let's order it.
- Thank you very much for invitation.
- You're welcome. It was a wonderful night.
- Thank you very much. I appreciate it.

7) Create the dialogue using scrambled replies. Another team has some two-line dialogues, cut into pieces. The pupils are to find their partners and the other halves of the dialogues.

- a) - Let's buy some sweets in this department.
  - No, mummy says they spoil our teeth.
- b) - Why don't you eat your soup?
  - It's very hot and besides it's oversalted.
- c) - Oh, how can you eat lemons?
  - They are very useful, because contain vitamin C.
- d) - Do you prefer a cup of tea or coffee for dinner?
  - Neither tea nor coffee. I prefer some juice.

8) Take part in a guessing game. On the table there are pictures with different kinds of meal (fruit, dishes, objects, people, plates) placed face down. Then take pictures in turn and ask your partners.

Pupil A: What did you have for the breakfast today?

Pupil B: (picks up the picture, doesn't show it to the others and decides whether to tell the truth or to lie).

- A cup of coffee.

Pupil A: decides whether it's true or false.

- I don't believe you, you're lying or I believe you.

9) You are going to have a party. Your friend and you are doing window-shopping, guessing what products you will need, what will be in no use; if there is enough money.

10) Imagine, that you are returning from the restaurant where you have had dinner. You liked the food party. But your partner didn't like it at all. Try to discuss the situation. Give your reasons.

11) Try to assure your elder sister, who is a student and who is plump that she should have her

meals at least 3 times a day. Give her pieces of advice what it is useful to eat and avoid eating.

14. Як відомо, використання ТЗН стимулює навчання говоріння. Технологія “Silent Viewing” передбачає перегляд відеофрагментів без звукового супроводу. Учні переглядають відео і вирішують, що відбувається, про що говорять мовці. Наступний перегляд відбувається з коментарем учнів. Організуйте роботу з навчання усного мовлення згідно даної технології по темі “Leisure Time”. У чому полягають особливості навчання усного мовлення на основі використання відеофільмів? Доведіть переваги даної технології.
15. Відомо, що використання англomовних пісень допомагає вчителю створити атмосферу співпраці з учнями на уроці, вони охоче висловлюють свої думки, роблять висновки, пропонують свої варіанти вирішення складних життєвих проблем. Сплануйте фрагмент уроку на розвиток умінь усного мовлення на основі пісні «Daniel» у виконанні Джо Кокера. У чому полягають особливості навчання говоріння засобами автентичних матеріалів? Як перевірити і грамотно оцінити успіхи учнів саме у даному виді мовленнєвої діяльності?

Daniel

Daniel is travelling tonight on a plane
I can see the red tail lights heading for Spain
Oh and I can see Daniel waving goodbye
God it looks like Daniel, must be the clouds in my eyes

They say Spain is pretty though I've never been
Well Daniel says it's the best place that he's ever seen
Oh and he should know, he's been there enough
Lord I miss Daniel, oh I miss him so much

Daniel my brother you are older than me
Do you still feel the pain of the scars that won't heal
Your eyes have died but you see more than I
Daniel you're a star in the face of the sky

Daniel is travelling tonight on a plane
I can see the red tail lights heading for Spain
Oh and I can see Daniel waving goodbye
God it looks like Daniel, must be the clouds in my eyes
Oh God it looks like Daniel, must be the clouds in my eyes

16. Перегляньте джазові наспіви, створені Каролін Грем у книзі «Jazz Chants» та відберіть до свого методичного портфолію ті з них, які написані у формі діалогів. Проаналізуйте їх зміст, доцільність використання для навчання діалогічного мовлення та комунікативну цінність. Висловіть свої «за» і «проти» доцільності використання даного автентичного матеріалу? Які альтернативні автентичні матеріали можна запропонувати для досягнення цієї ж мети? Аргументуйте свою відповідь.
17. Ознайомтесь з діалогом-зразком та розробіть план-конспект фрагменту уроку з навчання діалогічного мовлення по темі «Meals» на основі джазового наспіву. У чому Ви бачите плюси і мінуси використання автентичних віршованих матеріалів для навчання діалогічного мовлення.

What would you like for breakfast, Lee?
I'd like two eggs, some milk and tea.
What would you like for lunch, Kate?
I'd like some soup, much fish and cake.
What would you like for dinner, Pete?
I'd like potatoes, soup and milk.
What would you like for supper, Sam?
I'd like some cheese, some bread and ham.

Підготуйтеся до його презентації.

18. Загальновідомо, що у навчанні усного мовлення широко використовується прийом «інформаційних прогалин», який включає наступні типи завдань: а) заповнення карти, схеми чи плану; б) знаходження розбіжностей у малюнках; в) заповнення анкет під час інтерв'ю; г) знаходження конкретної інформації; д) знаходження предметів за описом. Підберіть декілька

прикладів для ілюстрації запропонованих завдань по темі «Welcome to Ukraine».

4.6. Формування компетенції читання

4.6.A. Навчання техніки читання

1. На основі одного з чинних підручників для початкової школи (2 кл.) складіть таблицю для пояснення правил читання англійських голосних у чотирьох типах наголошених складів.

Режим роботи: індивідуальний.

2. На основі поданого нижче покрокового алгоритму формування навичок синтагмованого читання тексту сплануйте фрагмент уроку з навчанням читання частини I тексту "Mrs. Peter's Pens" (by S.E.Schlosser):

Етап I. Робота з цілим текстом		
Крок 1.	Відокремлення абзаців один від одного за допомогою знаку ¶, який ставиться на початку абзацу.	¶ Oh pooh," said Mrs. Polly Peters to her pet parrot Petey. "Where did I put that pen?" ¶ "Peter's pens," said Petey Peters, bobbing his green head up and down inside his cage.
Етап II. Робота з окремими абзацами тексту		
Крок 2.	Відокремлення речень один від одного за допомогою знаку , який ставиться в кінці речення.	¶ Oh pooh," said Mrs. Polly Peters to her pet parrot Petey. "Where did I put that pen?" ¶ "Peter's pens," said Petey Peters, bobbing his green head up and down inside his cage.
Етап III. Робота з окремим реченням		
Крок 3.	Поділ кожного речення на синтагми за допомогою знака , який ставиться в середині речення.	¶ Oh pooh," said Mrs. Polly Peters to her pet parrot Petey. "Where did I put that pen?" ¶ "Peter's pens," said Petey Peters, bobbing his green head up and down inside his cage.
Етап IV. Робота над виразним читанням кожного речення як частини загального контексту		
Крок 4.	Виділення (підкреслення) слів, які несуть смислове навантаження.	¶ Oh <u>pooh</u> ," <u>said</u> Mrs. <u>Polly Peters</u> to her pet <u>parrot Petey</u> . " <u>Where did I put that pen</u> ?"

		¶ " <u>Peter's pens</u> ," <u>said</u> <u>Petey Peters</u> , <u>bobbing</u> his green <u>head</u> <u>up</u> and <u>down</u> inside his <u>cage</u> .
Крок 5.	Відтворення тексту вголос з виразним його читанням.	¶ Oh <u>pooh</u> ," <u>said</u> <u>Mrs. Polly Peters</u> to her pet <u>parrot</u> <u>Petey</u> . " <u>Where</u> did I <u>put</u> that <u>pen</u> ?" ¶ " <u>Peter's pens</u> ," <u>said</u> <u>Petey Peters</u> , <u>bobbing</u> his green <u>head</u> <u>up</u> and <u>down</u> inside his <u>cage</u> .

Mrs. Peter's Pens" (after S.E.Schlosser)

Part One

¶ Oh pooh," | said Mrs. Polly Peters | to her pet parrot Petey. || "Where did I put that pen?" ||

¶ "Peter's pens," | said Petey Peters, | bobbing his green head | up and down | inside his cage.||

Mrs. Peters started looking for her pen. She crawled under the desk. "The pen is not under here!" she said. When Mrs. Peters crawled back, she was all dusty. Next, Mrs. Peters crawled around the pink rug, looking for her pen. Her nose was close to the floor, because she forgot to put on her glasses. She looked like a pink-and-purple puppy dog. Petey bobbed up and down in his cage. He wanted to play a new game, too. Mrs. Peters looked inside all the flower-pots on the window. But she still could not find her pen...

Режим роботи: індивідуальний.

3. Прореферуйте статтю з журналу: Денисенко М.В. Навчання учнів початкової школи техніки читання англійською мовою з використанням скоромовок // Іноземні мови. - № 4. – 2007. – С.45-49.
4. Розробіть фрагмент уроку з метою навчання техніки читання з використанням скоромовок.

4.6.Б. Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності

1. Ознайомтеся зі статтею С.В.Гапонової "Комплекси вправ для формування іншомовної компетенції у переглядовому читанні інформаційних газетних статей" (ж-л "Іноземні мови", 2008, № 2, с.3-7). Складіть картотеку завдань для навчання переглядового читання (skimming reading) на основі матеріалу газет.

2. За поданим нижче фрагментом уроку визначте, які види читання використовуються в ньому?

1. Read the text and try to understand the *general meaning* of the story. (All the words in italics are nonsense words.)

A country girl was walking along the *snerd* with a *roggle* of milk on her head. She began saying to herself, "The money for which I will sell this milk will make me enough money to increase my *trund* of eggs to three hundred. These eggs will produce the same number of chickens, and I will be able to sell the chickens for a large *wunk of* money. Before long, I will have enough money to live a rich and *fallentious* life. All the young men will want to marry me. But I will refuse them all with a *ribble* of the head like this . . ."

And as she *ribbled* her head, the *roggle* fell to the ground and all the milk ran in a white stream along the *snerd*, carrying her plans with it.

2. Now look at the nonsense words again. Can you guess what they might mean?

3. Підберіть з чинного шкільного підручника текст, придатний для демонстрації техніки "збирання пазлу" (jigsaw reading). Сплануйте фрагмент уроку з навчання вивчаючого читання з використанням цієї техніки у режимі роботи учнів у малих групах.

4. Ознайомтеся зі зразком тексту й завданнями до нього (А-К). Вони демонструють різноманітні інноваційні прийоми (1-11) опрацювання матеріалу тексту. Прочитайте описи цих прийомів у поданій таблиці, розгляньте кожне із завдань після тексту. Якому прийомові відповідає яке завдання? Позначте відповідними літерами (А-К) кожен з поданих у таблиці прийомів (1-11), як це зроблено в одному зразку для вас.

The Sample Text:

Climax for a Ghost Story

'How STRANGE!' said the girl, advancing cautiously. 'And what a heavy door!' She touched it as she spoke and it suddenly swung to with a click.

'Good Lord!' said the man, 'I don't believe there's a handle inside. Why, you've locked us both in!'

'Not both of us. Only one of us,' said the girl, and before his eyes she passed straight through the door, and vanished.

I. A. Ireland

C Add the following words and expressions at appropriate points in the text:

softly on tip toe this is lightly metallic in panic menacingly into thin air

A Read the text carefully. There are 67 words. Try to reduce it to 43 words by removing any words or phrases which are not needed. Compare your cuts with your partner and then with your teacher in whole-class discussion.

G Write out the text *as if* it were a poem. You may not change anything except the layout, so you must decide on where the lines of the poem begin and end.

e.g. 'How STRANGE!' said the girl,

advancing cautiously.

'And what a heavy door!'

She . . . When you have finished, read your poems aloud to each other in groups of three. Did you all make the same line breaks?

B Look at all the pictures suggested by the teacher. Find one which matches the sample text most closely in feeling and atmosphere.

I Here are some sentences about the story. Decide which ones are true and which are untrue.

i) The girl pushed the door shut.

ii) The man was alarmed,

iii) The girl was frightened.

iv) The man believed the girl had locked them in deliberately.

v) It was a heavy door without a key inside.

vi) The door made a noise when it closed.

vii) The girl behaved very timidly to begin with,

viii) The man was angry with the girl.

ix) She had made a plan to trap the man.

Discuss your decisions in groups of four and report back in a whole-class discussion.

H Fill the gaps in the text with words you think are appropriate.

'How _____!' _____ the girl, advancing _____, 'And what a _____ door!' She _____ it as she _____ and it _____ swung to with a _____.

'Good _____,' the man, 'I don't _____ there's a _____ inside. Why, you've _____ us _____ in!'

'Not both of _____ . _____ one of us,' said _____, and before his _____ she passed _____ through the _____, and vanished.

D Read the sample text carefully. You are allowed to write down up to 10 key words to remind you of it. Then put the story away and rewrite it using your 10 cue words to guide you. Compare your stories in groups of four.

J As a whole-class activity pool your ideas in listing questions about the story which will help you to visualize it better. (Who? What? Where? When? Why? How?)

e.g. Who is the girl?

What does she look like?

Where does she come from?

Where exactly is the place they are in?

In groups of three work out your answers to the questions listed above. Then compare your answers with those of other groups.

F Write the note which the man might have left just before he dies.

E Make four columns headed: Nouns, Verbs, Adjectives, Adverbs. Then list all the words from the text in these categories, e.g. Nouns Verbs Adjectives Adverbs

Girl advancing strange cautiously

What do you notice?

K Collect as many articles and information as you can on the different kinds of paranormal phenomena. Make these into a wall display.

Reading techniques and their description		
Reading technique	Description	Activity
1. Expansion	The text must be lengthened in some way.	
2. Reduction	The text must be shortened in some way.	

3. Media transfer	The text must be transferred into a different medium or format.	
4. Matching	A correspondence must be found between the text and something else.	
5. Selection / Grading	The text must be chosen according to some given criterion. In the case of Grading, several texts must be placed in order of suitability for a given criterion.	
6. Reconstruction	Coherence/ completeness must be restored to an incomplete or defective text.	H
7. Reformulation	The text must be expressed in a form different from the original without loss of essential meanings.	
8. Interpretation	Personal knowledge/ experience must be used to clarify and extend the meaning(s) of the text.	
9. Creating text	The text is to be used as a springboard for the creation of the new text.	
10. Analysis	The text is to be submitted to some form of language-focused study.	
11. Project work	The text is to be used as a springboard for some related practical work with a concrete outcome.	

4.7. Формування писемної компетенції

1. Чи знаєте Ви, в чому полягає суть навчання письма на іноземній мові? Спробуйте сформулювати тезисно основні положення даної теми. Порівняйте їх із змістом матеріалу в розділі «Навчання письма» у підручнику «Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних

зкладах», К., «Ленвіт», 1999. – с. 205-222. Доповніть свої тези необхідною інформацією з підручника.

2. Опрацюйте статтю Бігич О.Б. Вправи з навчання техніки читання та письма англійською мовою на початковому ступені (К.: Ленвіт, 2000. – 64с. «Бібліотечка журналу «Іноземні мови», вип. 1/2000») та підготуйте презентацію вправ для навчання письма, запропонованих автором статті. Зробіть їх самоаналіз.
3. Розробіть каталог вправ з навчання каліграфії. Скористайтесь інструкціями до вправ у посібнику «Настольная книга преподавателя иностранного языка» М., «Высшая школа», 1997г. с. – 148-152, критично їх проаналізуйте і запропонуйте зразки власних вправ.
4. Перегляньте вправи для навчання орфографії з посібника «Настольная книга иностранного языка», М. – «Высшая школа», 1997. – с. 149-153 та на їх основі складіть картотеку вправ для формування орфографічних навичок учнів. Внесіть до картотеки й ігрові вправи. Продемонструйте найефективніші з них, не забуваючи про поетапність навчання.
5. Для навчання іноземного мовлення використовуються мовленнєві вправи. Укладіть каталог вправ, спрямованих на формування вмінь написання особистого листа. Для цього продивіться та проаналізувавши вправи, запропоновані авторами посібника «Настольная книга иностранного языка», М. – «Высшая школа», 1997. – с. 154-155. Запропонуйте найкращі з них для критичного аналізу.
6. Ознайомтесь із статтею А. Несвіт, автора підручників англійської мови для початкової школи, «Як реалізується комунікативний підхід у НМК» «We Learn English», у науково-методичному журналі «Іноземні мови в навчальних закладах», №3, 2004 р. с. 22-25 стосовно ролі письмових мовних

і мовленнєвих завдань на уроці іноземної мови. Занотуйте дані до свого методичного портфолію. Підготуйтеся до усного обговорення даного питання.

7. Ознайомтеся з формулюванням інструкцій до вправ для навчання письма і писемного мовлення у підручнику англійської мови для 9 класу (Т.Л. Сірик Полтава «СТЛ - Книга», 2002 р.) і заповніть таблицю, аналізуючи мету кожної вправи, її характер, кількісні співвідношення, відповідність програмним вимогам і віковим особливостям учнів.

Вправи на формування граматичних і лексичних навичок	Вправи на розвиток умінь писемного мовлення

8. Проведіть аналіз вправ підручника з англійської мови для учнів 9 класу (автори Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич) для навчання писемного мовлення. Доведіть:

- а) їх методичну доцільність для формування відповідних мовленнєвих навичок;
- б) раціонального співвідношення тренувальних і власне мовленнєвих завдань;
- в) інтегрованого забезпечення формування та розвитку інших видів мовленнєвої діяльності.

У разі потреби, зробіть конструктивні зауваження щодо досконалості даної системи вправ.

9. Проаналізуйте письмові завдання у підручнику для учнів 4 класу авторів Карп'юк О.Д. і визначте:

а) їх мету;

б) обсяг матеріалу;

в) відповідність етапам навчання;

г) ступінь комунікативності;

д) взаємопов'язаність з навчанням інших видів мовленнєвої діяльності.

Заповніть відповідні колонки у таблиці. Назвіть комунікативні завдання.

10. Познайомтесь з підручником англійської мови для 6 класу «English Smart», авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич, Київ, «Наш час», 2007 та проаналізуйте:

а) наявність і доцільність вербальних і візуальних опор для навчання письма;

б) відповідність вправ віковим і психологічним особливостям учнів;

в) хто і як часто має перевіряти письмові вправи;

г) достатність вправ для формування мовних навичок;

д) достатність вправ для розвитку умінь писемного мовлення;

е) ступінь їх соціокультурної цінності;

є) ступінь їх автентичності.

Підготуйтеся до міні-презентації.

11. Проаналізуйте мовленнєві вправи у підручнику для ІХ класу (Т.Л. Сірик, Полтава, СТЛ-КНИГА, 2002) з точки зору:

- а) мети навчання;
- б) відповідності програмним вимогам;
- в) ступеня комунікативності;
- г) ступеня загальноосвітньої цінності;
- д) взаємозв'язку з формуванням інших видів мовленнєвої діяльності.

Підготуйтеся до критичної презентації одержаної інформації.

12. Перегляньте фрагмент практичного заняття з формування англомовної компетенції у писемному мовленні, надрукованого у журналі «Іноземні мови», №3, 2009, с. 63-65. та:

- а) визначте відповідність запропонованих вправ меті уроку;
- б) проаналізуйте ефективність вправ для кожного з етапів формування писемної компетенції;
- в) випишіть найефективніші з них до картотеки вправ з навчання писемного мовлення;
- г) визначіть наявність соціокультурного компонента у запропонованих вправах.

13. Проаналізуйте фрагмент уроку по темі «Autumn». Прокоментуйте вправи, які використовує вчитель на уроці. Чи погоджуєтесь Ви з такими вправами? Чи помітили Ви методичні помилки вчителя? Чи можна стверджувати, що навчання письма на данному уроці переплітається з іншими видами

мовленнєвої діяльності? У чому полягає практична цінність запропонованих завдань?

1. *Learn new words and combinations. Make up sentences in written form with new words.*

Vocabulary:

1. *cabbage*
2. *garlic*
3. *onion*
4. *peas*
5. *cucumber*
6. *carrot*
7. *turnip*
8. *tinned vegetables*
9. *colourful*
10. *grapes*
11. *pineapples*
12. *radish*
13. *melon*
14. *water-melon*
15. *day-off*
16. *Christmas lights*
17. *to knock*
18. *to guess*

2. *Look at the picture and say what kind of vegetables you can buy at the shop and at the market.*

Start with the words:

- *at the shop we can buy ...*
- *at the market we can buy ...*

Rewrite the sentences into your note-books.

3. Read the text and try to answer the question in written form.

Autumn

Autumn is a beautiful season because nature is wonderful. Men, women and children like to go to the wood in September and October. The weather is rather warm then, and they like to watch the birds flying to the South. They also like to gather mushrooms and beautiful leaves.

Autumn is a “tasty” season because there are many vegetables and berries in autumn. People are getting ready for winter. They prepare jam and tin tomatoes, cucumbers, onions, carrots, pepper and so on.

On the first of September children go to school.

- *Who likes to go to the wood in September and October?*
  - *What is the weather like?*
  - *What do people like to watch in autumn?*
  - *What do they like to gather?*
  - *Why is autumn a “tasty” season?*
  - *How do people get ready for winter?*
  - *Where do children go on the first of September?*
4. *Look at the picture and say what kind of fruit do you like? What fruit did you see at the market? Do it in written form.*

– In autumn at the market I saw ...

5. Put scrambled sentences in the correct order.

Boris: Hello, Mike!

.....

Mike: Hi, Boris! I am very glad to meet you!

.....

Boris: So am I. How are you?

.....

Mike: Fine, thanks. And what about you?

.....

Boris: Same here, thank you. You see I visited my grandparents in the village.

.....

Mike: Oh, I like autumn in the village.

.....

Boris: I agree with you, Mike. The forest is very nice in autumn with beautiful red, yellow, brown, orange colours.

.....

Mike: Besides you can see a lot of apples, pears, melons, water melons (there) in the village.

.....
Boris: Right you are, and you can see many vegetables there too such as: cucumbers, tomatoes, potatoes, cabbages, carrots.

.....
Mike: I often went to the river to fish. On the way I saw many cows, sheep, horses, goats in the meadows.

.....
Boris: I see that you had a very good time in the village. Sorry, but I must hurry up, see you.

.....
Mike: So long.

14. Для навчання орфографії часто використовується зоровий диктант, який грає в розвитку орфографічної пам'яті велику роль. Учні спочатку декілька разів читають написане на дошці, запам'ятовуючи графічний образ, потім написане закривається, і учні пишуть по пам'яті те, що бачили і читали. Для перевірки правильності написане на дошці знову з'являється. Кожен учень перевіряє себе. Визначте, які навички формуються за допомогою даного виду письмової роботи. Складіть зразок зорового диктанту для учнів 4 класу, тему виберіть за власним уподобанням. Проведіть диктант в умовному класі.
15. Ви знаєте, що реферат – це текст, який передає основний зміст оригіналу у вигляді реферату. Написання реферату дає можливість учневі виділяти в тексті основну інформацію, одночасно запам'ятовуючи її та трансформуючи для найкоротшої передачі суті прочитаного у письмовому вигляді. Яка користь написання реферату? Які вміння формуються під час опрацювання автентичних матеріалів для складання реферативного викладу тексту? Підготуйте мікропрезентацію даної теми.

16. Відомо, що на старшому ступені навчання учні навчаються складати анотацію для узагальнення змісту прочитаного. Написання анотації потребує використання спеціальних кліше, які часто носять оціночний характер.

Наприклад: This text deals with ...

The author points out ...

He comes to the conclusion ...

Підберіть найнеобхідніші, з Вашої точки зору, слова і вирази для написання анотації, які:

- а) стосуються теми статті (тексту ...)
- б) вживаються для передачі головної ідеї тексту;
- в) зв'язані з висновками.

Підберіть газетну статтю та навчіть уявних учнів скласти анотацію до неї.

17. Письмові контрольні роботи мають на меті виявити якість сформованості навичок письма та писемного мовлення.

Розробіть контрольну роботу яка б виявила якість знань з граматики та сформованості граматичної компетенції. Виберіть одну з граматичних тем:

- а) утворення множини;
- б) вживання минулого неозначеного часу;
- в) ступені порівняння прикметників.

Сформулюйте завдання, наповніть їх змістом, проаналізуйте відповідність програмним вимогам.

Режим роботи: в малих групах.

18. Відомо, що у процесі навчання написання листа виділяється підготовчий етап з метою відбору необхідного лексичного матеріалу і складання плану змісту листа та мовленнєвий етап, який включає письмове повідомлення з правильним оформленням листа. Складіть план-конспект фрагмента уроку з навчання написання листа та продемонструйте технології написання в уявному класі.

Режим роботи: у парах.

19. Укладіть план конспект фрагмента уроку, метою якого є навчання вмінь писемного мовлення. Зважте на такі моменти, як:

- а) вибір вправ та їх послідовність;
- б) їх відповідність поетапному навчанню писемного мовлення;
- в) необхідність вербальних та соціокультурних опор;
- г) наявність пошукового завдання перед виконанням письмової роботи;
- д) соціокультурний зміст вправ;
- е) можливість використання різних режимів роботи на уроці;
- є) відбір форм контролю кожної з вправ;
- ж) врахування оцінювання кожного учня на уроці.

Зробіть самоаналіз даних вправ та продемонструйте даний фрагмент з наступним його обговоренням.

Режим роботи: у малих групах.

20. Ви знаєте, що списування з дошки та виписування слів з текстового матеріалу дає можливість учням сконцентруватись на мовних явищах і, як

наслідок, краще засвоїти їх форму, значення і вживання. Підберіть вправи таким чином, щоб вправи були змістовними та комунікативними. Наприклад:

- перепишіть речення, доповнюючи їх інформацією про себе;
- випишіть з тексту факти і події у послідовності тощо.

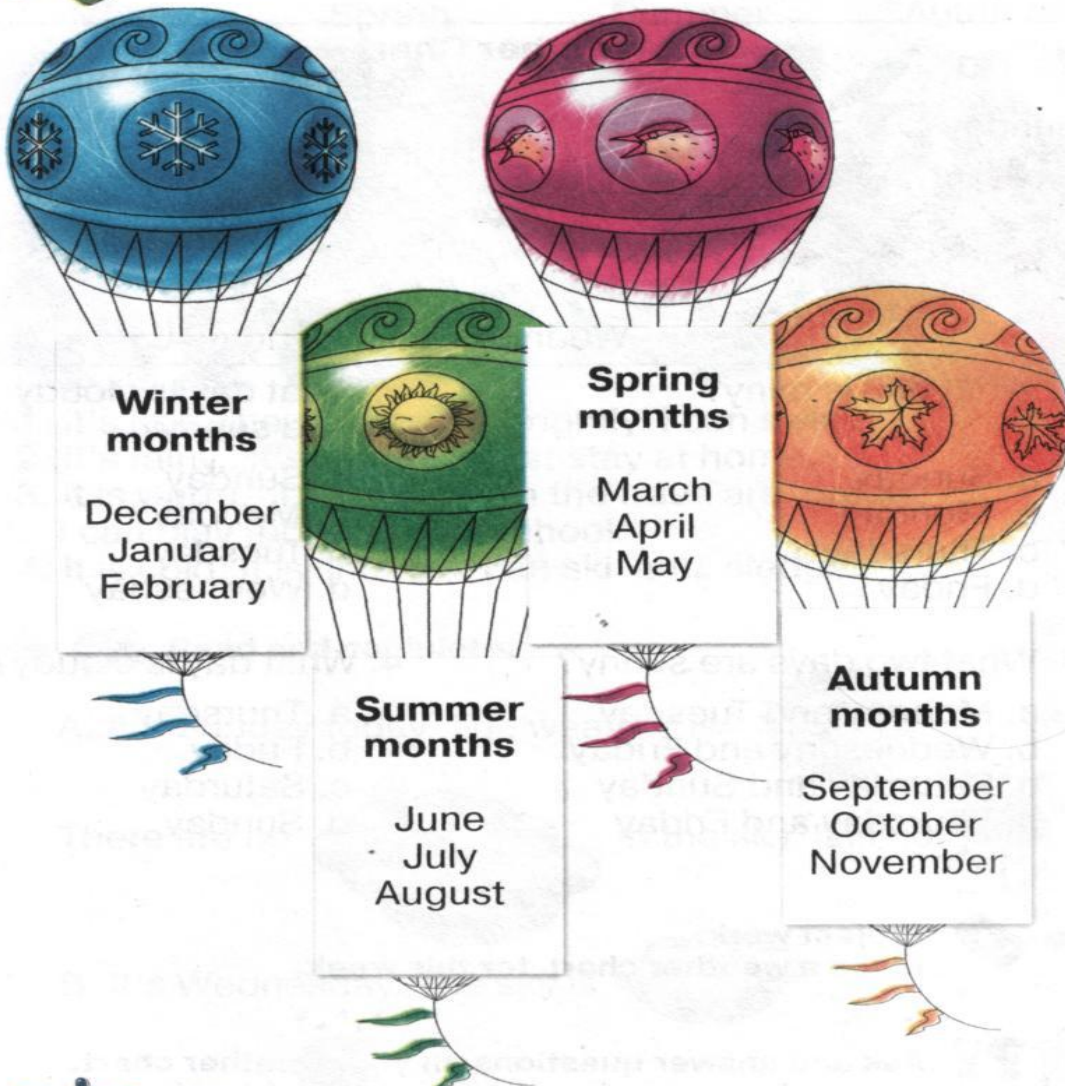
4.8. Формування вмінь планування уроку іноземної мови

1. Ознайомтеся зі статтями в періодичних виданнях, які містять плани-конспекти уроків кращих учителів України: "Іноземні мови в навчальних закладах" - 2007, № 5-6, с.32-35; 2008, № 1, с.70-86; 2009, № 5, с.80-92; "Іноземні мови" – 2005, № 5, с.57-59; 2007, № 3, с.49-50; 2007, № 4, с.60-63; 2008, № 1, с.59-64.

Внесіть ті з них, які Вас зацікавили, у Ваше професійно-методичне портфоліо.

2. Спираючись на матеріал уроку з підручника для 3-го класу (автор А. Несвіт), сплануйте цілі й складіть план-конспект уроку:

1 Listen and repeat.

2 Agree or disagree.

1. December is in winter.
2. May is in autumn.
3. October is in spring.
4. August is in summer.

Yes

No

3 ?! Ask and answer.

A: When is Jane's birthday?
B: It's in March.

Kim

February

A: When is your birthday?
B: It's in _____.

Jane

March

Dan

June

August

April

July

Alex

September

January

Ann

November

Peter

May

October

December

4 Write about your friend's birthday.

I have got _____.

His / Her name is _____.

His / Her birthday is in _____.

It is _____ (sunny / wet / cold) in _____

in _____.

5 Project work.
Make a Birthday calendar.

Відповідно до календарно-тематичного планування до підручника English Smart, 5-й клас, для спеціалізованих навчальних закладів (автори Л.В.Калініна, І.В.Самойлюкевич) на III чверть розробіть план уроку, враховуючи викладений нижче зміст роботи і матеріали з підручника (PB), робочого зошита (WB) та методичних рекомендацій (TG):

№ Ур оку	Тема (сфери) спілкування	Мовленнєві функції	Експонен- ти функцій	Мовленнєва компетенція				Мовна компетенція			Соціокультурна компетенція
				Говоріння	Аудіювання	Читання	Письмо	Фонетика	Лексика	Граматика	
Unit 11	Health Care										
L.1	First Aid	Розповідати про першу допомогу взимку.	This winter... At first... Step by step ... Then... Soon...	Розповідь про першу допомогу взимку	"The Doctor's Advice" TG WB	"First Aid in Winter" PB p. 104	PB p. 104	[з:] [h]	Frostbite. Plaster. To hurt. To turn red. To freeze one's hand. To take a pill. WB	The Present Perfect Tense. WB PB p. 103	PB p. 104

4. Ознайомтеся з використанням інноваційних прийомів організації уроків іноземної мови:

- урока-дебатів (Свиридюк Т. Вчимося мислити критично (З практики організації та проведення дебатів в учнівських аудиторіях) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2007. -№ 5-6. – С.20-31);

- уроку-проекту (Сас Л. Реклама: як вона впливає на нас? (Урок-проект з елементами дискусії у 6 класі гімназії) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. - № 4. – С.96-98).

Розділ V. Діалог методичних культур

Проблемний підхід до формування професійно-методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови сприяє налагодженню співпраці між студентами, студентами і викладачами, студентами і вчителями, оскільки передбачає не тільки самостійне, але і спільне вирішення навчальних проблем, із залученням обміну інформацією і думками з боку різних учасників освітнього процесу, експертних оцінок, практичного досвіду викладання, сумісного вирішення проблемних завдань. На практиці це означає утворення тимчасових або довгостроково діючих груп професійного розвитку, які мають спільні методичні інтереси і усвідомлюють корисність застосування кооперативних зусиль для розв'язання професійних проблем.

В умовах сучасного інформаційного суспільства такий своєрідний діалог методичних культур може відбуватися не тільки при безпосередньому контакті його учасників, а й опосередковано, засобами ІКТ, наприклад, в професійних форумах та інтернет-групах вчителів іноземних мов (listserve), членами яких можуть стати представники цієї професії з будь-якої країни. Учасники такого діалогу методичних культур щоденно отримують інформацію, запитання, професійні судження від своїх колег з різних соціальних та навчальних контекстів, що надає їм змогу «звірити годинники» відносно того, як працюють вчителі іноземних мов за кордоном, надати або звернутися за методичною порадою або допомогою, поліпшити власний досвід менеджменту навчальних ресурсів і просто бути у вирі подій.

У цьому розділі студентам пропонуються проблемні завдання, побудовані саме на інтернет-матеріалах діалогу методичних культур, самостійне або групове виконання яких передбачає усне обговорення і письмову реакцію майбутніх учителів іноземної мови відповідно до специфіки проблемного питання, задачі або ситуації.

20.1.

Вивчення іноземних мов

1

Greetings all! I'm looking for some statistics to promote language learning , statistics that address, but not exclusive to jobs, business issues, defense issues , etc.

Anything from the above or beyond would be helpful.

Thanks!

Devin

2

Hello everybody!!!!

Nowadays the term "English as a Foreign Language" is very commom. For many times I though it was very easy to understand, but a few days ago, I did an exam and I knew that I did know nothing about this theme. My ideas were wrong and now I would like to understand much about this.

So, I am here asking you for a help. What is "English as a Foreign Language"???

Thanks a lot,

Douglas

20.2.

Вчитель іноземних мов

3

The current discussion about Alternative Certification have caused me to wonder just what makes a great teacher. I mean someone is well-loved and respected by students

over a lengthy career.

I was lucky to have one teacher whom I would call great: my high school Spanish teacher, Thelma Vismara. She possessed the following traits:

* Passion

* Resilience

* Patience

* Humor

* Humility

* A thirst for learning (She picked up Russian and taught it during the Sputnik era.)

Does anyone else have a favorite teacher or two? What made them special?

Paul

20.3.

Методи викладання іноземної мови

4

*I've been musing over "method" for a few days after it came up in list "conversation".
Herewith thoughts:*

"Method" definition from Web: "a way of doing something, especially a systematic way; implies an orderly logical arrangement (usually in steps)"

Observations: 1) it's singular -- "a way"

2) it's systematic, orderly, logical -- does language fit this pattern?

Does this describe the way everyone learns anything / everything?

Givens: 1) We all want our students to learn and to react positively to what we do in the classroom. (Anyone who doesn't, raise your hand, and then excuse yourself from

the room, please.)

- 2) We all have different personalities, likes and dislikes, ways of doing things.*
- 3) The same is true of our students.*

The essential questions (finally I find a use for some of the pedagogical jargon ;-):

With "givens" #2 and #3, how can we believe that there really is a magic bullet, A "method" that will produce #1?

What, if anything, that has been discussed actually fits the definition of "method"?

Does that mean that we don't keep looking for ways (techniques, activities, whatever you want here) to engage them and achieve the results we want? Of course not. But A "method", I don't think so.

Marilyn

5

I'm a high school teacher, and would like to hear more about your teaching methodology.

Both I and my students are frustrated with the classroom focus on grammar so that they can do well on the tests.

Would you be willing to share specifically how you teach grammar so that students can both perform well on the tests AND communicate in the language?

Do you have any specific exercises, activities, materials, etc., that you recommend?

Thanks so much for any thoughts/assistance you can give!

Gratefully,

Kerry

6

Hi !

A quick plea for some clarification. Can anyone explain the difference between a communicative activity and a communicative task? I would appreciate if perhaps you can provide an example of a communicative reading task and a communicative writing task. I am very confused about these!!

*Thank you
Alana*

7

H e y ,

I am going to do a small questionnaire with pre-service teachers and their cooperating teachers about grammar instruction. I want to know which works better: inductive (give examples of something until the students figure it out) or deductive (tell them the rule and have the students practice it until they can use it) reasoning.

8

My name is Samantha and I am a junior in college studying to be a foreign language teacher. I have been learning a lot about different ways of teaching and the benefits that each has. I was wondering if anyone has any information about content-based instruction. In what ways is it useful/beneficial? What are some examples of content-based instruction? Are there negatives to this type of instruction? Thank you for your help!

9

I am an undergraduate student in a Methods class. I was wondering about some strategies for addressing multiple intelligences in a high school classroom. If anyone has any

particular ideas that have worked well I would really appreciate it.

Thanks so much!

Kylie

10

H e l l o ,

I am a foreign language education student, and I currently work with 9th and 11th graders. I am trying to find activities to get the students more involved. Most of the experience that I have had with teachers is that the classroom is usually teacher centered. I would like to find ways to teach lessons, and do review where the students are learning and interacting with one another. Any suggestions would be much appreciated.

S i n c e r e l y ,

Anne

11

Has anyone ever tried the Silent Way as a foreign language teaching method before? I always thought that listening and speaking were essential to acquiring a foreign language, but maybe there is more to this method than it seems. It would be great if someone could share their experiences with the Silent Way.

12

Hello,

I am an Education Major, Spanish minor. Just wondering, what are the BEST cooperatively learning activities you have come across, used in your classroom, etc. for beginning foreign language students?

Thanks for your help!

Colleen

13

For a more complete and accurate picture of what communicative language teaching (CLT) is really about, I would encourage folks to check out the following primary sources:

Alice Omaggio Hadley. Teaching Language in Context, Third Edition. (2001) ISBN 083841705-1

Klaus Brandl. Communicative Language Teaching in Action: Putting Principles to Work. (2008) ISBN 0-13-157906-1

Helena Curtain and Carol Ann Dahlberg. Languages and Children: Making the Match, Fourth Edition. (2008) ISBN 0205535488

Judith Shrum and Eileen Glisan. Teacher's Handbook: Contextualized Language Instruction, Fourth Edition. (2010) ISBN 1413033210

James F. Lee and Bill Van Patten. Making Communicative Language Teaching Happen, Second Edition. (2003) ISBN 0-07-365517-1

What else could you add to the list?

Bill

20.4.

Планування

14

Hi,

My name is Lorenz. I have been teaching English as a Foreign Language for the last 3.5 years.

Lesson planning is difficult for me, I take a long time to make the plans and hours more on the material but I'm never sure if what I want to do is going to work. Alternately, I

do a ton of work and the lesson doesn't last long enough, or I don't know if what I'm doing is in agreement with the latest in FL teaching methods. I can't keep spending all day Saturday or Sunday preparing for the next week, I have other things I need to do. Does anyone have any thoughts?

15

Hello!

My name is Maria and I am English teacher. I am creating a didactic unit for past simple or past continuous. Does somebody know any readings or texts or topics with which I can work these two tenses?

Thanks

16

Hello, everyone!

I have been wondering this in the back of my mind for a while and just remembered about it. I thought I would pose this question since I really learned it in my two adolescence development classes, which were a prerequisite for my teaching question:

How do I create class activities that are age-appropriate for the group of students I teach?

If you have suggestions you'd like to share, that would be awesome. If you know of websites or teaching books, that's great, too.

In the past and currently, I just pick activities from the textbook series that seem appealing to me instead of thinking about my students' interests and what would be appropriate for their age-level, etc. Maybe if I knew better about age appropriateness and activities that would appeal to their ages as well as help them move up in development to college-appropriate activities, that would be good for them and something I could work on as a teacher. I don't know. It's something that popped into my head this afternoon while

driving home.

*Thanks for your time,
Daniel*

P.S. I teach all Spanish I this year (which comprises mainly ages 13-15 mostly). However, I would like to know what is age-appropriate for 16-18 years olds as well for when I teach other levels in the future, which I'm sure will happen some time in my teaching career.

17

Hello,

I recently volunteered to help young foreign students (ages 9-10) studying English with their spoken English. I have been given what phrases it is desired for me to practice with them each week, but I am looking for activities and ways to make it more fun for them to learn. The place where we meet does not have the internet or a computer that I can use while I instruct them to my knowledge. Does anyone have suggestions or examples of what they have done? Thank you.

Iris

18

Hello everyone.

I was wondering if someone could help point me to a few (maybe 5-6) well-known and useful resources that help explain the motivational life of the classroom and also if there has been research on time-sensitive techniques that researchers have discovered

when trying to increase extrinsic motivation in the hopes of keeping kids in an L2 program for, say, the duration of a learner's HS career.

Any help would be greatly appreciated. I'm particularly drawn to the topic of extrinsic motivation and how the very best teachers have the very best retention rates in the business. If you also know any information on how to thwart 13 year old girls from switching to Spanish due to wanting to be with cute boys, that would be a big help, too.

Thank you in advance for your help.

Darren

19

Today I was brainstorming about what areas I need to focus on in the coming years so I am preparing my students academically for college courses since foreign language classes at the high school level in California are considered a college-prep elective. Here are the areas/skills I came up with:

-study habits/skills

-reading strategies

-research papers

-note-taking

-cooperative learning

Am I missing anything?

Respectfully,

Daniel

20

Next year I have been given this schedule. What do all of you think about it?

175 students

Teaching in 2 buildings (adjacent to each other)

I have to teach:

French 1,2,3,4

Spanish 1

3 classes of 35

1 class of 36

French 3 and 4 together

Thanks, Susan

21

Due to our district writing plan my students have to produce a writing folder in each class every semester. I have such a hard time coming up with something for my students to write about (in English). Last semester they wrote persuasive letters to the Board of ED. to try to persuade them to bring another language to our school (we only offer Spanish). This semester I have no idea what their topic should be. Any idea?

20.5.

Компоненти уроку іноземної мови

22

I start each class with a 5 minute warm-up activity that students copy and answer. It is a review of what we did the day before, and most times, it consists of questions that i will use on the quiz or test. I review the warm-up with the students and have them answer the questions. I move on into the lesson, whether it's vocabulary on powerpoint with pictures, a list of vocabulary and i give them time to translate their words with a

partner, make flashcards, graphic organizers, etc... I usually give a vocabulary quiz a few days later, once we have had time to practice and use the vocabulary in context. What do you think?

23

I say for students to interact with the language they can be paired in groups, act out plays in the target language. This will help them with pronunciation and new vocabulary and much more fun than a lecture. As teachers, we want to make the language enjoyable, teach the language, not so much about the language. We want our students to become life long learners rather than just taking the course because it's a school requirement. Do you agree?

24

The purpose of this post is to vent, but also to get some ideas on how to get the lazy students to pay more attention in class when going over the answers, etc.

Any suggestions?

Thanks for, at least, reading my vent.

Daniel

20.6.

Навчальні матеріали

25

We also have textbooks for the classroom, but I do not use them very much. Most times, when I do use the textbook, I find activities and will make it into an activity or a warmup. So, my students may do bookwork, but they do not know that the activity came from the book. I try to do as many hands-on activities as possible. Would it work with your learners?

26

Being able to teach culture properly is a difficult challenge because you have to make sure you touch on every culture that is related to that language. Does it make sense to you?

27

Hello,

As a novice ESL teacher, I am struggling with using real, interesting listening pieces with my middle school Spanish students. I try playing the pieces, usually either songs or, more recently, videoclips, multiple times and tell the students to pick out discrete words, each time amassing more comprehension, but this does not seem to work as well as I'd like. How do you all structure listening activities so that students have some level of comprehension to actually interesting pieces?

20.7.

Застосування сучасних технологій

28

Does anyone have any suggestions for websites that provide good information gap activities to use in Spanish speaking lessons?

Thanks,

Brittney

29

My school site IT support person has a digital voice recorder and I'm thinking about getting it. Do you have any ideas off hand about how to use it in class? At first I had only thought of using it to create sound files for PPT presentations.

Thanks for any input.

Daniel

30

I want to encourage teachers and students in my school to pursue e-mail "pen pals" exchanges with students of the target language abroad. It's hard to find native speakers unless there is a school-to-school relationship, but I found an alternative last year that was really profitable for my students. The Goethe Institut Krakow facilitates connecting teachers interested in this sort of writing worldwide. They keep a registration page on their website, teachers sign on, indicating how many kids they have at what level, and then the Goethe Institut sends out daily messages of schools looking for other schools. We found partner schools in Poland and Cameroon to write to, and suffice it to say it was an eye-opening experience to find out what life was like for teens in these two other very different societies.

I'm looking for the same sort of option for students in Ukraine. Does anybody have any tips for us?

Thanks,

Douglas

31

Dear language teaching friends,

Happy holidays! I spent much of my holiday break playing around with educational technology: social bookmarking, social networking, and digital storytelling. I have to say, it's time-consuming, but can really be a BLAST!

I've just set up a Facebook page with updated links and materials for language teaching.

What are your technology integration plans?

32

Anyone have any ideas about how to use Twitter in a language class? (I teach French)

What about blogs?

Discussion forums?

Thanks!

Nina

33

I am interested in developing a blog to use in a few of my classes. Is anyone already doing this? Is it useful?

B.

34

Has anyone done any research on the effects on students who receive only computer based instruction as opposed to having a foreign language teacher? Any help you can offer would be great as my job may be on the line!

Sarah W.

35

Dear Colleagues,

Recently I gave my senior students a project on Impressionism. As a part of their presentation, they had to write a short biography of their artist, and describe one of his/her paintings in detail. In learning about Impressionism, we read about several artists (in French), I gave them a presentation on one artist and described several paintings for them in detail. I also gave them a list of vocabulary that might be useful in telling about someone's life and describing a painting. What I got back from a few pairs was an essay written in French that I could only describe as

native level. There was not one error in spelling or grammar, and the vocabulary was way beyond what I taught in class or what I believe they should be able to do. When I questioned them, they claimed to have used only a dictionary in writing their essay and no other aides. The problem is, normally when this happens I am able to type in a sentence or two in Google and it pops up and they're busted. This time, however, nothing definitive is showing up and I can't prove that they copied and pasted (which is what I think that they did) or that they used a translation program. The cheaters are getting more sophisticated and we have to catch up, but how?

20.8.

Оцінювання

36

I am a pre-service teacher, who is having difficulties understanding how to assess collaborative student products. Should I give a group grade? Is that fair for those students who do not put forth the same effort as others in the group? Should I assign grades individually? How do I know who is responsible for having done which work?

Thank you.

Alice

37

Dear Colleagues,

As a student teacher, I would love your advice. What are your policies on homework grades? Lately I have been checking for completion and then as long as they follow along in class and make corrections, I give them full credit. However, if they come in with only half of it done and then make no corrections or fill in wrong answers, I sometimes just give them the score they receive which is usually not good. My students are not used to homework due to the culture of the school and program, so when I first gave homework it was a shock to them. They have now gotten more used to it, but I have no idea what is an acceptable way to grade homework. The only thing I have ever observed is a teaching giving credit or no credit for homework. I don't want

my students to feel afraid to make errors, and I want them to do the homework and make corrections in class. Should I only give a completion grade whether they have right or wrong answers?

Any advice is greatly appreciated!

Thanks.

Ashley

20.9. Професійна підготовка майбутнього вчителя іноземних мов

38

Hello!

I'm currently teaching a methods course for students of French, German, Portuguese, and Spanish who will be doing a student teaching semester at local middle schools this coming fall. Although they are in contact with area teachers and have a general idea as to what awaits them, I would like to gather a few insights from you all out there who are currently student teaching world languages at the middle school.

I hesitate to ask specific questions, since I don't want to limit the discussion, so am throwing it open to anybody who has advice/ideas/suggestions/topics/projects/etc. that seem to work well at that level.

So, what would you like to tell my students?

Charles

39

I teach a methods class in a university of about 5,000 students. In the past, we have been allowed to run all secondary methods classes each year, even if we only had two

or three students. However, because of severe budget cuts, we are being told to come up with a plan that is more cost effective. One suggestion is to have a seminar for all secondary education students with a one-credit break-out class in each area. I'm sure you can hear the complaints from music, science, world languages, art and English. We don't think we can properly prepare our students for their student-teaching experience or their teaching career in a one-credit class. Another suggestion has been to go to a mentor program, in which our students would be placed with a master teacher for one semester instead of the methods classes. We think the quality of that experience would vary greatly depending on the mentor teacher and we're not sure the students would be exposed to theory of language acquisition and the various techniques available to them.

Is anyone out there interested in posting other possible ideas for training teachers, but in a very cost-effective way?

20.10.   Професійний розвиток вчителя іноземних мов

40

What do you think about Applied Linguistics as a good topic for professional development for my department? By this, I mean the differences between mastery and proficiency, how language is acquired, vocab, etc. Is this done enough in teacher training at the university level, or would more once on-the-job be beneficial?

Deb

20.11.   Професійне становлення вчителя іноземних мов

41

I would just like to get some input as to what are some of the hardest things for a beginning foreign language teacher? What would be some advice for a teacher that is heading into their first year of teaching from your point of view? What are some challenges you have faced?

Thanks!

Julianne

42

Folks,

Can you offer advice on the career move I am considering? I started teaching middle school at 41 and am having a great time. However, I am mindful (at 46) that I may not always have the energy for my workload of 150-180 students and will not be able to retire before age 65. What's more, my pay is frozen at a beginner teacher's level. With that in mind, I've been thinking of getting a master's degree so that I can one day switch to community college or teaching teachers, an area my supervisors have suggested.

Does anyone have any thoughts on whether it is a) useful to have a master's as one gets older, b) what options there are for teachers looking to phase into a less-intense (physically) work day and c) whether it matters in education if one's master's is from a high brow, on campus program or an inexpensive, online program?

Thanks for your ideas,

Nancy

43

Hello fellow Foreign Language Teachers! I am a teacher in training (Spanish and ESL) and will be student teaching this spring and was wondering if you might be willing to share some tips and suggestions to help ease any teaching jitters or butterflies I might have as I embark on my teaching career?

Additionally, do you have any good first day of class activities that you would like to share? I would rather not go over course policies on the first day but teach instead.

Thank you and I look forward to hearing from you!

Tommy

44

Hey all,

I am doing my student teaching and know that I need to be joining a professional organization, but with so many options, I feel slightly overwhelmed. Any thoughts? Is there a reason to join several of them or is one good enough?

Thanks,

Ashley

20.12. Професійне спілкування вчителя іноземних мов

45

In our department many of us speak more than one language, so I speak to the French teachers in French, even though my French is not all that great, and so when they correct me, I truly appreciate it, and learn from them. One of the Spanish teachers speaks to me in Italian, and I am able to help her with her Italian, which is what she wants. When students hear me speaking French to the French teacher, they are usually surprised and very positive about it. Another French teacher speaks to me in German, and I help her with that as well. However, I usually hesitate to speak Spanish to the Spanish teachers (even though I teach some Spanish...probably because I feel that they speak better than I do...my strongest language is Italian) . In addition, I don't speak Italian to the other Italian teacher, unless it is

in front of a class, so they get to hear us communicating in the language they are studying.

Have you experienced anything of the kind?

Список рекомендованої літератури

- 1) Алексеєнко І. В. Назустріч тестам. // Іноземні мови в навчальних закладах № 2, 2006. – С. 112 – 118.
- 2) Антонюк Р.І. Полікультурне виховання, полікультурна свідомість та відповідальність // Проблеми Освіти, К., 2001. – вип. 24. – С. 29-38.
- 3) Ариян М.А. Использование воспитательного потенциала речевого этикета на иностранном языке.// ИЖП 1991.-№ 2.-С. 9-13.
- 4) Бабенко Т.В. Навчання англійської мови в початковій школі: Навчальний посібник . – Львів: НЛУ ім. І. Франка, 2002. – 222с.
- 5) Барышников А.В. Параметры обучения межкультурной коммуникации // Иностр. яз. в школе – 2002. – №2. – С. 28-32.
- 6) Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам.— 2-ое изд. - М.: Просвещение, 1965. – 227 с.
- 7) Библер В.С. Культура. Діалог культур // Вопр. философии. –1989. – №6. – С. 31-42.
- 8) Бим И.Л. Биболетова М.З. Возможные формы и содержание курсов обучения иностранным языкам в начальной школе.// ИЯШ, 1991 .-№ 2.-С. 3-9.
- 9) Бігич О. Б. Вправи з навчання техніки читання та письма англійською мовою на початковому ступені. – Бібліотечка журналу „Іноземні мови”. – 2000. – № 1. – 64 с.
- 10) Бігич О.Б. Ігрові вправи для навчання техніки читання та письма першокласників // Іноземні мови. – 1998. – №4. – С. 47 – 50.
- 11) Бігич О.Б. Професійні методичні вміння вчителя іноземної мови в початковій школі // Іноземні мови, 1999. – №1. – С. 42.
- 12) Бігич О.Б. Способи контролю розуміння почутого / прочитаного англійськомовного повідомлення молодшими школярами // Іноземні мови. – 2001. – №2. – С. 42 – 44.

- 13) Бігич О.Б. Теорія та практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006 – 200 с.
- 14) Близнюк О. І., Панова Л.С. Ігри у навчанні іноземних мов: Посібник для вчителів. – К.: Освіта, 1997. – 64 с.
- 15) Бориско Н.Р., Ишханян Н.Б. Социально-психологические предпосылки формирования лингвосоциокультурной компетенции // Иноземні мови. – 1997 – №1. – С. 53-56.
- 16) Букичева О. Л. Коммуникативно-ориентированный подход при обучении диалогической речи на начальном этапе. // Иностранные языки в школе № 5, 2006. – С. 50 – 53.
- 17) Бухбиндер В.А. Методика обучения немецкому языку – К. – 1986.
- 18) Бухбиндер В.А. Основы методики преподавания иностранных языков.-К.-1986.
- 19) Вайсбург М.Л., Кузьмина Н.В. Роль индивидуальных особенностей учащихся при обучении иностранному устноречевому общению // ИЯШ. – 1999. – №1 – 2. – С. 5 – 11, 3 – 6.
- 20) Вартанов А.В. От обучения иностранным языкам к преподаванию иностранных языков и культур // Иностр. яз. в школе –2002. – №2. – С. 21-25.
- 21) Вдовенко С.С. Англійська мова для молодших школярів. – Львів: „Слово”, 1990.
- 22) Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура. – М., 1990. – 341 с.
- 23) Верещагина И.Н., Приткина Т.А. Обучение английскому языку во втором классе 4х-летней начальной школе. – ИМИ, 1987.
- 24) Вишневский Е.И. Воспитательные возможности процесса обучения иностранному языку.// ИЯШ. 1988.-№ 4.-С. 23-28.
- 25) Вишневський Ю.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. Посібник для вчителів. -К.: Рад. школа, 1989. - С. 133-156.
- 26) Воробьев Г.А. Развитие социокультурной компетенции будущих учителей иностранного языка (поиск эффективных путей) // Иностр. яз. в школе – 2003. – №2. – С. 30-35.
- 27) Гапонова С.В. Планування граматичного етапу уроку іноземної мови // Иноземні мови. – 1997. – №3. – С. 6-10.

- 28) Гапонова С. В. Використання пісень для навчання іноземної мови у початковій школі. // Іноземні мови № 3, 2005. – С. 42.
- 29) Гез Н.И., Ляховецкий М.В. Методика обучения иностранному языку в США. - М., 1982.
- 30) Гез Н.И., Ляховицкий М. В., Миролюбов А.А. и др. Методика обучения иностранному языкам в США.- М.1982 г. Гл. 3-5.
- 31) Гергель А. Мовний паспорт – кожному другокласнику. // Іноземні мови в навчальних закладах № 3 (9), 2004. – С. 15 – 19.
- 32) Грибанова К.Н. Обучение письменной речи на начальном этапе // ИЯШ. – 1999. – №2. – С. 18 – 22.
- 33) Грїбкова І. Ф. Розвиток мовленнєвих навичок за комунікативними методами. // Англійська мова в початковій школі № 2 (15), лютий 2006 р. – С. 30 – 33.
- 34) Державна національна програма „ Освіта”. Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
- 35) Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта) V – IX класи / Керівн. автор. колективу С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 1998. – 32 с.
- 36) Довгаль В. А., Петрашук О. П. Фонетичні вправи для навчання та контролю англійської вимови в середньому навчальному закладі // Іноземні мови. – 1996. – №4. – С. 18-22
- Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Березенська Л.І.
- 37) Елухіна, Мусниціка. Основы методики обучения иностранному языку // ИЯШ. - №3.-1978.
- 38) Єненкова О. М. Контрольні роботи з письма I семестр (за підручником О. Д. Карп'юк «Англійська мова, 4 клас»). // Англійська мова в початковій школі № 11 (36), листопад 2007 р. – С. 7 – 10.
- 39) Єненкова О. М. Тексти для аудіювання для 3 класу I семестр (за підручником О. Д. Карп'юк «Англійська мова, 3 клас»). // Англійська мова в початковій школі № 10 (35), жовтень 2007 р. – С. 9 – 13.
- 40) Єненкова О. М. Тексти для читання. Контрольні роботи для 4 класу за підручником О. Д. Карп'юк «Англійська мова, 4 клас». // Англійська мова в початковій школі № 2 (39), лютий 2008 р. – С. 13 – 17.
- 41) Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. – Тернопіль:

Навчальна книга. – Богдан, 2005. – С. 71-84.

42) Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання: К.: Вид-во Ленвіт, 2003. – 273 с.

43) Заруба О. П. Розвиток мовленнєвих навичок за комунікативним методом. // Англійська мова в початковій школі № 10 (11), жовтень 2005 р. – С. 24 – 27.

44) Заруба О. П. Розвиток мовленнєвих навичок за комунікативним методом. // Англійська мова в початковій школі № 11 (12), лютий 2006 р. – С. 30 – 33.

45) Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 220 с.

46) Ижогина Т. И. Как научить малышей читать // ИЯШ. – 1993. – № 1. – Ст. 49 – 52.

47) Каган М.С. К вопросу о понимании культуры // Философ, науки. – 1989. – №5. – С. 78-81.

48) Калінін В.О. Використання комунікативних соціокультурних завдань як засіб формування соціокультурних вмінь майбутнього вчителя // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка – Житомир, 2004. – вип. 17. – С. 28-30.

49) Калінін В.О. Структура і зміст питання "соціокультурна компетенція вчителя" // Неперервна професійна освіта: теорія і практика – Київ, 2003. – вип. III. – С. 65-72.

50) Карп'юк О. Д. Розвиток діалогічного мовлення. // Англійська мова в початковій школі № 12 (25), грудень 2006 р. – С. 4 – 7.

51) Каталог мультимедійних навчальних програм та енциклопедій з іноземних мов фонду КНЛУ/ за ред. Г.С. Чехаль. – К., 2003.

52) Клычникова З. И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1983. – С. 35 – 36.

53) Ковальчук Л. У ритмі джазу. // Іноземні мови в навчальних закладах № 2 (8), 2004. – С. 76 – 83.

54) Коломинский Л.П. Детская психология. – М., 1988. – ст. 144.

55) Коломінова О. О., Роман С. В. Формування англомовної фонетичної компетенції у дітей молодшого шкільного віку. // Іноземні мови № 4, 2006. – С. 30 – 38.

56) Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови: Ознайомлювальна брошура для українських вчителів англійської мови / перекладено та

адаптовано Л.В. Биркун. - Oxford University press, 1998.

57)Кувшинов В. И. Обучение алфавиту и звукобуквенным соответствиям английского языка // ИЯШ. – 1991. – № 4. – С. 76 – 80.

58)Кузьменко Ю.В. Вимоги до вправ для формування соціокультурної компетенції в учнів основної школи у процесі навчання англійського діалогічного мовлення// Іноземні мови. – 2006. – № 2. – С. 3-7.

59) Кузьмичев Т.Н, ТСО в обучении английскому языку. - Л., 1978.

60) Курбатова М. Ю. Игровые приёмы обучения грамматике английского языка на начальном этапе. // Иностранные языки в школе № 3, 2006. – С. 64 – 66.

61)Лазунова С. С. Подборка рифмовок для работы с английским алфавитом. // Иностранные языки в школе № 8, 2005. – С. 58 – 70.

62)Лащикова И. И. Игра как методический приём усвоения числительных на начальном этапе обучения. // Иностранные языки в школе № 5, 2006. – С. 29 – 32.

63)Литвиненко С. П. Навчання діалогічного спілкування англійською мовою з використанням відеофонограм// Іноземні мови. – 2007. – № 1. – С. 39-41.

64) Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – С. 38-52, 105-116, 167-186.

65)Метьолькіна О.Б. Ігри для навчання аудіювання молодших школярів // Іноземні мови. – 1997. – №4. – С. 67 – 69.

66)Мильруд Р.П. Содержание и пути реализации развивающего аспекта обучения иностранным языкам. // ИЯШ, 1990.-№ 3.-С. 8-14.

67) Моїсеева Ізабелла. Я розмовляю так, що можу виграти. // Іноземні мови в навчальних закладах № 5, 2005. – С. 36 – 40.

68) Морська Л.І. Теорія та практика методики навчання англійської мови. – Тернопіль: Астон, 2003. – 248 с

69)Москальская О.И. Понятие практического владения иностранным языком в США//ИЯШ. 1971. №1.

70) Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская и др. – Минск: Вышэйшая школа, 2001. – С. 7-12.

71)Николаев Н.Н. О необходимости дифференцированного подхода к иноязычному

учебному лексическому материалу.// ИЯШ - № 6 -1966. - С. 15-21.

72)Ніколаєва С. Ю. та інші. *Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах*: підручник. – К.: Ленвіт, 2002.

73)Ніколаєва С. Ю., Петрашук О.П. Тестовий контроль лексичних навичок аудіювання. – К.: Ленвіт, 1997. – С. 20 – 26.

74)Ніколаєва С. Ю., Метьолкіна О. Б. Тестовий контроль лексичних навичок читання. – К.: Ленвіт, 1997. – С. 11 – 13.

75)Ніколаєва С. Ю., Щерстюк О.М. Рівні володіння іноземними мовами // Іноземні мови. – 2000. – №2. – С. 69 – 72.

76) Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики тестування іноземної лексичної компетенції. – К.: ІЗИН, 1996. – 312 с.

77)Ніколаєва С.Ю., Гринюк С.А. та ін. Сучасні технології навчання іноземного спілкування. - К.: Ленвіт, 1997. - С. 36 - 52.

78)Ніколаєва С.Ю., Титова В.М. Тестовий контроль лексичних навичок письма (англійська мова). – К.: Ленвіт, 1997. – 72 с.

79)Нурєєва О. С., Скворчевська О. В. Мистецтво діалогу. // Англійська мова в початковій школі № 4 (29), квітень 2007 р. – С. 2 – 6.

80)Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови в 6-8 класах: Посібник для вчителів. - К.: Освіта, 1992.

81)Онищенко К. І. Ігровий момент у навчанні техніки читання англійською мовою // Іноземні мови. – 1995. – № 1. – С. 15 – 16.

82) Основы методики преподавания иностранного языка. - К., 1986. - Гл. 2, 3.

83)Основы методики преподавания иностранных языков / Под ред. В.А. Бухбиндера, В. Истраусса. – К.: Вища школа, 1986. – С. 59-64.

84)П. Сокирко В.С. О лексическом подходе к работе над грамматикой. ЖЯШ.-1963.2.

85)Павлова СВ. Обучение иноязычному произношению на коммуникативной основе // ИЯШ. - 1990. - № 1. - С. 29-32.

86)Панова Л.С. Обучение иностранному языку в школе: Пособие для учителей. - К.: Рад. школа, 1989. -Ч. 1.-Гл.2.

- 87)Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование (Концепции развития индивидуальности в диалоге культур) –Липецк, 1991 – 158 с.
- 88)Пассов Е.И. Коммуникативные упражнения.-М.-1987.
- 89)Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М.-1985.
- 90) Пассов Е.И. Основы методики обучения иностранному языку. - Л., 1978.
- 91)Пассов Е.И. Урок иностранного языка в средней школе. - 2-е изд., дораб. - М.: Просвещение, 1988.
- 92)Пассов Е.И., Колова Т.И. и др. Беседы об уроке иностранного языка. - Л., 1975.
- 93)Петренко О.П. У пошуках творчих ідей для навчання англійської мови в початковій школі// Іноземні мови. – 2000.- №4. – с. 43-44.
- 94)Плахотник В.М., Мартынова Р.Ю. Обучение английскому языку на начальном этапе в средней школе. – К.: Радян. Школа, 1990. – 103 с.
- 95)Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова. 2 – 12 класи // English Language and Culture. – № 29-30.
- 96)Рогова Г.В. О повышении действенности урока иностранного языка.// ИЯШ.1986. №4- С. 18-22.
- 97) Рогова Г.В. Цели и задачи обучения иностранному языку в США /ЖЯП. 1974, № 1.
- 98) Рогова Г.В., Верещагина И. Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. – М.: Просвещение, 2000. – С. 148-151.
- 99) Рогова Г.В., Рабинович Ф. М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. – М.: Просвещение, 1991. – С. 71-72.
- 100) Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – ст. 6, 8, 20, 24, 44, 48, 101, 127, 138.
- 101) Роман С. В., Коломінова О. О. Планирование работы с языковым материалом в УМК Wonderland для начальной школы// Іноземні мови.- 2000. - №1. – с. 42-45.
- 102) Роман С. В., Коломінова О. О. Функція підручника англійської мови для початкової школи. // Іноземні мови № 1, 2006. – С. 51 -57.
- 103) Сафонова В.В. Проблемные задания на уроках английского языка в школе. – М.: Еврошкола, 2001. – С. 271.

- 104) Сафонова В.В. Изучение языков межкультурного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: Истоки, 1996. –189 с.
- 105) Сіліцька І. О. Ігри, які полегшують навчання. // Англійська мова в початковій школі № 11 (12), листопад 2005 р. – С. 23 – 26.
- 106) Скалкин В.Л. Обучение монологическому высказыванию. – К.: Рад. школа, 1983. – 120 с.
- 107) Склярєнко Н.К. и др. Обучение речевой деятельности на английском языке. - К., 1988.
- 108) Склярєнко Н.К., Онищенко Е.И., Захарова С.Л. Обучение речевой деятельности на английском языке в школе. – К.: Рад. школа, 1988. – С. 3 – 43.
- 109) Ступенева освіта в Україні та система навчання іноземних мов. - К., Ленвіт.-1996. - С. 67-69
- 110) Сучасна технологія навчання іншомовного матеріалу середніх навчальних закладах.- 1996, вен. 2р., С. 17-37, 39-51, 55-60.
- 111) Сучасні технології навчання іншомовного спілкування / За ред. СЮ. Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 1997. - Вип. 1(3). - „Бібліотечка журналу „Іноземні мови"" - С. 19-52.
- 112) Тарнопольский О.Б., Склярєнко Н.К. Стандарты коммуникативной поведінки у США: Посіб. Для студен. Старших курсів філолог. ф-тів ун-ту: К.: Вид. центр. КДЛУ, 2000 – 175 с.
- 113) Теоретические основы методики обучения иностранным языкам в средней школе/ под ред. А.Д. Климентенко, А.А. Миролубова.- М., 1981.
- 114) Томахин Г.Д. Реалии в культуре и языке // Иностр. яз. в школе – 1981. –№1. – С. 64-69.
- 115) Федосеева В. Н. Рифмовки для младших школьников. // Иноземні мови № 4, 2005. – С. 64.
- 116) Цетлин В.С. Реальные ситуации общения на уроке// Иностр. яз. в школе. – 2000. - №3. – С. 24-26.
- 117) Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в США.-Л.1979/
- 118) Шерстобоева Г. І. Формування навичок читання на уроках англійської мови. // Англійська мова в початковій школі № 8 (33), серпень 2007 р. – С. 31 – 33.

- 119) Щвиголь О. М. Особливості навчання говоріння. Тема «Тварини» 3 клас. // Англійська мова в початковій школі № 5 (18), травень 2006 р. – С. 16 – 17.
- 120) Щерба Л.В. Преподавание иностранных языков //Общие вопросы методики.-М, 1974
- 121) Янко В. В. Використання віршів та пісень на уроках іноземної мови. // Англійська мова в початковій школі № 3 (16), березень 2006 р. – С. 16 – Продовження у № 5 (18), травень 2006 р. – С. 27 – 30.
- 1) A Forum Antology Selected Articles from the English Teaching Forum. Washington, 1989.
- 122) Allen V.E. Techniques in Teaching Vocabulary. – Oxford Univ. Press, 1983. – p.136.
- 123) Allright D., Baily K.M. Focus on the Language Classroom. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1991. – 250 p.
- 124) Baker A. Introducing English Pronunciation. A Teacher's Guide to "Tree or Three?" and "Ship or Sheep?". - CUP, 1992.
- 125) Baker, A. A Tree or Three? An Elementary pronunciation course. – CUP, 1991.
- 126) Bamber, B. and Bowers R. Word Play. – Longman, 1990.
- 127) Baskoff, F. Guided Composition. Instructor's Annotated Edition - Copyright by Houghton Muffin Company - 1984.
- 128) Byram M. Culture studies in foreign language Education. – Clevedon, Philadelphian Multilingual Matters, 1989. – 165 p.
- 129) Byrne, D. Teaching Writing Skills - Longman - 1991.
- 130) Cara Bafile. Reader's Theatre: A Reason to Read Aloud. // Англійська мова в початковій школі № 3 (40), березень 2008 р. – С. 35 – 36.
- 131) Celce-Murcia M, Hilles Sh. Techniques and resources in teaching grammar. – Oxford University Press, 1988. – 177 p.
- 132) Celce-Murcia Marianne. Teaching Pronunciation. – Cambridge University Press.
- 133) Cobb D, Shwarz A. Active Grammar. – Longman, 1986. – 152 p.
- 134) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2004. – 350 p.
- 135) Communication in the Classroom / Edited by Johnson K., Morrow K. - Longman, 1981.
- 136) Cultural studies in the English Classroom (Ed. by Berlin). – Postmaster, – 1992. – 326 p.

- 137) Curry D. Easy does it. - Washington DC, 1980.
- 138) Davis Barbara Gross. Grading Practices. // Англійська мова в початковій школі № 4 (41), квітень 2008 р. – С. 9 – 11.
- 139) Davis, P., Rinvoluti, M. Dictation (new methods, new possibilities) -CUP -1990.
Hedge, T. Writing - OUP - 1991.
- 140) Deacon B., Murphey T. Deep Impact Storytelling// English Teaching Forum. – 2001. – Vol. 39, № 4. – P.10-15, 23.
- 141) Dlugosz D. W. Rethinking the Role of Reading. // Англійська мова в початковій школі № 7 (20), липень 2006 р. – С. 4 – 8.
- 142) Dobson J.M. Effective Techniques for English Conversation Groups. - Newbury House Publishers, 1997.
- 143) Dooley J., Evans V. Grammarway # 1 – 4. – Express Publishing, 1999.
- 144) Duff, A. Translation. -OUP, 1992.
- 145) Evans V., Dooley J, Reading/Writing. Express Publishing, 1999.
- 146) Evans, V. Successful Writing. Liberty House Newbury, 2000.
- 147) Frank, C, Rinvolucrri, M. Grammar in Action. – Prentice Hall, 1993.
- 148) Gairns R. and Redmen S. Working with Words. – CUP. Ch.V. How learner discovers meaning.
- 149) Gairns, R. Working with words. – CUP, 1991.
- 150) George, M. Share your paragraph. Prentice Hall Regents, 1999.
- 151) Grellet, F. Developing Reading Skills. - CUP, 1991.
- 152) Grenfell, M. Process reading in the communicative classroom // Language learning journal. -1992. - №6.-P. 48-52.
- 153) Hadley A.O Teaching Language in Context.- Boston, 1993.
- 154) Hagen, S. Sound Advice: A Basis for Listening. – Longman, 2000. – 183 P.
- 155) Hall N, Shepherd J. The anti-grammar Book- Discovery activities for grammar teaching// Modern English Teacher - Volume 1. Number 3, July 1992.- P.71-74.
- 156) Halliwell. Teaching English in the Primary Classroom. – Longman, 1998.
- 157) Hamp. Lyons L, Heasley B. Study Writing. - CUP, 1987.
- 158) Harmer J. How to Teach Grammar, Longman, 1999 (PE).

- 159) Harmer, J. How to Teach Vocabulary. Person Education, 2002.
- 160) Head, K., Tayler, P., Reading in Teacher Development. - Heinemann, 1997.
- 161) Holden, Susan. Teaching children. – Oxford University Press, 1989.
- 162) Howe, D. English today! – A 6-level course for children. – Oxford University Press, 1985.
- 163) Jager K. Teaching Culture – state of the Art. – Hamburg University Press, 1995. – P. 19-28.
- 164) Jordan R.R. Academic Writing Course. - Collins ELT, 1990.
- 165) Kalinina L., Samoilukevych I., Berezenska L. Your English-Speaking World: Sound Land. – К.: КОНТЕКСТ, 2003. – 148 с.
- 166) Kirn, E. and Hartman, P. Interactors. A Reading Skills Book. - Copyright by Random House New York, 1985.
- 167) Klapper, J. Reading in foreign language: theoretical issues // Language learning journal. -1992.- №5. –P. 27-30.
- 168) Kolomyets Valentina. Writing in the Classroom // Modern English Teacher. - OUP - 1996-Vol.5, №3-P.45-52.
- 169) Ladousse, G. Speaking Personally. – CUP, 1992.
- 170) Laroy, C. Pronunciation. – OUP, 1996.
- 171) Livingstone C Role play in Language Learning. - M, 1988.
- 172) Madylus O. Storytelling: How to Use Stories with Children. // АНГЛІЙСЬКА МОВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ № 6 (7), червень 2005. – С. 9 – 12.
- 173) Maruskin - Mott J. Pre - CED. Writing and Language Skills Contemporary Books, Inc., 1988.
- 174) McCarthy, M. English Vocabulary in Use.-CUP, 2001.
- 175) McCarthy, M. Vocabulary.-Oxford University Press, 1990.
- 176) McCracken R.A., McCracken M.J. Stones, Songs and Poetry to Teach Reading and Writing - American Library Association Chicago and London - 1986.
- 177) Modern English Teacher. - Dorset Press - Volume 5, Number 1, January 1996.-Chapter Classroom Ideas. Words and words: helping learners to help themselves with collocations. P.32-36

- 178) Modern English Teacher. - Dorset Press.- Volume 4.Number 4, October 1995.-Chapter Classroom Ideas. A picture paints 1000 words. P. 48-49.
- 179) Morgan, J. and Rinvoluceri, M. Vocabulary. – OUP, 1986.
- 180) Morgan, J., Rinvoluceri, M. The Q-Book. - Longman, 1990.
- 181) Murphy, R. English Grammar in Use. – Cambridge University Press, 1985.
- 182) New Ways in Teaching Vocabulary / Editor Paul Nation - OUP, 1991.
- 183) Nofasko, R., Arthur, L. Conversation. - OUP, 1990.
- 184) O’Driscoll J. Penguin Basic English Grammar. – Penguin, 1988. – p. 125.
- 185) Oprandy R. Listening/Speaking in Second and foreign Language Teaching // System - Pergamon. 1994. - Vol. 22, No. 2. -P. 153-175.
- 186) Peterson P.W. Developing Writing - Washington D.C. 20547 - 1994.
- 187) Raimes A. Techniques in Teaching Writing. – Oxford University Press, 1983.
- 188) Reilly P. Meeting Lerner’s Academic Needs// English Teaching Forum. – 2001. – Vol.39. – № 2. – P. 34- 47.
- 189) Reilly, V. Very young learners. – Oxford University Press, 1997.
- 190) Renworthy J. Teaching English Pronunciation. - Longman.
- 191) Richards J. C. The Context of Language Teaching.- Cambridge, 1991.
- 192) Richards, J.C., Gordon, D., Harper, A. Listen for It. - OUP, 1994.
- 193) Rinvoluceri, M. Grammar Games. - CUP, 1991.
- 194) Rogova G.V. Methods of Teaching English. - M., 1983.
- 195) Scarborough, David. Reasons for Listening. - CUP, 1990.
- 196) Scott, W. Teaching English to children. – Longman, 1991. – p. 1-20.
- 197) Scott, W., Ytreberg, L. Teaching English to Children. – Longman, New York.
- 198) Seal, B. Vocabulary Builder. Longman Group, 1987.
- 199) Seaton B.A. Handbook of English Language Teaching Terms and Practice. - Macmillan Press LTD.-1982.
- 200) Snegireva I.O. Communicative Competence within a Sociocultural Context – Вісник КДПУ. –Т.2. – 1996. –№1. – P. 75-78.
- 201) Stacy A. Hagen. Sound Advice. – Longman, 2000.
- 202) Stokes, J. Elementary Task Listening. – Cambridge University Press, 1992. – 43 p.

- 203) Swan, Michael, Walter, Catherine. How English Works. A Grammar Practice Book with Answers. – Oxford University Press, 1997.
- 204) Thornbury, S. How to Teach Vocabulary.-Longman, 2002-186.
- 205) Thronbury, S. How to Teach Grammar. – Longman, 1999.
- 206) Tsui Amy B.M. English Conversation. – Oxford University Press, 1994.
- 207) Underwood, Mary. Teaching Listening. - London:Longman,1990.
- 208) Ur P., Wright, A. Five-Minute Activities. – CUP, 1992.
- 209) Ur P. Grammar Practice Activities. – Cambridge University Press, 1988.
- 210) Ur P. Teaching Listening Comprehension. - CUP, 1992.
- 211) Vicki Ritts. Six Ways to Improve Your Nonverbal Communications. // Англійська мова в початковій школі № 3 (40), березень 2008 р. – С. 37.
- 212) Wainryb, R. Grammar Dictation - OUP, 1995.
- 213) Wallance M. Teaching Vocabulary. – OUP, 1992.
- 214) Watcyn-Jones P. Vocabulary Games and Activities for Teachers. – Penguin, 1993.
- 215) Woodward S. Fun with Grammar. – Prentice Hall Regents, 1997. – 288 p.
- 216) Woodward, R. Hunt, S. Grammatical pairwork // Modern English Teacher, -Volume 2. Number 2, Aprü 1993.- P.27-30
- 217) Wright A., Betteridge D., Buckby M. Games for language learning. - CUP, 1991.
- 218) Your English Speaking World: Sound Land. Методичний посібник для вчителів іноземної мови початкової школи. – К.: Контекст, 2004 -164 с.
- 219) Zaharchenko A. O., Tretiakova N. Home Reading. // Англійська мова в початковій школі № 1 (26), січень 2007 р. – С. 31 – 37.